



รายงานประจำปี 2561  
ANNUAL REPORT  
**2018**  
กรมพัฒนาที่ดิน



# "ต้นรวงผึ้ง"

## ต้นไม้ประจำรัชกาลที่ 10



**"ต้นรวงผึ้ง"** หรือ Yellow Star เรียกอีกอย่างว่า ต้นน้ำผึ้ง ต้นสายน้ำผึ้ง หรือดอกน้ำผึ้ง เป็นไม้หอม และพันธุ์ไม้เฉพาะถิ่นของประเทศไทย พบมากในป่าทางภาคเหนือ บริเวณป่าดิบชื้นสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 1,000 เมตร ต้นรวงผึ้งที่ออกดอกเหลืองทองชูช่อบานสะพรั่งส่งกลิ่นหอมเ้ายาวนแลดูงดงามอร่ามตา เป็นพรรณไม้ของไทยที่มีคุณค่าทางพฤกษศาสตร์ และเป็นต้นไม้ประจำพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 เนื่องจากต้นรวงผึ้งจะผลิดอกออกในช่วงวันพระราชสมภพ และสีของดอกรวงผึ้งมีสีเหลือง ซึ่งเป็นสีประจำวันพระราชสมภพ เมื่อพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชกรณียกิจตามสถานที่ต่างๆ จะทรงปลูกต้นรวงผึ้งพระราชทานไว้เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ราษฎร

### ข้อมูลทางพฤกษศาสตร์

ชื่อไทย : รวงผึ้ง

ชื่อท้องถิ่น : น้ำผึ้ง (กรุงเทพฯ) สายน้ำผึ้งและดอกน้ำผึ้ง (ภาคเหนือ)

ชื่อสามัญ : Yellow Star

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Schoutenia glomerata* King subsp. *peregrina* (Craib) Roemk.

ชื่อวงศ์ : MALVACEAE



นายสุรเดช เตียวตระกูล  
อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน



## สารอธิบัตยกรรมพัฒนาที่คิน

**ตลอดปี 2561** กรมพัฒนาที่คินดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์กรมฯ นโยบายสำคัญของรัฐบาล และนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภารกิจสำคัญในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาค่างๆ ให้กับเกษตรกร และเตรียมแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรมในอนาคต เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในรูปแบบต่างๆ โดยเห็นการมีส่วนร่วมและการบูรณาการงานทุกระดับ รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

การดำเนินงาน**โครงการไทยนิยม ยั่งยืน** ตามนโยบายรัฐบาลเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้มุ่งเน้นให้มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ลดความซ้ำซ้อนการทำงาน สร้างการรับรู้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการทำงานใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะบนลงล่าง (Top-down) คือ นโยบายรัฐบาลลงสู่พื้นที่ และลักษณะล่างขึ้นบน (Bottom-up) คือ สะท้อนความต้องการของประชาชนจากการทำประชาคมหมู่บ้านหรือชุมชน โดยกรมพัฒนาที่คินมีส่วนร่วมในการดำเนินงานดังกล่าว 3 โครงการ ได้แก่ โครงการสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าวเพื่อผลิตสินค้าเกษตรอื่นที่เหมาะสม และโครงการเพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ส่งผลให้เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ และสร้างงานสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

**ผลสัมฤทธิ์ของงานตามภารกิจ**ในรอบปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จและเป็นความภูมิใจของพวกเราชาวกรมพัฒนาที่คินเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งกรมพัฒนาที่คิน เป็น 1 ใน 5 ของหน่วยงานภาครัฐในประเทศที่ได้รับ “รางวัลเลิศรัฐ” และรางวัลอื่นๆ อีก 3 สาขา ได้แก่ สาขาบริการภาครัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และสาขาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) รวมทั้งสิ้น 10 รางวัล

ความสำเร็จที่ผ่านมาจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่ได้รับการร่วมแรงร่วมใจจากคณะผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่คิน รวมถึงผู้บริหารและข้าราชการทุกท่านที่เกษียณอายุราชการในปีงบประมาณ 2561 จึงขอขอบคุณและชื่นชมในความทุ่มเทและเสียสละแรงกายและแรงใจจากทุกท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นจะเป็นแรงผลักดันให้ทุกคนสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาคการเกษตรและการพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

นายสุรเดช เตียวตระกูล  
อธิบดีกรมพัฒนาที่คิน

## ผู้บริหารระดับสูง



นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง  
รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านวิชาการ



นายปราโมทย์ ยาใจ  
รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านปฏิบัติการ



นางสาวกัทธาภรณ์ โสเจยยะ  
รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านบริหาร



## ผู้บริหารกรมพัฒนาที่ดิน (ส่วนกลาง)



นายสุจินต์ นิลประดับแก้ว  
เลขาธิการกรม



นางสาวอุษา ทวีแสง  
ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่



นางกัญญาภัค ทองจันทร์  
ผู้อำนวยการกองคลัง



นางสาวพรณพิศ บ่วงนาวา  
ผู้อำนวยการกองแผนงาน



นางอรนาฏ โอวาตระกุล  
ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ  
และการสื่อสาร



นายสมโสทธิ ดำเนินงาม  
ผู้อำนวยการกองวิจัย  
และพัฒนาการจัดการที่ดิน



นายสถาพร ใจอารีย์  
ผู้อำนวยการกองสำรวจดิน  
และวิจัยทรัพยากรดิน



นางอรทัย ศุภริยพงศ์  
ผู้อำนวยการสำนักวิทยาศาสตร์  
เพื่อการพัฒนาที่ดิน



นางสาวนฤมล ชมแสง  
ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยี  
การสำรวจและทำแผนที่



นายอุดม วิภาสไพสิฐ  
ผู้อำนวยการสำนักวิศวกรรม  
เพื่อการพัฒนาที่ดิน



นางสาวฉวีวรรณ เหลืองวุฒิโรจน์  
ผู้อำนวยการ  
กองเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน



นายสมศักดิ์ สุขจันทร์  
ผู้อำนวยการกองนโยบาย  
และแผนการใช้ที่ดิน

## ผู้บริหารกรมพัฒนาที่ดิน (ส่วนภูมิภาค)



นายประเสริฐ เทพนรประไพ  
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1



นายก่อเกียรติ จันทร์พึงสุข  
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2



นายศรจิตร์ ศรีธรรงค์  
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3



นายชาติชาย ประสารวัน  
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4



นายถาวร มีชัย  
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5



นายชยุต ราชัตน  
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6



นายสมควร ณ ลำปาง  
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7



นายนิพนธ์ อุดปวง  
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8



นายประศาสน์ สุทธารักษ์  
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9



นายภิญโญ สุวรรณชนะ  
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10



นายถวิล มั่งน่วย  
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11



นางจิราพรรณ ชัชวาลชัยพรณ  
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12



## ผู้บริหารที่ขึ้นตรงกับอธิบดี



นางสาวปภาดา พุรังษีโรจน์  
ผู้เชี่ยวชาญด้านตรวจสอบภายใน  
ทำหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายใน



นางสาววิเศษลักษณ์ พงษ์จันทร์  
ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบบริหาร  
ทำหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

## ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ



นางสายหยุด เพ็ชรสุข  
ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง  
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ



นายอนุวัชร โพธินาม  
ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนา  
เขานินซ้ออันเนื่องมาจากพระราชดำริ



นางนุชสุพร กฤษฎาธาร  
ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการ  
พัฒนาที่ดินโครงการหลวง

## ผู้เชี่ยวชาญ (ส่วนกลาง)



นางจุฬาลักษณ์ สุธิรธอด  
ผู้เชี่ยวชาญด้านการสำรวจการใช้ที่ดิน  
ด้วยเทคโนโลยีระยะไกล



นางไพจิตร ชัยสิทธิ์  
ผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านเศรษฐกิจที่ดิน



นายกิตตินันท์ วรอนวัฒน์กุล  
ผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวางแผนการใช้ที่ดิน



นายโสฬส แซ่ลิ้ม  
ผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ



## ผู้เชี่ยวชาญ (ส่วนกลาง)



นางอรอุมา สรรพสิทธิ์โยธิน  
ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและยุทธศาสตร์



นางจันทร์เพ็ญ ลากจิตร์  
ผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศ



นางปริมา แสงเดือน  
ผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล



จ.ส.อ.ราชวัลย์ กันภัย  
รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านการสำรวจ  
และทำแผนที่ภาพถ่าย



นายยุทธศาสตร์ อนุรักษ์พันธุ์  
ผู้เชี่ยวชาญด้านอนุรักษ์ดินและน้ำ



นายปราโมทย์ แยมคี่  
ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการ  
ความเสื่อมโทรมของที่ดิน



นายไพรัช พงษ์วิเชียร  
ผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านปรับปรุงดินเค็ม



นางสาวบรรเจิดลักษณ์ จินตฤทธิ  
รักษาการผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านปรับปรุงดินเปรี้ยว



นางนิตา มีแสง  
รักษาการผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านการจัดการดิน  
ด้วยระบบพืช



นายสถิระ อุดมศรี  
ผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านสำรวจจำแนกดิน



นายอรรถยะ พินจงสกุลดิษฐ์  
รักษาการผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวินิจฉัยคุณภาพ  
และกำลังผลิตของดิน



นายรัตนชาติ ช่วยบุตตา  
รักษาการผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวิเคราะห์วิจัยดินทางเคมี



นางสาวชนิดา จรรย์วรพรรณ  
รักษาการผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวิเคราะห์วิจัยดิน  
ทางกายภาพ



## ผู้เชี่ยวชาญ (ส่วนภูมิภาค)



**นางมัทธนา ชัยมหาวัน**  
ผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน  
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1



**นางสาวนฤมล หวะสุวรรณ**  
ผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน  
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2



**นางสาวเสาวนีย์ ประจันศรี**  
รักษาการผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน  
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3



**นายยุทธสงค์ นามสาย**  
รักษาการผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน  
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4



**นางปราณี สีหพันธ์**  
ผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน  
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5



**นายกานต์ ไตรโสภณ**  
รักษาการผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านการพัฒนาที่ดินบนพื้นที่สูง  
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6



**นางสุธารา ยินตริส**  
รักษาการผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน  
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6



**นายศรีธัญญพงศ์ ชัยวัฒนกุล**  
ผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน  
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7



**นายเมธิน ศิริวงค์**  
รักษาการผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน  
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8



**นายอาทิตย์ สุขเกษม**  
ผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน  
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9



**นางกุลวดี สุธาวาส**  
ผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน  
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10



**นายพชชาย สวัสดิ์**  
ผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน  
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11



**นางอุษา ศรีใส**  
ผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน  
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

# สารบัญ

|   |     |
|---|-----|
| ต้นรวงผึ้ง  | 1   |
| สารอธิบดิน  | 3   |
| ผู้บริหารกรมพัฒนาที่ดิน   | 4   |
| สารบัญ  | 10  |
| <b>ส่วนที่ 1 กรมพัฒนาที่ดินกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิรูปประเทศ</b>  |     |
| • การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และสร้างความปรองดองของกรมพัฒนาที่ดิน  | 12  |
| • วิสัยทัศน์ พันธกิจ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และค่านิยมองค์กร   | 15  |
| • องค์ประกอบการบริหารงานกรมพัฒนาที่ดิน และกรอบอัตรากำลังคน  | 17  |
| <b>ส่วนที่ 2 ผลสำเร็จของการดำเนินงานตามภารกิจ</b>   |     |
| • ผลการปฏิบัติงานตามภารกิจ  | 20  |
| • ผลการใช้จ่ายงบประมาณตามภารกิจ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561   | 30  |
| • การประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ  | 31  |
| <b>ส่วนที่ 3 ผลงานสำคัญ</b>   |     |
| • การพัฒนาฐานข้อมูลทรัพยากรดิน  | 34  |
| • การพัฒนาที่ดินสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่   | 45  |
| • โครงการปลูกพืชปุ๋ยสด ฤดูนาปรัง ปี 2561  | 52  |
| • โครงการไทยนิยม ยั่งยืน  | 54  |
| • การพัฒนาระบบเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบ Linkage Center ของกรมการปกครอง และการพัฒนาโปรแกรมสำหรับอ่านข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชน                        | 59  |
| <b>ส่วนที่ 4 ผลงานดีเด่น</b>  |     |
| • งานด้านวิชาการ และด้านการต่างประเทศ   | 62  |
| • รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ   | 80  |
| • รางวัลหน่วยงานต้นแบบที่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการเสริมสร้าง และพัฒนาให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย | 85  |
| • การประกวดผลการดำเนินงานเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ การปลูกหญ้าแฝก และโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน   | 86  |
| • หมอดินอาสาดีเด่นและหมอดินอาสาดีเด่นเฉพาะสาขา  | 88  |
| • ข้าราชการพลเรือนดีเด่นของกรมพัฒนาที่ดิน   | 92  |
| <b>ส่วนที่ 5 กิจกรรมสำคัญในรอบปี</b>  |     |
| • การประชุมสำคัญของกรมพัฒนาที่ดิน   | 94  |
| • กิจกรรมวันสำคัญในรอบปี  | 101 |
| <b>ผู้บริหารระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561</b>  | 107 |
| <b>คณะทำงานจัดทำหนังสือรายงานประจำปี กรมพัฒนาที่ดินปี 2561</b>  | 111 |
| <b>คณะผู้จัดทำ</b>  | 112 |

# ส่วนที่ 1

## กรมพัฒนาที่ดิน กับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิรูปประเทศ



# การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และสร้างความปรองดองของกรมพัฒนาที่ดิน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว และมาตรา 275 บัญญัติให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย สาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ และเรื่องอื่นๆ จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าว ส่งผลให้มีการตราพระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 ขึ้นมาเพื่อเป็นกรอบการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และการตราพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 เพื่อเป็นแนวทางวิธีการจัดทำแผนและขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศให้เป็นฐานสำหรับการบรรลุยุทธศาสตร์ชาติต่อไป โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2561 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2562 และแผนการปฏิรูปประเทศ ทั้ง 11 ด้าน ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561

## กลไกขับเคลื่อนการดำเนินงาน





กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนปฏิรูปประเทศ โดยดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความปรองดอง กรมพัฒนาที่ดิน โดยดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และทบทวนแผนงาน/โครงการของกรมพัฒนาที่ดิน ให้มีความสอดคล้อง และเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

## 2 การสร้าง ความสามารถ ในการแข่งขัน

### ยุทธศาสตร์ชาติ

(3) แผนแม่บทการพัฒนาการเกษตร

- **พัฒนาฐานข้อมูลดิน**
  - ปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดิน
  - ปรับปรุงระบบข้อมูลสารสนเทศ
  - โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-map)
- **พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี**
  - ส่งเสริมการใช้อินทรีย์
  - โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน
  - โครงการวิจัยและพัฒนา
  - ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน
  - ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
  - หมอดินอาสาและหมอดินน้อย
  - โครงการเกษตรเคลื่อนที่
- **สาริตงานด้านการพัฒนาที่ดิน**
  - งานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการหลวง
  - ส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่
  - ปรับปรุงคุณภาพดิน
  - การรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อน
  - โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

### 5 การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(18)

แผนแม่บท  
การสร้าง  
การเติบโต  
อย่างยั่งยืน

(19)

แผนแม่บท  
การบริหาร  
จัดการ  
น้ำทั้งระบบ

1. โครงการการรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อน
2. โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อป้องกันหมอกและควันไฟในพื้นที่เกษตรภาคเหนือ

1. โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
2. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน
3. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ด้านพลังงาน

- **บูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปลูกไม้โตเร็วร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**
- **กำหนดพื้นที่สำหรับปลูกไม้โตเร็ว**
  - โครงการสำรวจและจัดทำเขตเหมาะสมสำหรับปลูกไม้เศรษฐกิจโตเร็ว

แผนปฏิรูปประเทศ

ด้านเศรษฐกิจ

- **ปฏิรูปบทบาทงานพัฒนาเกษตร**
  1. โครงการหน่วยบริการให้คำแนะนำการจัดการดินเคลื่อนที่
- **การสนับสนุนการเกษตรแบบโซนนิ่ง**
  2. โครงการปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดิน
  3. การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อรองรับเขตเกษตรเศรษฐกิจ
- **การปรับปรุงคุณภาพดิน**
  4. โครงการปรับปรุงคุณภาพดิน (การพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยว, ปรับปรุงพื้นที่ดินกรวด, ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดินเค็ม และการพัฒนาที่ดินพื้นที่เฉพาะ)
- **แหล่งน้ำในชุมชน**
  5. การก่อสร้างแหล่งน้ำชุมชน
  6. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- **โครงการในพระราชดำริ : ขยายผลโครงการในพระราชดำริกว่า 4,000 แห่งในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ**
  7. โครงการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง
  8. โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- **เร่งรัดขยายผลการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)**
  1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร
  2. ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเพื่อรองรับเกษตร 4.0
  3. โครงการนำร่องการใช้แผนที่ดินระดับตำบลไปสู่การปฏิบัติ
  4. โครงการจัดทำเขตเกษตรอินทรีย์
  5. พัฒนาฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์
- **จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน**
  6. พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- **ส่งเสริมให้เกษตรกรขุดสระน้ำประจำไร่นาเพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วมและเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง**
  7. โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- **บูรณาการข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม มลพิษ ฯ**
  8. โครงการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับจังหวัด

## ยุทธศาสตร์ชาติ 6 ด้าน

วิสัยทัศน์ : ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน  
เป็นประเทศพัฒนาแล้ว  
ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญา  
ของเศรษฐกิจพอเพียง



## แผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน

- 1 ด้านการเมือง
- 2 ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
- 3 ด้านกฎหมาย
- 4 ด้านกระบวนการยุติธรรม
- 5 ด้านเศรษฐกิจ
- 6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 7 ด้านสาธารณสุข
- 8 ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 9 ด้านสังคม
- 10 ด้านพลังงาน
- 11 ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ

## แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 ฉบับ





## วิสัยทัศน์

พัฒนาที่ดินให้สมบูรณ์ เพิ่มพูนผลผลิต  
ในทิศทางการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม

## Vision

To enhance soil fertility and agricultural productivity while promoting  
Long term sustainability based on participatory principle

## พันธกิจ

1. สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้านการพัฒนาที่ดิน และส่งเสริมการมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
2. เสริมสร้างพัฒนางานวิจัยด้านการพัฒนาที่ดิน และส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ให้เกิดเป็นรูปธรรมเชิงนวัตกรรม สามารถนำไปถ่ายทอด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเกษตรกร
3. พัฒนาฐานข้อมูลดิน โดยการสำรวจ วิเคราะห์ และจำแนกดิน เพื่อกำหนดแผนการใช้ที่ดิน พร้อมทั้งกำหนดเขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสม และให้บริการข้อมูลด้านต่างๆ อย่างถูกต้องและทันสมัยเพื่อให้เหมาะสม กับศักยภาพของดิน
4. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการพัฒนาที่ดิน โดยการอนุรักษ์ดินและน้ำ การฟื้นฟูปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และสามารถประโยชน์ที่ดินได้อย่างยั่งยืน
5. พัฒนาหมอดินอาสา เกษตรกร ยุวเกษตรกร หมอดินน้อย และกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรให้มีความรู้ ความเข้าใจด้านการพัฒนาที่ดิน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นรากฐาน ในการดำรงชีวิต และยกระดับศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็ง
6. พัฒนาองค์กรเพื่อให้เป็นองค์กรที่เป็นเลิศด้านการพัฒนาที่ดิน

## อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2554 ให้กรมพัฒนาที่ดิน มีภารกิจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน ในพื้นที่เกษตรกรรม การสำรวจและจำแนกดิน การกำหนด บริเวณการใช้ที่ดิน การควบคุมการใช้ที่ดิน บริเวณที่มีการใช้หรือทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารเคมีหรือวัตถุอันตราย การอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตแผนที่และทำสำมะโนที่ดิน การให้บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน ข้อมูลดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน อย่างยั่งยืน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้



1. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาที่ดินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ และจำแนกดิน เพื่อกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน การกำหนดบริเวณการใช้ที่ดิน การควบคุมการใช้ที่ดินบริเวณที่มีการใช้หรือทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารเคมี หรือวัตถุอื่นใด การกำหนดเขตการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งติดตามสถานการณ์สภาพการใช้ที่ดิน
3. ศึกษา วิจัย และพัฒนาการปรับปรุงบำรุงดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเกษตรในไร่นา ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ และการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร
4. ให้บริการวิเคราะห์และตรวจสอบดิน น้ำ ปืช ปุ๋ย พร้อมให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ดิน
5. ศึกษา วิเคราะห์ และผลิตแผนที่ภาพถ่าย จัดทำสำมะโนที่ดินและพัฒนาระบบแผนที่ฐานเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้การพัฒนาการผลิต การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรและอื่นๆ
6. ถ่ายทอดผลการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และให้บริการด้านการพัฒนาที่ดินรวมทั้งสร้างเครือข่ายหมอดินอาสาและกลุ่มเกษตรกรให้เข้มแข็ง เพื่อรองรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ดินและในด้านอื่นๆ
7. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

## ● ค่านิยมองค์กร (Share Value) ของกรมพัฒนาที่ดิน



### ● ระดับบุคคล (Individual)

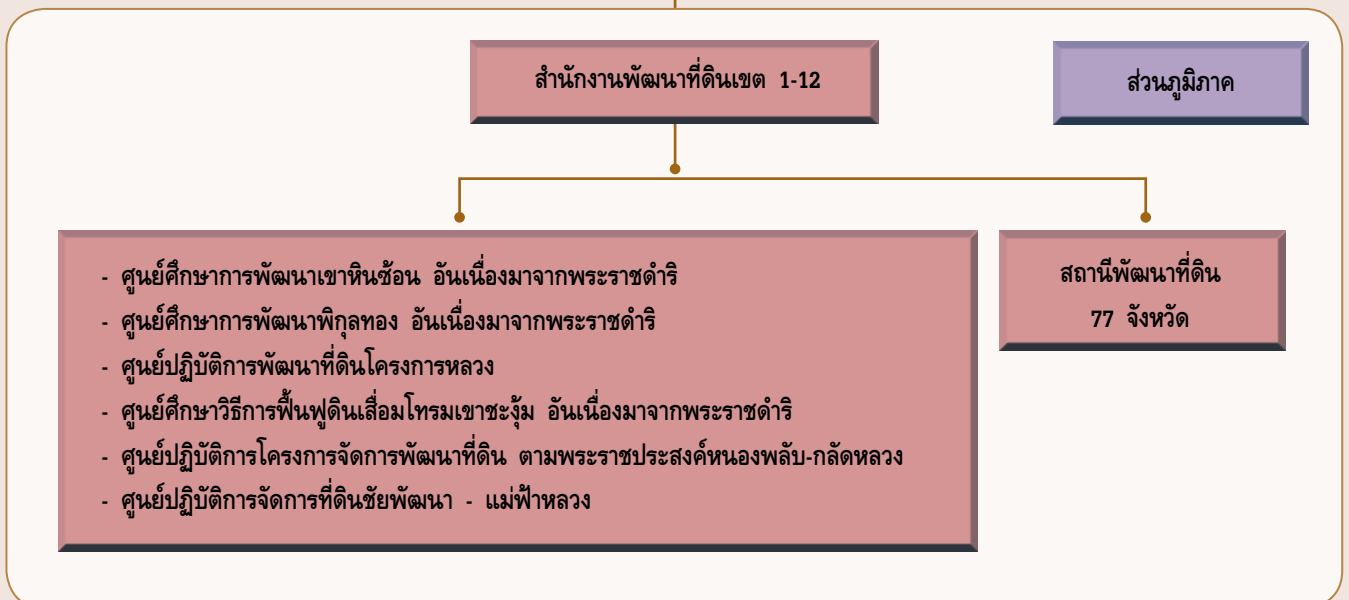
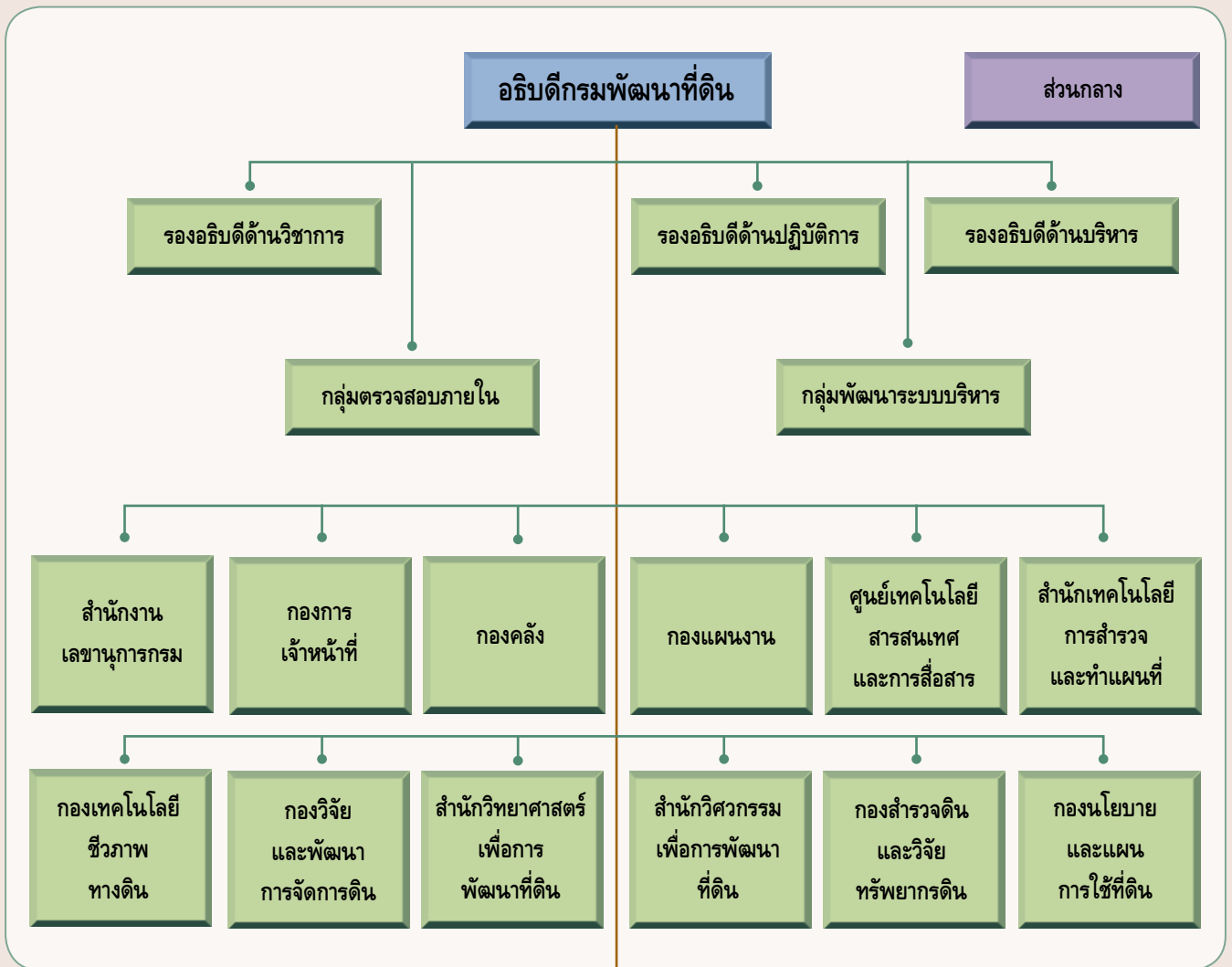
|   |   |  |   |
|---|---|--|---|
| <b>T : Trust</b><br>คนในองค์กรเกิดความ<br>เชื่อมั่น ไว้วางใจซึ่งกัน<br>และกันในทุกระดับ | <b>H : Happiness</b><br>คนในองค์กรทำงาน<br>อย่างมีความสุข | <b>A : Accomplishment</b><br>คนในองค์กรทำงาน<br>ได้ประสบความสำเร็จ | <b>I : Integration</b><br>คนในองค์กรมีการ<br>บูรณาการงานร่วมกัน |
|---|---|--|---|

### ● ระดับองค์กร (Organization)

|  |   |  |
|--|---|--|
| <b>L : Learning</b><br>เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้<br>อย่างไม่มีที่สิ้นสุด | <b>D : Developing</b><br>เป็นองค์กรแห่งการพัฒนา<br>ตลอดเวลา | <b>D : Delighting</b><br>เป็นองค์กร<br>แห่งความปิติยินดี |
|--|---|--|



# องค์ประกอบการบริหารงานกรมพัฒนาที่ดิน



# กรอบอัตรากำลังคน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

กรมพัฒนาที่ดินมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานกระจายทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในปี 2561 จำนวนทั้งสิ้น 3,237 คน โดยแบ่งออกเป็น **ข้าราชการ** จำนวน 1,430 คน คิดเป็นร้อยละ 44.18 ปฏิบัติงานอยู่ส่วนกลาง จำนวน 475 คน (ร้อยละ 33.22) และส่วนภูมิภาค จำนวน 955 คน (ร้อยละ 66.78)

**ลูกจ้างประจำ** จำนวน 554 คน คิดเป็นร้อยละ 17.11 ปฏิบัติงานอยู่ส่วนกลาง จำนวน 87 คน (ร้อยละ 15.70) และส่วนภูมิภาค จำนวน 467 คน (ร้อยละ 84.30)

**พนักงานราชการ** จำนวน 1,253 คน คิดเป็นร้อยละ 38.71 ปฏิบัติงานอยู่ส่วนกลาง จำนวน 314 คน (ร้อยละ 25.06) และส่วนภูมิภาค จำนวน 939 คน (ร้อยละ 74.94)

**หมอดินอาสา** เป็นเกษตรกรเครือข่ายของกรมพัฒนาที่ดินที่สนใจในงานพัฒนาที่ดินและสมัครใจเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสนับสนุนภารกิจของกรมพัฒนาที่ดินพร้อมที่จะทำการเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรอื่นๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินมีหมอดินอาสาครอบคลุมทั่วประเทศ จำนวน 82,847 คน โดยกรมฯ ได้พัฒนาศักยภาพหมอดินอาสาให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้กับเกษตรกรรายย่อย ทำให้มีความภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสา

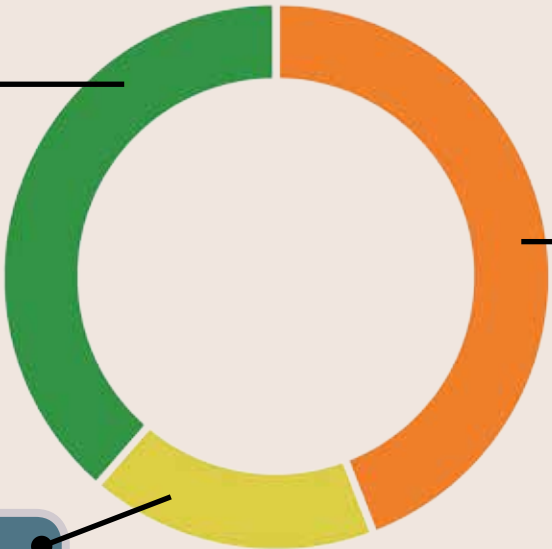
**เครือข่ายหมอดินอาสา  
จำนวน 82,847 คน**



**พนักงานราชการ  
จำนวน 1,253 คน  
คิดเป็นร้อยละ 38.71**

**ข้าราชการ  
จำนวน 1,430 คน  
คิดเป็นร้อยละ 44.18**

**ลูกจ้างประจำ  
จำนวน 554 คน  
คิดเป็นร้อยละ 17.11**



# ส่วนที่ 2

## ผลสำเร็จ ของการดำเนินงาน ตามภารกิจ



# ผลการปฏิบัติงานตามภารกิจ

กรมพัฒนาที่ดิน มีภารกิจสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรม การสำรวจและจำแนกดิน การกำหนดบริเวณการใช้ที่ดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตแผนที่และทำสำมะโนที่ดิน การให้บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 กรมฯ ได้รับงบประมาณประกอบด้วย แผนงานพื้นฐาน 2,150.7122 ล้านบาท แผนงานยุทธศาสตร์ 337.5924 ล้านบาท แผนงานบูรณาการ 2,213.7373 ล้านบาท และแผนงานบุคลากรภาครัฐ 1,090.8044 ล้านบาท **รวมทั้งสิ้น 5,792.8463 ล้านบาท** มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ **5,549.2544 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 95.79** และได้รับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมโครงการไทยนิยม ยั่งยืน 150.4777 ล้านบาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ **82.5488 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 54.86** สรุปผลการดำเนินงานแบ่งออกเป็นงานตามภารกิจ (Function) งานตามนโยบาย (Agenda) และโครงการไทยนิยม ยั่งยืน มีรายละเอียดดังนี้ (ข้อมูล ณ 28 กุมภาพันธ์ 2562)

## 1. งานตามภารกิจ (Function)

**1.1 โครงการพัฒนาพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน** ดำเนินการปรับปรุงพื้นที่นาร้าง จำนวน 6,000 ไร่ โดยจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ชุดคู-ยกร่อง สนับสนุนพันธุ์ปาล์ม สนับสนุนปัจจัยการผลิต เพื่อเพิ่มศักยภาพลดต้นทุนการผลิต และปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสมกับการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) ให้สามารถกลับมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ



**1.2 ผลผลิตฐานข้อมูลทรัพยากรดินได้รับการปรับปรุงและพัฒนา** ดำเนินการใน 2 กิจกรรม คือ

**1) โครงการปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดิน** ดำเนินการโดย



สำรวจและวิเคราะห์สถานภาพทรัพยากรดิน ประเมินคุณภาพและความอุดมสมบูรณ์ของดิน ประเมินศักยภาพดินในการบริหารจัดการน้ำ ประเมินศักยภาพทรัพยากรดินและกำลังผลิตของดิน ประเมินสถานภาพดินปัญหา และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน รวมถึงสถานการณ์และติดตามการเปลี่ยนแปลงคุณภาพทรัพยากรดิน จำนวน 30,000,000 ไร่ ตลอดจนจนพัฒนามาตรฐานการสำรวจดินและแนวทางการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร การปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดินบริเวณพื้นที่สูง การพัฒนามาตรฐานและระบบฐานข้อมูลกลาง การพัฒนาการบริการและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทรัพยากรดิน จัดทำฐานข้อมูลและการวางแผนพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัย จัดทำข้อมูลเพื่อจัดทำระบบอนุรักษ์ดิน



และน้ำ วางแผนการใช้ที่ดิน เพื่อบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และข้อมูลสำรวจระยะไกลเพื่อปรับปรุงข้อมูลการชะล้างพังทลายของดิน เป็นต้น

2) **ปรับปรุงระบบข้อมูลสารสนเทศ** โดยการพัฒนาเทคโนโลยีระบบสารสนเทศ ด้านทรัพยากรที่ดิน จำนวน 1 ระบบ พร้อมทั้งพัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ บำรุงรักษาระบบคอมพิวเตอร์ สนับสนุนระบบเครือข่ายและบริการ internet พัฒนาฐานข้อมูลสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ ระบบบริหารจัดการเว็บไซต์กรมพัฒนาที่ดิน ตลอดจนพัฒนาบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ



1.3 **ผลผลิตเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาที่ดิน** ดำเนินการใน 3 กิจกรรม คือ

1) **คลินิกเกษตรกรเคลื่อนที่** โดยร่วมดำเนินการกับจังหวัดเคลื่อนที่ คลินิกเกษตรกรเคลื่อนที่ และคลินิกดินเคลื่อนที่ ให้บริการวิเคราะห์ดิน และให้คำแนะนำการใช้ปุ๋ย การจัดการดิน-น้ำ-พืช โดยการนำตัวอย่างดินที่มีปัญหาวิเคราะห์อย่างละเอียดในห้องปฏิบัติการ และการบริการวิเคราะห์ดินเคลื่อนที่ของหน่วยวิเคราะห์ดินเคลื่อนที่ของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตทั้ง 12 เขต และคลินิกดินเคลื่อนที่ของสถานีพัฒนาที่ดิน พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการใช้สารอินทรีย์ลดสารเคมีทางการเกษตร โดยการสนับสนุนสารเร่ง พด. เพื่อผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำให้แก่เกษตรกร จำนวน 631,535 ราย



2) **การพัฒนาหมอดินอาสาและหมอดินน้อย** ดำเนินการพัฒนาศักยภาพหมอดินอาสาประจำจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จำนวน 82,847 ราย โดยการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับหมอดินอาสาเกี่ยวกับเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน การใช้ผลิตภัณฑ์ของกรมฯ และการใช้เครื่องมือตรวจวิเคราะห์ดินอย่างง่ายให้มีความรู้ความเข้าใจมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการ เพื่อเพิ่มองค์ความรู้ สร้างเครือข่ายระดับภูมิภาค ส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิต ฝึกอบรมให้เป็นวิทยากรมีอาชีพ เพื่อให้สามารถเป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดิน ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งสนับสนุนให้จัดทำแปลงสาธิตในพื้นที่ของหมอดินอาสา เพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่เกษตรกรรายอื่นและผู้สนใจมาดูงาน และเป็นกลไกขับเคลื่อนงานพัฒนาที่ดินให้เข้าถึงเกษตรกรในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และโรงเรียน





**3) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน** โดยดำเนินการจัดตั้งและต่อยอดศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินในพื้นที่ของหมอดินอาสา จำนวน **1,650 แห่ง** เพื่อจัดทำแปลงสาธิตให้เป็นแหล่งถ่ายทอด สาธิต ศึกษาดูงาน เรียนรู้เทคโนโลยี นวัตกรรมด้านการพัฒนาที่ดิน และเป็นเครือข่าย (Node) ให้แก่

โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ของหมอดินอาสาที่มีศักยภาพในการจัดทำแปลงสาธิต และมีความสามารถในการเป็นวิทยากร นอกจากนี้ ยังต้องมีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น และอยู่ใกล้ถนนสามารถเข้าถึงได้

**1.4 ผลผลิตทรัพยากรที่ดินและน้ำได้รับการพัฒนา** ดำเนินการใน 6 กิจกรรม คือ

**1) ปรับปรุงคุณภาพดิน** ในพื้นที่ที่มีปัญหาทางกายภาพ โดยการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยมาร์ลในการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยว ส่งเสริมการใช้หินปูนบดในการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยว ดินเค็มภาคใต้ ปรับปรุงพื้นที่ดินกรวด โดยส่งเสริมการใช้โดโลไมท์ และส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดินเค็ม จำนวน **179,900 ไร่**



**2) พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน** โดยการรณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายของดินทั่วประเทศ จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน เน้นการดำเนินงานในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำชุมชนบนพื้นที่สูง การอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อป้องกันและบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน และในพื้นที่เกษตรที่มีความวิกฤตต่อการสูญเสียหน้าดิน จำนวน **1,042,707.50 ไร่**

**3) การพัฒนาที่ดินในพื้นที่เฉพาะ** ดำเนินโครงการเพิ่มผลผลิตข้าวหอมมะลิมาตรฐานเพื่อการส่งออกในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ พัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ พัฒนาพื้นที่ทุ่งสัมฤทธิ์ และดำเนินโครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวอินทรีย์ และพืชหลังนา เพื่อการส่งออกในพื้นที่ทุ่งหมาทิว จังหวัดอุบลราชธานี โดยจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด จำนวน **14,417.83 ไร่**





**4) ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร** โดยการพัฒนาเกษตรกรของกลุ่มเดิมที่เข้มแข็ง และพัฒนาเกษตรกรรายย่อยมารวมมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน **1,000,000 ไร่** รวมทั้งพัฒนาสนับสนุนส่งเสริมให้มีการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีหรือทำเกษตรอินทรีย์ตามความต้องการของกลุ่ม ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง ปุ๋ยอินทรีย์สูตรพระราชทาน ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียน ธรนรงค์ดเผาฟางและตอซังพืช ตลอดจนงานการพัฒนาและรับรองมาตรฐานปัจจัยการผลิตทางการเกษตร (Q) ดำเนินการจัดหาเมล็ดพันธุ์ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด



**5) สร้างนิคมการเกษตร** โดยส่งเสริมการปรับปรุงดินกรดด้วยโดโลไมท์ และผลิตจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดในการส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดินในนิคมการเกษตร จำนวน 20 แห่ง 18 จังหวัด



ได้แก่ สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทราจันทบุรี ร้อยเอ็ด ตาก นครศรีธรรมราช (2 แห่ง) ยโสธร กระบี่เชียงใหม่ กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ สุโขทัย (2 แห่ง) สุรินทร์ อุทัยธานี ชุมพร อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และแพร่ ครอบคลุมพื้นที่ได้รับประโยชน์ จำนวน **12,462 ไร่**

**6) แผนการรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อน** ดำเนินการรณรงค์เสริมสร้างความรู้และพัฒนาบุคลากร เกษตรกร บุคคลที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว ลดการเผาพื้นที่โล่งเตียน จำนวน **12,840 ไร่** และรณรงค์เฝ้าติดตามตอซังเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน **150 แปลง** เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่การเกษตร



**1.5 โครงการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง** ดำเนินการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ก่อสร้าง

ระบบส่งน้ำชลประทาน ก่อสร้างเส้นทางลำเลียง ซ่อมแซมระบบส่งน้ำชลประทาน ซ่อมแซมเส้นทางลำเลียง พร้อมทั้งดูแลรักษาและซ่อมแซม

ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เดิม และมีการปรับปรุงบำรุงฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน เช่น ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงต่างๆ ในเกษตรพื้นที่สูง โครงการขยายผลโครงการหลวงและโครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาการปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน จำนวน **11,326 ไร่** ตลอดจนส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน โดยใช้ผลิตภัณฑ์สารเร่ง พด. ของกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิตลดต้นทุนการผลิต





**1.6 ส่งเสริมการดำเนินงานโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** โดยดำเนินการสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปัจจัยการผลิตของกรมพัฒนาที่ดินในพื้นที่โครงการพระราชดำริ และศูนย์ท่องเที่ยวทางการเกษตร ทั้งโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการตามพระราชดำริของศูนย์ประสานงานโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ จำนวน **107,550 ไร่** รวมทั้ง การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และแหล่งให้ความรู้การพัฒนาทรัพยากรดินด้านต่างๆ ให้กับเกษตรกร นักเรียน และผู้สนใจทั่วไป มีผู้เข้าชมและศึกษาดูงาน จำนวน **412,155 ราย**



## 2. งานบูรณาการ (Agenda)

นอกจากการดำเนินงานตามภารกิจของกรมพัฒนาที่ดินแล้ว ยังได้ดำเนินงานบูรณาการโดยนำงาน Function มาพัฒนาเป็น Agenda ดังนี้

**2.1 โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้** โดยการปรับปรุงพื้นที่นาร้าง ทั้งในและนอกเขตชลประทาน จำนวน **20,000 ไร่** เป็นการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สงขลา ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) ให้สามารถกลับมาใช้ประโยชน์ในการปลูกข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ



**2.2 โครงการวิจัยและพัฒนาที่ดินอย่างยั่งยืน** ดำเนินการวิจัย จำนวน **1 เรื่อง** โดยนำข้อมูลดาวเทียมมาใช้ในการวิเคราะห์พื้นที่เพาะปลูกข้าว และนำค่าดัชนีพืชพรรณ (NDVI) เพื่อหาความอุดมสมบูรณ์ของต้นข้าว มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ร่วมกับข้อมูลแปลงนาตามช่วงการเจริญเติบโตของข้าว เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบในการสร้างแบบจำลองเพื่อพยากรณ์ผลผลิตข้าว ซึ่งข้อมูลที่ได้จากดาวเทียมมีข้อจำกัดในเรื่องความละเอียดน้อย และการเข้าถึงข้อมูลมีความยุ่งยาก ดังนั้น จึงได้นำแนวคิดในการใช้ภาพถ่ายทางอากาศระยะบินใกล้ร่วมกับกล้องที่ทำการปรับปรุงให้สามารถรับคลื่นแสงในช่วงที่ต้องการได้ (ช่วงคลื่น NIR) มาประยุกต์ใช้





**2.3 โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพด้านดิน** ดำเนินการศึกษวิจัยและพัฒนาปัจจัยการผลิตที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและเพิ่มคุณภาพผลผลิตพืชเศรษฐกิจ กลุ่มผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มธาตุอาหาร และฮอร์โมนพืช และกลุ่มผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ส่งเสริมการเจริญเติบโตและความคุ้มโรคพืช ได้แก่ สารเร่งจุลินทรีย์ พด. ชนิดต่างๆ รวมถึงการฟื้นฟูและเพิ่มประสิทธิภาพของดิน โดยการนำเทคโนโลยีชีวภาพทางดินของกรมฯ ไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของเกษตรกร จำนวน **13** เรื่อง

**2.4 โครงการวิจัยพื้นฐานเพื่อสร้างและสะสมองค์ความรู้ทางการพัฒนาที่ดิน** ดำเนินงานวิจัยของกรมฯ เพื่อสร้างและสะสมองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับดินและทรัพยากรดิน สำหรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาที่ดิน โดยดำเนินงานโครงการวิจัยพื้นฐานในสาขาอนุรักษ์ดินและน้ำ สาขาปรับปรุงบำรุงดิน สาขาเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน สาขาสั่งรวจ วิเคราะห์วางแผนการใช้ที่ดิน และเทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาวิทยาศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมทางดิน จำนวน **14** เรื่อง



**2.5 โครงการวิจัยประยุกต์และต่อยอดงานวิชาการด้านการพัฒนาที่ดิน** เพื่อแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร โดยพัฒนาการดำเนินงานวิจัยของกรมฯ จำนวน **52** เรื่อง เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาทรัพยากรดินได้อย่างจริงจัง ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การวิจัยของชาตินโยบายรัฐบาล หันต่อสถานการณ์ของโลก ภูมิภาค และประเทศ รวมทั้งถ่ายทอดงานวิจัยด้านพัฒนาที่ดินสู่เกษตรกร ในการแก้ไขปัญหาดิน ลดระดับความยากจน เพื่อพึ่งพาตนเองในสภาพที่ผลผลิตปลอดภัยและคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการวิจัยในสาขาที่ใช้วิธีการทางเทคโนโลยีทางด้านสารสนเทศ วิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์หญ้าแฝก การจัดการดิน (ด้านอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปรับปรุงดินโดยวิธีทางเคมีและทางพืช) การจัดการดิน น้ำ และธาตุอาหารพืชให้เหมาะสมต่อการปลูกพืชในดินที่มีปัญหา (ดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินที่มีปัญหาเนื่องจากขาดอินทรีย์วัตถุ) เกษตรอินทรีย์/เกษตรลดใช้สารเคมีทางการเกษตร ด้านเศรษฐกิจสังคมและประเมิณผล และโครงการวิจัยสาขาบูรณาการ



**2.6 โครงการพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่** ดำเนินการในพื้นที่ที่คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดได้คัดเลือกแปลงส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร โดยการส่งเสริมและสาธิตปัจจัยการผลิตในการปรับปรุงบำรุงดิน จำนวน **105,015** ไร่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถสร้างผลผลิตพืชได้ดี ควบคู่ไปกับการลดต้นทุนการผลิต รวมถึงประสานกับทีมผู้จัดการแปลง และทีมสนับสนุนอีก 3 ทีม เพื่อเข้าร่วมการจัดทำแผนปฏิบัติงานของแปลงใหญ่แต่ละแปลง

**2.7 โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ** ดำเนินการใน 2 กิจกรรม คือ

1) **การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อรองรับเขตเกษตรเศรษฐกิจ** ดำเนินการโดยสำรวจและวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) จำนวน 5 ชนิดพืช ได้แก่ **หอมหัวใหญ่ กระเทียม ยาสูบ มะม่วง และกล้วย** พร้อมทั้งสำรวจและจัดทำเขตการใช้ที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจสำรวจและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดิน (มาตราส่วน 1:25,000) พัฒนาระบบเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงข้อมูลเชิงพื้นที่สำหรับการขับเคลื่อนการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ปรับปรุงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และจัดทำฐานข้อมูลสนับสนุนนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) สำรวจและจัดทำแผนที่เพื่อปรับปรุงข้อมูลพืชเศรษฐกิจเพื่อจัดทำ Agri-Map Online ตลอดจนสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลเขตความเหมาะสมพืชเศรษฐกิจเชิงแผนที่



2) **ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map** ดำเนินการส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานในพื้นที่

ที่ไม่เหมาะสมกับการปลูกข้าว จำนวน 93,054.41 ไร่ ในพื้นที่เป้าหมาย 54 จังหวัด โดยเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการวางแผนเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ในลักษณะผสมผสาน อบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ



2.8 **โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)** ดำเนินการโดยจัดทำฐานการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีการจัดการดิน เกี่ยวกับการสาธิตการทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน และการทำน้ำหมักชีวภาพ ในพื้นที่ของ ศพก. จำนวน 882 แห่ง เพื่อเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ ตลอดจนเพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่



2.9 **โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่** ดำเนินการโดยสาธิตการปรับปรุงดิน ในพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

จำนวน 210,507 ไร่ เพื่อปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมในการเพาะปลูกพืช พร้อมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้กับเกษตรกร เพื่อลดต้นทุนในการผลิต





**2.10 โครงการธนาคารสินค้าเกษตร** ดำเนินการต่อยอดธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ที่จัดตั้งขึ้นในปี 2560 จำนวน **80 แห่ง** เพื่อมุ่งเน้นให้เกษตรกรนำเอาเศษวัสดุเหลือใช้ในไร่นา ในครัวเรือน และจากโรงงานอุตสาหกรรมมาฝากไว้ที่ธนาคาร ธนาคารจะทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้เกษตรกรมาเบิกถอนหรือให้เกษตรกรกู้ยืมปุ๋ยจากธนาคารไปใช้แล้วใช้หนี้ด้วยวัสดุเหลือใช้จากไร่นา โรงงานอุตสาหกรรม หรือปุ๋ยคอก เพื่อให้เกิดการผลิตและมีการนำไปใช้ประโยชน์ได้ถูกต้อง และราคาถูก ด้วยการสนับสนุนวัสดุเบื้องต้น เช่น ถังหมัก และเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ซึ่งกลุ่มเกษตรกรเป็นผู้บริหารงานภายในธนาคารเอง เพื่อให้มีการดำเนินการผลิตและใช้ประโยชน์ปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยในปี 2561 ได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมธนาคารปุ๋ยหมัก และธนาคารน้ำหมักชีวภาพ ดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทานได้ **2,956 ตัน** และผลิตน้ำหมักชีวภาพได้ **678,200 ลิตร**



**2.11 โครงการเกษตรอินทรีย์** ดำเนินกิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์ โดยการฝึกอบรมเกษตรกรด้านการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ PGS พัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน **13,205.29 ไร่** และจัดทำเขตเกษตรอินทรีย์ (Organic Zoning)



**2.12 โครงการส่งเสริมและพัฒนาที่ดินในการจัดการปัญหาที่ดินทำกิน** ดำเนินการพัฒนาคุณภาพดินในพื้นที่จัดการปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกร **12,054 ราย** โดยปรับปรุงและสัทธิการพัฒนาที่ดินในแปลงเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินทำกิน ส่งเสริมและสัทธิปัจจัยการผลิตในการปรับปรุงบำรุงดินให้แก่เกษตรกร เพื่อให้สามารถสร้างผลผลิตพืชได้ดีควบคู่ไปกับการลดต้นทุนการผลิต



**2.13 โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อป้องกันหมอกและควันไฟในพื้นที่เกษตรภาคเหนือ** ดำเนินการลดการเผาและไถกลบเศษวัสดุทางการเกษตร ในพื้นที่ 68 ตำบล 37 อำเภอ 9 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน พะเยา แพร่ น่าน ลำพูน ลำปาง และตาก จำนวน **100,000 ไร่** และส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทานในพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกข้าว ข้าวโพด และเพื่อเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการเศษวัสดุจากพื้นที่เกษตร นำไปทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทานแทนการเผา



**2.14 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน**

ดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชนที่มีการบริหารจัดการอย่างครบวงจรสามารถป้องกันการชะล้างพังทลายของดินที่กระทบต่อสถานะแวดล้อมในพื้นที่การเกษตรและแหล่งเก็บกักน้ำ จำนวน 7 แห่ง ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศรีสะเกษ อุบลราชธานี มหาสารคาม สกลนคร ลำปาง และชุมพร โดยมีการก่อสร้างแหล่งเก็บกักน้ำให้สามารถนำไปใช้ในเขตพื้นที่การเกษตรที่กำหนดขึ้น พร้อมทั้งวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดระบบการปลูกพืชกำหนดระยะเวลา ชนิด และพันธุ์พืชให้เหมาะสม



**2.15 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ** ดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ปรับปรุงพื้นที่และจัดทำระบบส่งน้ำในไร่นา และปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน 261 แห่ง เพื่อเป็นแหล่งผลิตของชุมชน เป็นการปรับปรุงพื้นที่ให้เหมาะสมสำหรับทำการเกษตร โดยการขุดลอกแหล่งน้ำตื้นเขินให้มีปริมาณเก็บกักน้ำมากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้ทางการเกษตรและในช่วงฝนทิ้งช่วง เพื่อลดความเสียหายของผลผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์น้ำและรักษาความชุ่มชื้นในดิน



**2.16 โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน**

ดำเนินการโดยขุดสระเก็บน้ำประจำไร่นาขนาด 1,260 ลบ.ม. เกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย 2,500 บาท/บ่อ ในพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน 54,713 บ่อ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน และในพื้นที่ที่ระบบส่งน้ำไปไม่ถึง บรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำในระยะฝนทิ้งช่วง และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร





### 3. โครงการไทยนิยม ยั่งยืน

**3.1 โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าวเพื่อผลิตสินค้าเกษตรอื่นที่เหมาะสม** ดำเนินการโดยจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับการปลูกข้าว จำนวน **7,138.50 ไร่** ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย 13 จังหวัด ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำในเรื่องการวางแผนเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ในลักษณะผสมผสาน ประสานกรมประมง กรมปศุสัตว์ และกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อขอรับพันธุ์ปลาพันธุ์สัตว์ และพืชผัก ฯลฯ พร้อมให้คำแนะนำในการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ดูแลรักษาตามแผนการปรับเปลี่ยน



**3.2 โครงการเพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ** โดยดำเนินกิจกรรมอบรมเพิ่มทักษะอาชีพหลักสูตร “การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน” ให้แก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน **8,050 ราย** เพื่อให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาทรัพยากรดินในการวางแผนการใช้ที่ดิน และการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรอย่างเหมาะสมตามสภาพของดินและสภาพการใช้ประโยชน์ให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้



**3.3 โครงการสร้างฝายชะลอน้ำและจัดหาแหล่งน้ำชุมชน** ดำเนินการโดยก่อสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ จำนวน **884 แห่ง** เพื่อลดปริมาณน้ำไหลบ่าควบคุมหรือชะลอความเร็วของน้ำไหลบ่า การดักเก็บตะกอนและเพิ่มอัตราการไหลซึมของน้ำลงดินด้วยวิธีการชะลอน้ำในห้วย หนอง คลอง บึง ให้สามารถนำไปใช้ในเขตพื้นที่การเกษตรในบริเวณใกล้เคียง และสร้างความชุ่มชื้นให้แก่ระบบนิเวศในพื้นที่ 45 จังหวัด โดยการคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาอยู่นอกเขตป่าไม้ และความพร้อมของเกษตรกร



# ผลการใช้จ่ายงบประมาณตามภารกิจ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

| ผลผลิต/โครงการ   | การใช้จ่ายงบประมาณ (บาท) |                         |
|--|--------------------------|-------------------------|
|  | แผน                      | ผล                      |
| โครงการรายการค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐ   | 1,090,804,400            | 1,104,710,803.55        |
| โครงการพัฒนาพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน  | 61,200,000               | 60,343,126.16           |
| ผลผลิตฐานข้อมูลทรัพยากรที่ดินได้รับการปรับปรุงและพัฒนา                                       | 168,268,200              | 166,029,350.15          |
| ผลผลิตเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาที่ดิน                              | 165,657,900              | 163,044,858.63          |
| ผลผลิตทรัพยากรที่ดินและน้ำได้รับการพัฒนา   | 1,755,536,100            | 1,718,961,948.83        |
| โครงการ บริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ                                | 98,744,900               | 91,483,873.97           |
| โครงการ เกษตรอินทรีย์  | 28,704,400               | 26,641,015.96           |
| โครงการ ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่   | 106,008,000              | 99,832,002.83           |
| โครงการ ธนาคารสินค้าเกษตร  | 26,950,000               | 18,836,090.62           |
| โครงการ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร                                   | 9,613,800                | 9,520,475.81            |
| โครงการ ส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่   | 114,800,000              | 102,622,383.69          |
| โครงการ พัฒนาพื้นที่โครงการหลวง  | 114,131,900              | 112,523,598.27          |
| โครงการ ส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ   | 223,460,500              | 216,044,805.22          |
| โครงการ ส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้                                       | 26,390,000               | 26,311,345.65           |
| โครงการ วิจัยและพัฒนาที่ดินอย่างยั่งยืน  | 462,100                  | 399,830.10              |
| โครงการ วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพทางด้านดิน   | 3,175,100                | 3,152,428.49            |
| โครงการ วิจัยพื้นฐานเพื่อสร้างและสะสมองค์ความรู้ทางการพัฒนาที่ดิน                            | 6,815,000                | 5,740,494.12            |
| โครงการ วิจัยประยุกต์และต่อยอดงานวิชาการด้านพัฒนาที่ดินเพื่อแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร            | 25,547,800               | 24,869,205.47           |
| โครงการ ส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมโดยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (จัดการยกระดับตรวจการณ์)       | 13,995,000               | 13,995,000.00           |
| โครงการ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร                            | 22,537,000               | 22,113,840.43           |
| โครงการ ส่งเสริมการฝึกอบรมและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อป้องกันหมอกและควันไฟในพื้นที่เกษตรภาคเหนือ | 57,680,000               | 56,486,897.62           |
| โครงการ พัฒนาแหล่งน้ำชุมชน   | 49,254,600               | 35,926,131.97           |
| โครงการ การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน   | 804,600,000              | 773,752,910.74          |
| โครงการ พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ   | 818,459,600              | 695,912,038.88          |
| <b>รวม</b>   | <b>5,792,846,300</b>     | <b>5,549,254,457.16</b> |

ข้อมูล ณ 28 กุมภาพันธ์ 2562



# การประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ

สำนักงาน ก.พ.ร. ดำเนินการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 5/2559 โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินเพื่อพัฒนาระบบการดำเนินงานของส่วนราชการในการขับเคลื่อนภารกิจสำคัญ ของรัฐบาล การแก้ไขปัญหา และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และเพื่อเพิ่มศักยภาพของส่วนราชการในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

## กรอบการประเมินส่วนราชการ

กรอบการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่

- องค์ประกอบที่ 1** ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจพื้นฐาน งานประจำ งานตามหน้าที่ปกติ หรืองานตามหน้าที่ ความรับผิดชอบหลัก งานตามกฎหมาย กฎ นโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรี (Function Base)
- องค์ประกอบที่ 2** ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจยุทธศาสตร์ แนวทางปฏิรูปภาครัฐ นโยบายเร่งด่วน หรือภารกิจ ที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษ หรือการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันหลายหน่วยงาน (Agenda Base)
- องค์ประกอบที่ 3** ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจพื้นที่/ท้องถิ่น ภูมิภาค จังหวัด กลุ่มจังหวัด (Area Base)
- องค์ประกอบที่ 4** ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและพัฒนานวัตกรรมในการบริหารจัดการระบบงาน งบประมาณ ทรัพยากร บุคคล และการให้บริการประชาชนหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อไปสู่ระบบราชการ 4.0 (Innovation Base)
- องค์ประกอบที่ 5** ศักยภาพในการดำเนินการของส่วนราชการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (Potential Base)

| ตัวชี้วัด  | รอบที่ 1 (1 ต.ค. 60 - 31 มี.ค. 61) |                         | รอบที่ 2 (1 เม.ย. 61 - 30 ก.ย. 61)                    |                                       |
|--|------------------------------------|-------------------------|---|---------------------------------------|
|  | เป้าหมาย                           | ผลการดำเนินงาน          | เป้าหมาย  | ผลการดำเนินงาน                        |
| 1. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจพื้นฐาน งานประจำ งานตามหน้าที่ปกติ หรืองานตามหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก งานตามกฎหมาย กฎ นโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรี (Function Base) |                                    |                         |   |                                       |
| - จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรที่ได้รับการปรับปรุงคุณภาพดิน   | 111,000 ไร่                        | 115,240 ไร่             | 179,792 ไร่ และจัดทำแผนแม่บทฯ                         | 179,900 ไร่ และจัดทำแผนแม่บทแล้วเสร็จ |
| - ผลการดำเนินการตามแนวทางการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่   | ต้นทุนลดลง ร้อยละ 5                | ต้นทุนลดลง ร้อยละ 12.59 | ผลผลิตเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5                   | ร้อยละ 18.05                          |
| - ร้อยละของผลผลิตสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับการทำการเกษตรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ   |                                    |                         | ราคาผลผลิตเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5               | ร้อยละ 19.34                          |
| - ร้อยละของแปลงที่ได้ราคาผลผลิตเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับการทำการเกษตรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ   |                                    |                         | ได้รับรองคุณภาพและมาตรฐานการผลิต ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 | ร้อยละ 47.52                          |



| ตัวชี้วัด   | รอบที่ 1 (1 ต.ค. 60 - 31 มี.ค. 61)                        |   | รอบที่ 2 (1 เม.ย. 61 - 30 ก.ย. 61)   |   |
|---|---|---|--|---|
|   | เป้าหมาย  | ผลการดำเนินงาน                                    | เป้าหมาย   | ผลการดำเนินงาน  |
| 2. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจยุทธศาสตร์ แนวทางปฏิรูปภาครัฐ นโยบายเร่งด่วน หรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษ หรือการบูรณาการดำเนินงานร่วมกันหลายหน่วยงาน (Agenda Base) |   |   |  |   |
| - ร้อยละการดำเนินการตามแผนการสร้าง<br>ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน   | ร้อยละ 100  | ร้อยละ 100  | ร้อยละ 100   | ร้อยละ 100  |
| - ร้อยละการชี้แจงประเด็นสำคัญที่ทัน<br>ต่อสถานการณ์ (ถ้ามี)   | ร้อยละ 100  | ไม่มีประเด็นข่าวต้องชี้แจง                        | ร้อยละ 100   | ร้อยละ 100  |
| 4. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและพัฒนานวัตกรรมในการบริหารจัดการระบบงาน งบประมาณ ทรัพยากรบุคคล และการให้บริการประชาชนหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อไปสู่ระบบราชการ 4.0 (Innovation Base)   |   |   |  |   |
| - การพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน  | ร้อยละ 80   | ร้อยละ 57.89<br>(มี 19 ผ่าน 11)                   | ร้อยละ 80  | ร้อยละ 81.25  |
| - การพัฒนานวัตกรรม : การปรับระดับพื้นที่นา<br>ด้วยเลเซอร์ (Laser Land Leveling)   |   |   | 50 คะแนน   | 85 คะแนน  |
| 5. ศักยภาพในการดำเนินการของส่วนราชการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (Potential Base)  |   |   |  |   |
| - การจัดทำและดำเนินการตามแผน<br>การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ   | วัดผลการดำเนินงาน<br>และการใช้จ่าย<br>งบประมาณ 6 เดือนแรก | ร้อยละ 92.23<br>(ผลงาน 95.90)<br>(เบิกจ่าย 88.57) | วัดสมรรถนะในการ<br>ส่งมอบผลผลิต<br>และการใช้จ่ายเงิน<br>งบประมาณ<br>ในรอบ 12 เดือน       | ผลการดำเนินงาน<br>ร้อยละ 98.09<br>ผลการเบิกจ่าย<br>ร้อยละ 98.82                             |
| - การดำเนินการจัดทำแผนปฏิรูปองค์กร  | จัดส่งแผนปฏิรูปฯ<br>18 เม.ย.61                            | จัดส่งแผนปฏิรูปฯ<br>2 เม.ย.61                     | จัดส่งแผนฯ<br>ฉบับสมบูรณ์และ<br>ข้อเสนอการปรับเปลี่ยน<br>ในระยะ 3 ปี<br>ภายใน 26 ต.ค. 61 | จัดส่งแผนฯ<br>ฉบับสมบูรณ์และ<br>ข้อเสนอการปรับเปลี่ยน<br>ในระยะ 3 ปี<br>ในวันที่ 25 ต.ค. 61 |

ผลการประเมินกรมพัฒนาที่ดินตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 พบว่า กรมพัฒนาที่ดินมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับคุณภาพ โดยผลการดำเนินงาน **ด้าน Function Base** มีพื้นที่ทางการเกษตรที่ได้รับการปรับปรุงคุณภาพดิน 179,900 ไร่ และมีการจัดทำแผนแม่บทแล้วเสร็จ สำหรับการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ส่งผลให้ต้นทุนลดลง คิดเป็นร้อยละ 12.59 ผลผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 18.05 แปลงเกษตรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีราคาผลผลิตเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 19.34 และแปลงเกษตรที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการผลิต คิดเป็นร้อยละ 47.52 **ด้าน Agenda Base** มีผลการดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน คิดเป็นร้อยละ 100 **ด้าน Innovation Base** มีการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 81.25 ส่วนการพัฒนานวัตกรรม ได้แก่ การปรับระดับพื้นที่นาด้วยเลเซอร์ (Laser Land Leveling) คิดเป็น 85 คะแนน และ**ด้าน Potential Base** มีการจัดทำและดำเนินการตามแผนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ผลการดำเนินงาน ร้อยละ 98.09 ผลการเบิกจ่าย ร้อยละ 98.82 และมีการดำเนินการจัดทำแผนปฏิรูปองค์กรตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี





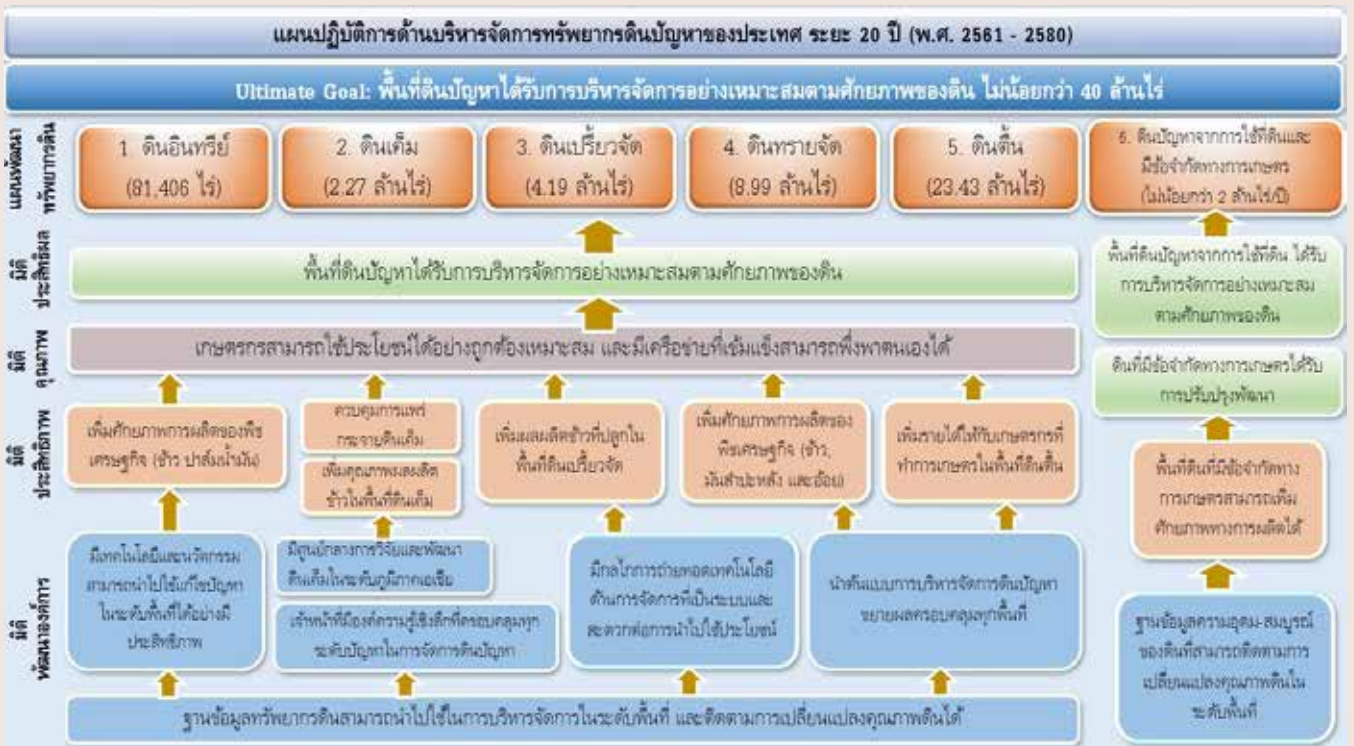


# แผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทย



แผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำเพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนแผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรดิน และการปฏิรูปภาคการเกษตรสู่การปฏิบัติ มีเป้าประสงค์สำคัญสูงสุด (Ultimate Goal) คือ พื้นที่ดินปัญหาได้รับการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของดิน ไม่น้อยกว่า 40 ล้านไร่ โดยแผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหานี้ ได้ให้ความสำคัญกับดินปัญหาทางการเกษตร ซึ่งสามารถจำแนกตามสาเหตุของการเกิดได้เป็น 2 ประเภท คือ ดินปัญหาที่เกิดตามสภาพธรรมชาติ และดินปัญหาที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยดินปัญหาที่เกิดตามสภาพธรรมชาติ ได้แก่ (1) ดินอินทรีย์ (2) ดินเค็มและพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากเกลือ (3) ดินเปรี้ยวจัด (4) ดินทรายจัด และ (5) ดินตื้น สำหรับดินปัญหาที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ ดินดาน ดินปนเหนียว ดินเหมืองแร่ร้าง และดินในพื้นที่น้ำท่วมขัง นอกจากนี้ยังรวมถึงดินที่มีปัญหาเล็กน้อยที่เป็นข้อจำกัดทางการเกษตร เช่น ดินกรด และดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เป็นต้น

โดยมีกระบวนการในการจัดทำแผน มีการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผ่านคณะกรรมการชุดต่างๆ จนได้แผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทยที่เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนแผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรดิน และการปฏิรูปภาคการเกษตรสู่การปฏิบัติ





การประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทย



การประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทย



การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทย



การนำเสนอ (ร่าง) แผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทย ในงานประชุมวิชาการ กรมพัฒนาที่ดิน ปี 2561

การขับเคลื่อนแผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทยไปสู่การปฏิบัติจะดำเนินการในลักษณะของคณะกรรมการและคณะทำงานทั้ง 12 เขต เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันทั้งจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในการวางแผน ออกแบบ กำหนดแนวทางวางมาตรการ และขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนการกำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการ

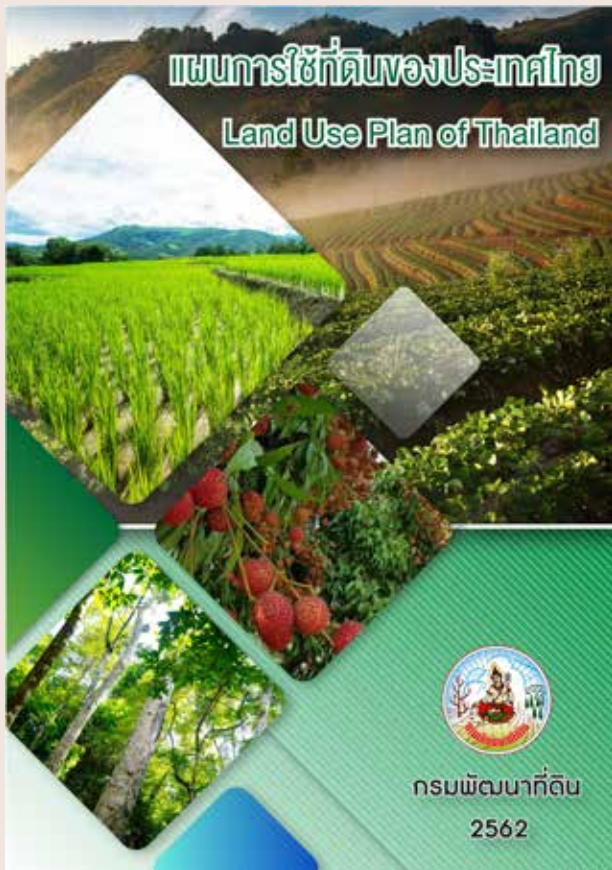
## การสำรวจจัดทำสำมะโนที่ดินเพื่อการพัฒนาที่ดิน

โครงการสำรวจและจัดทำสำมะโนที่ดินเพื่อการพัฒนาที่ดิน ประกอบด้วยแผนที่และข้อมูลด้านการถือครองที่ดินอย่างละเอียดรายแปลง และข้อมูลทะเบียนราษฎรของเกษตรกรข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน และบันทึกข้อมูลกิจกรรมด้านการเกษตรทั้งหมดที่ปรากฏในแปลงที่ดิน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เกษตรกร หรือการสำรวจจากข้อมูลภาคสนาม

โดยผลการดำเนินงาน จะนำเสนอในรูปแบบของตารางข้อมูล ข้อมูลทางสถิติที่วิเคราะห์ (ร้อยละ) แผนภูมิ และแผนที่ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ที่ได้จากข้อมูลการสัมภาษณ์ สรุปในรูปแบบรายงานเพื่อให้หน่วยงานในพื้นที่ (สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต และสถานีพัฒนาที่ดิน) ได้ใช้ประโยชน์ ตลอดจนนำข้อมูลเผยแพร่ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้เข้าไปปฏิบัติงานในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์และไฟล์แผนที่เชิงเลข โดยข้อมูลสามารถนำไปประกอบการดำเนินงานต่างๆ เช่น ฐานข้อมูลประกอบการให้คำแนะนำในการจัดการดินสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจ ตามความเหมาะสมเป็นรายแปลง งานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการพัฒนาที่ดินและแหล่งน้ำ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรแปลงใหญ่ การวางแผนเพื่อการขายพืชผลทางการเกษตร ฐานข้อมูลด้านการตรวจสอบการปรับปรุง และจัดทำข้อมูลเชิงพื้นที่ของข้อมูลด้านดิน ด้านสภาพการใช้ที่ดิน ด้านการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับพืชเศรษฐกิจ (โซนนิ่ง) และนำข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจ ตามประกาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาใช้ได้ในระดับรายแปลง ด้านระบบการจัดการน้ำและระบบการกระจายน้ำ ด้านเศรษฐกิจสังคม ด้านปัญหาและความต้องการด้านการเกษตร รวมถึงการบูรณาการแผนที่การถือครองที่ดินและข้อมูลอรรถาธิบาย (Attribute) สำหรับงานด้านการขึ้นทะเบียนเกษตรกรร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

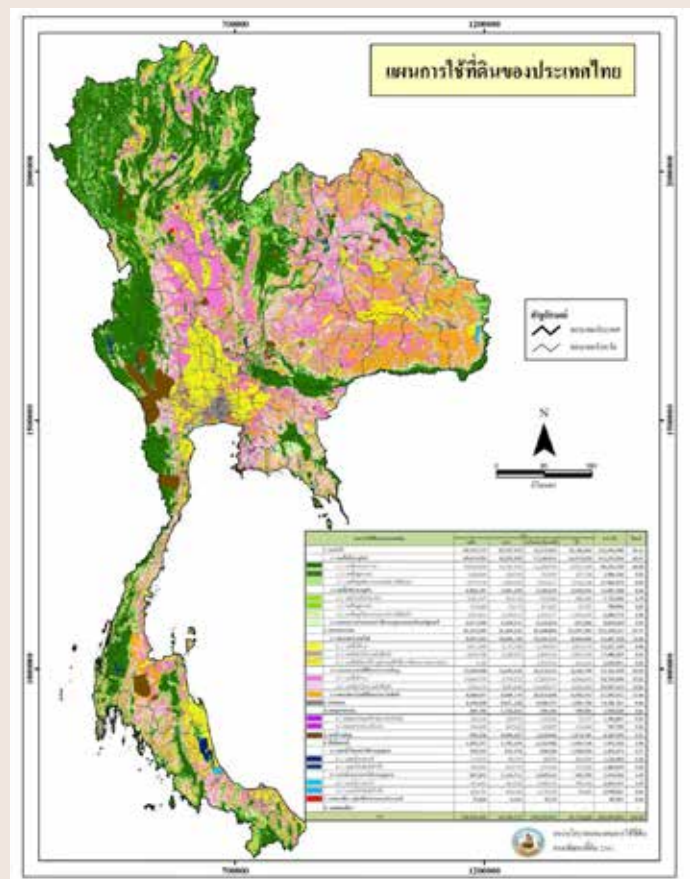


## แผนการใช้ที่ดินของประเทศไทย



กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทย เมื่อวันที่ 29-31 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ณ โรงแรมสวนพรรัตน์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อรองรับแผนการพัฒนาด้านการเกษตรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการกำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาพื้นที่การเกษตรตามศักยภาพ และความเหมาะสมที่จะใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการกำหนดกรอบการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศไทย โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนรวมถึงมาตรการในการใช้ประโยชน์ที่ดินตามความเหมาะสมและศักยภาพของพื้นที่ และแนวทางการพัฒนาภาคการเกษตรแบบยั่งยืน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการใช้ที่ดินของรัฐต่อไป โดยแบ่งแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทย ออกเป็น 8 เขต ได้แก่

1. เขตป่าไม้มีพื้นที่ 135,085,480 ไร่ หรือร้อยละ 42.12 ของพื้นที่ประเทศไทย
2. เขตเกษตรกรรมมีพื้นที่ 153,184,527 ไร่ หรือร้อยละ 47.77 ของพื้นที่ประเทศไทย
3. เขตชุมชนมีพื้นที่ 14,236,101 ไร่ หรือร้อยละ 4.44 ของพื้นที่ประเทศไทย
4. เขตอุตสาหกรรมมีพื้นที่ 1,958,639 ไร่ หรือร้อยละ 0.61 ของพื้นที่ประเทศไทย
5. เขตที่ราชพัสดุมีพื้นที่ 8,239,599 ไร่ หรือร้อยละ 2.57 ของพื้นที่ประเทศไทย
6. พื้นที่แหล่งน้ำมีพื้นที่ 7,902,556 ไร่ หรือร้อยละ 2.46 ของพื้นที่ประเทศไทย
7. เขตอนุรักษ์ศิลปกรรมและโบราณคดี มีพื้นที่ 89,991 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ประเทศไทย
8. เขตท่องเที่ยว





## การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินเชิงนโยบาย

เพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายแห่งรัฐในเรื่องการจัดทำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การใช้ที่ยั่งยืน ได้กำหนดให้มีการขับเคลื่อนตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำเสนอคณะกรรมการพัฒนาที่ดินเพื่อมีมติในหลักการการจัดทำแผนการใช้ที่ดิน กำหนดเขตการใช้ที่ดินของประเทศไว้รวม 8 เขต คือ (1) เขตป่าไม้ (2) เขตเกษตรกรรม (3) เขตชุมชน (4) เขตอุตสาหกรรม (5) เขตที่ราชพัสดุ (6) พื้นที่แหล่งน้ำ (7) เขตอนุรักษ์ศิลปกรรมและโบราณคดี และ (8) เขตท่องเที่ยว
2. ขอมติคณะกรรมการพัฒนาที่ดินให้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจปรับปรุงเขตการใช้ที่ดินทั้ง 8 เขตเพื่อความถูกต้องและยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. เมื่อคณะกรรมการเฉพาะกิจปรับปรุงเขตการใช้ที่ดินดำเนินการจนมีข้อมูลจะมีการนำเสนอคณะกรรมการพัฒนาที่ดินเพื่อลงมติเห็นชอบแผนการใช้ที่ดิน
4. เมื่อคณะกรรมการพัฒนาที่ดินมีมติเห็นชอบแล้วรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงนามในประกาศใช้แผนการใช้ที่ดินตามบทบัญญัติมาตราแห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551
5. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา



## ปรับปรุงระบบข้อมูลสารสนเทศ

### แผนที่ทางเลือกพืชเศรษฐกิจ LDD Zoning ver.2

กรมพัฒนาที่ดิน ได้พัฒนาระบบเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงข้อมูลเชิงพื้นที่ ที่สำหรับความเหมาะสมของดินกับพืชเศรษฐกิจ ให้อยู่ในลักษณะของ Web Map Service บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยนำชั้นข้อมูล ความเหมาะสมพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช (Zoning) เขตความเหมาะสมพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว นำมาแสดงผลร่วมกับข้อมูลขอบเขตการปกครอง ภาพถ่ายออร์โธรี ภาพถ่ายของกรมพัฒนาที่ดิน ข้อมูลกลุ่มชุดดินที่แสดงข้อมูลการจัดการดินและปุ๋ยเบื้องต้น โดยในระยะที่ 2 ได้เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และฐานข้อมูล Zoning by Agri-Map โดยสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกับความเหมาะสมของพืช 4 ระดับ ได้แก่ S1 S2 S3 และ N เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจของเกษตรกร ในการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่เป็นแอปพลิเคชันที่ประกอบด้วยชั้นข้อมูลต่างๆ ของกรมพัฒนาที่ดิน ดังนี้



- พื้นที่ปลูกจริงในพื้นที่ปัจจุบัน 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน ยางพารา กาแฟ ลำไย มะพร้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปาล์มน้ำมัน สับปะรด และไม้ผล (ทุเรียน เงาะ มังคุด)
- ลุ่มน้ำที่ดินเกษตรกรรม
- Zoning by Agri Map
- ข้อมูลกลุ่มชุดดิน มาตราส่วน 1 : 25,000
- แหล่งน้ำ (แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน แหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และแหล่งน้ำชุมชน)
- ศูนย์เรียนรู้ (ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 882 ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน)
- ข้อมูลความเหมาะสมของที่ดินประเทศไทย 13 ชนิดพืช
- ลุ่มน้ำหลัก
- ลุ่มน้ำรอง

### ฟังก์ชันการใช้งาน LDD Zoning



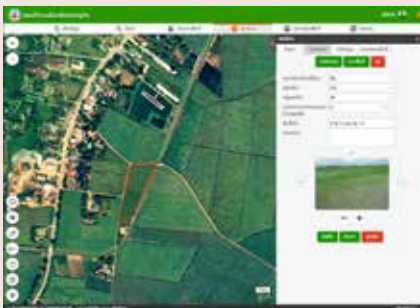
# กระบวนการปรับปรุงข้อมูลพื้นที่ปรับเปลี่ยน ด้วยฟังก์ชัน Redline ผ่าน Web Application และ Mobile Application



## 1. Web Application

เป็นเมนูสำหรับตรวจสอบและอัปเดตข้อมูลในระบบให้ใกล้เคียงกับปัจจุบัน (Near Real Time) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน โดยแก้ไขรูปแบบได้ 2 วิธี คือ

1) **แก้ไขผ่านระบบออนไลน์** โดยเลือกพื้นที่ > ชนิดพืช > ระดับความเหมาะสม N S3 S2 หรือ S1 > ระบบจะแสดงพื้นที่ที่ต้องการปรับเปลี่ยน ซึ่งสามารถแก้ไขด้วยการปรับโหมด ตัดแบ่งพื้นที่ หรือ วาดแปลง > พร้อมใส่ข้อมูลรายละเอียดที่มีการเปลี่ยนแปลงผ่านระบบ



### แบบที่ 1 การวาดแปลง (Free Hand) การวาดแปลงบนพื้นที่

- 1) เลือกพื้นที่ที่ต้องการ
- 2) เลือกปุ่มวาดแปลง จากนั้นวาดบนพื้นที่ที่เลือก
- 3) กรอกรายละเอียดข้อมูล พร้อมเพิ่มรูปภาพ

### แบบที่ 2 การแก้ไขรูปแบบมี 3 รูปแบบ

#### • การปรับ Node จากภาพแผนที่

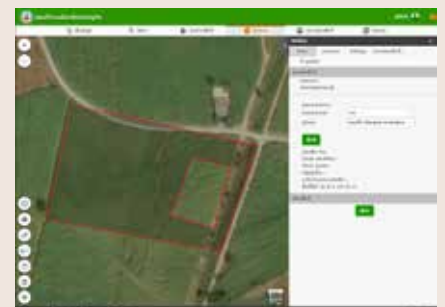
- 1) เลือกปรับเปลี่ยนจุดต่างๆ บนแผนที่
- 2) แก้ไขรายละเอียดข้อมูล Redline
- 3) เลือกปุ่ม บันทึก เพื่อบันทึกข้อมูลแก้ไข

#### • การตัดพื้นที่

- 1) เลือกปุ่ม ตัด เพื่อปรับเปลี่ยนพื้นที่
- 2) วาดพื้นที่ที่ต้องการปรับเปลี่ยน
- 3) กรอกรายละเอียดพื้นที่ที่ทำการตัด

#### • การเจาะพื้นที่

- 1) เลือกปุ่ม เจาะพื้นที่เพื่อปรับเปลี่ยนพื้นที่
- 2) วาดพื้นที่ที่ต้องการปรับเปลี่ยน
- 3) กรอกรายละเอียดพื้นที่ที่ทำการเจาะ



**พิมพ์เป็นแผนที่** จากนั้นนำแผนที่ในรูปแบบกระดาษ ไปตรวจสอบในพื้นที่จริง > แก้ไขข้อมูลรูปแบบให้เป็นปัจจุบัน > นำข้อมูลเข้าสู่ระบบ (วาด/แก้ไขแปลง หรือสแกน) > ส่งข้อมูลเข้าสู่ระบบ

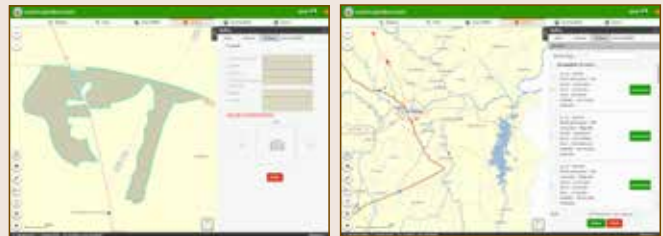
## 2. Mobile Application



ตัวอย่างการใช้งานในรูปแบบ Mobile Application

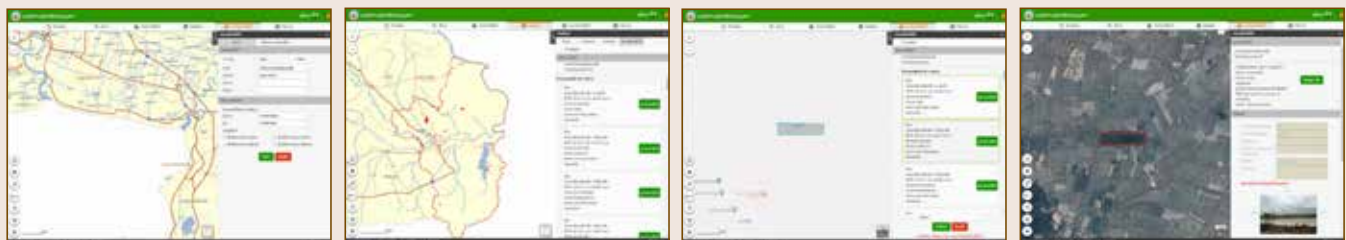
### ขั้นตอนการส่งข้อมูลเข้าสู่ระบบ LDD Zoning

เมื่อเจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินแก้ไขข้อมูล Redline เรียบร้อย  
 คลิกเลือกที่ > ค้นหาข้อมูลที่ต้องการส่ง > ระบุรายละเอียดการค้นหา  
 > ระบบจะแสดงรายการผลลัพธ์ตามเงื่อนไขที่ระบุ



### ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลการปรับเปลี่ยนพื้นที่

เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ตรวจสอบการแก้ไขข้อมูล Redline > ค้นหาข้อมูลที่ต้องการตรวจสอบ > ระบุเงื่อนไข  
 การค้นหา > ระบบจะแสดงรายการผลลัพธ์ตามเงื่อนไขที่ระบุ > ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล > ส่งข้อมูลผ่านการตรวจสอบให้เจ้าหน้าที่  
 กรมพัฒนาที่ดินส่วนกลาง



### ประโยชน์ ของระบบ LDD Zoning

1. สถานีพัฒนาที่ดินมีเครื่องมือในการปรับปรุงข้อมูลการใช้ที่ดินในพื้นที่ให้ใกล้เคียงกับปัจจุบัน (Near Real Time)
2. สถานีพัฒนาที่ดินมีชั้นข้อมูลการใช้ที่ดินที่เป็นปัจจุบัน โดยสามารถเรียกใช้งานได้ผ่านเครือข่าย Internet
3. เป็นข้อมูลเชิงพื้นที่ให้กับหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัด นำไปเป็นข้อมูลในการสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และปรับเปลี่ยนพืช



โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตร  
เพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Zoning by Agri-map)

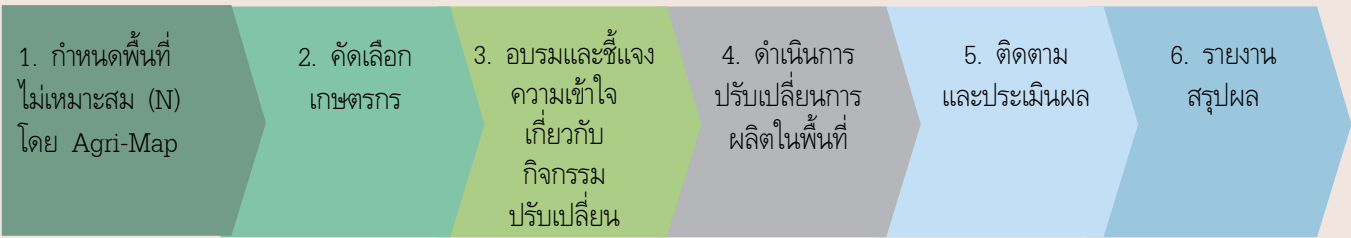


พื้นที่ทำการผลิตไม่เหมาะสม (N) 14.52 ล้านไร่  
ที่เป็นปัญหาหลัก คือ ข้าว 8.54 ล้านไร่ ยางพารา 3.84 ล้านไร่  
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 0.517 ล้านไร่ มันสำปะหลัง 0.409 ล้านไร่

| เป้าหมายปลายทาง  | ต้องทำอะไร  | กิจกรรมสำคัญ   | หน่วยงาน   |
|--|---|--|--|
| <p>เกษตรกรปลูกพืช / เลี้ยงสัตว์<br/>เหมาะสมกับ<br/>ศักยภาพ<br/>ของพื้นที่<br/>ตรงความต้องการ<br/>ของตลาด</p> | <p>ปรับ S3, N ข้าว → อ้อย ไม้ผล<br/>หม่อน<br/>ปรับ S3, N ข้าว → พืชอาหารสัตว์<br/>ปรับ S3, N ข้าว → ประมงน้ำจืด<br/>ปรับ S3, N ข้าว → เกษตร<br/>ผสมผสาน</p> <p>ปรับ S3,<br/>N ยางพารา → ไม้ผล<br/>ไม้ยืนต้น</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- กำหนดพื้นที่ไม่เหมาะสม</li> <li>- โอกาสของกิจกรรมใหม่<br/>ที่เหมาะสมกับพื้นที่<br/>และสอดคล้องกับตลาด</li> <li>- สนับสนุนการปรับเปลี่ยน<br/>- ให้ความรู้ด้านบัญชี<br/>การตลาด</li> <li>- ให้ความรู้ด้านการจัดการ<br/>พืช สัตว์ ประมง</li> </ul> | <p>หน่วยงานภูมิภาค<br/>บูรณาการหน่วยงานหลัก/<br/>รอง/เสริม</p> <p>พด. กสภ. กวก.<br/>ปศ. กปม. ส.ป.ก.<br/>มม. กตส. สศก</p> <p>กยท.</p> |



# ขั้นตอนการดำเนินงาน



# ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

พื้นที่การเกษตรได้รับการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของตลาด



เกษตรกรได้รับผลผลิตดี มีคุณภาพ ต้นทุนการผลิตต่ำ



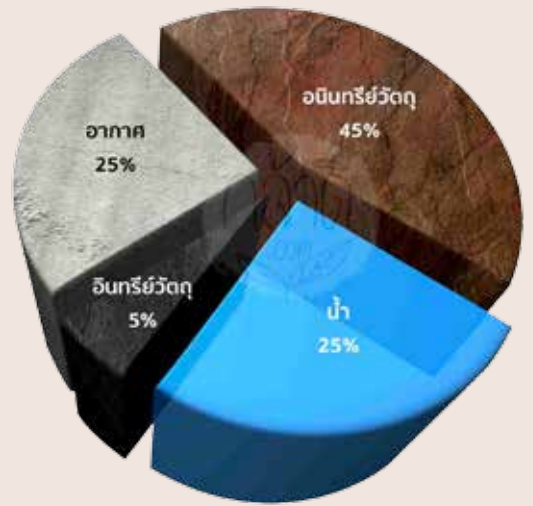
เกษตรกรมีรายได้และคุณภาพชีวิตดีขึ้น และสามารถทำการเกษตรต่อไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน





# การพัฒนาที่ดินสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่

กรมพัฒนาที่ดิน มีภารกิจและความรับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรม การอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งป้องกันการเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน ที่ดินของชาติ ซึ่งได้ศึกษาวิจัย คัดเลือก และพัฒนาวิธีการในการดูแลรักษา ทรัพยากรดิน ให้มีความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากดินเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการเกษตร เพราะดินเป็นปัจจัยชั้นพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิตของพืช โดยทั่วไปดินที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช คือ ดินที่อุดมสมบูรณ์มีแร่ธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของพืช ขณะเดียวกันก็มีสมบัติทางกายภาพที่เหมาะสมสำหรับเป็นที่ยึดเกาะของรากพืช ช่วยยึดลำต้นให้แน่น ไม่ให้ล้มเอียง และยังทำหน้าที่เก็บน้ำเพื่อการเจริญเติบโตของพืช ให้อากาศแก่รากพืชเพื่อการหายใจ ดินในธรรมชาติมีการเรียงตัวเป็นชั้นต่อเนื่องกันไปอย่างกลมกลืน ชั้นดินบนซึ่งเป็นชั้นที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกอย่างยิ่ง ถูกกำหนดให้มีองค์ประกอบและสัดส่วนของดินในอุดมคติต่อการเจริญเติบโตของพืช คือ อินทรีย์วัตถุ ร้อยละ 45 น้ำ ร้อยละ 25 และอากาศ ร้อยละ 25 โดยปริมาตร หรือปริมาตร



ปัจจุบันการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรโลก ทำให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการผลิตอาหารขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีการนำพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการเกษตรมาใช้ทำการเกษตร และการใช้ที่ดินมาถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้ทรัพยากรดินเกิดความเสื่อมโทรม ความสามารถในการผลิตของดินลดลง ส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร โดยกรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดกิจกรรมการดำเนินการในการดูแล และรักษา ทรัพยากรดิน ดังนี้ การปรับปรุงบำรุงดิน ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และเครือข่ายการพัฒนาที่ดินและการบริการต่างๆ ด้านการพัฒนาที่ดิน

| การปรับปรุงบำรุงดิน   | ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ   | เครือข่ายการพัฒนาที่ดิน  | การให้บริการของกรมพัฒนาที่ดิน   |
|---|---|--|---|
| การจัดการเพื่อมุ่งสู่การทำให้ดินอยู่ในสภาพที่เหมาะสมสำหรับพืชที่ต้องการปลูก | การผสมผสานวิธีการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รวมทั้งวิธีการเก็บกักน้ำและความชุ่มชื้นไว้ในพื้นที่ เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและยั่งยืนนาน | เป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนให้เกษตรกรในท้องถิ่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการผลิตทางการเกษตร | เป็นการให้บริการแก่เกษตรกรหน่วยงาน และประชาชนทั่วไปด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร กล้าหญ้าแฝก แหล่งน้ำ แผนที่และข้อมูลทางแผนที่ การรับรองมาตรฐานปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่กรมพัฒนาที่ดินรับผิดชอบ และการให้บริการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ด้านการพัฒนาที่ดิน |

ดินปัญหา หมายถึง ดินที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสม (unsuited) หรือเหมาะสมน้อย (poorly suited) สำหรับการเพาะปลูกทางการเกษตร หากนำดินเหล่านี้มาใช้ปลูกพืชจะไม่ได้ผลผลิตหรือได้ผลผลิตต่ำ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการจัดการดินเป็นกรณีพิเศษกว่าดินทั่วไป จึงจะสามารถใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกและให้ผลผลิตดีเท่าที่ควร ดินปัญหาทางการเกษตร จำแนกตามสาเหตุของการเกิด ได้เป็น 2 ประเภท คือ ดินปัญหาที่เกิดตามสภาพธรรมชาติและดินปัญหาที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งดินปัญหาที่เกิดตามสภาพธรรมชาติ ได้แก่ ดินเค็ม ดินเปรี้ยวจัด ดินทราย ดินอินทรีย์ ดินตื้น รวมถึงดินบนพื้นที่สูงชัน

ปัจจุบัน งานด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้มีการนำมามาตรการทั้งวิธีกลและวิธีพืชมาใช้ โดยมาตรการและวิธีการที่ใช้แตกต่างกันไปตามสภาพปัญหาของพื้นที่ เช่น พื้นที่สูงที่มีความลาดชันระดับต่างๆ เกิดปัญหาหน้าดินถูกชะล้างพังทลาย สูญเสียธาตุอาหารพืช และไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้ กรมพัฒนาที่ดินได้นำมาตรการทั้งวิธีกล เช่น การทำขั้นบันไดดิน คุ้มน้ำขอบเขา คันดิน ฝายชะลอน้ำ และวิธีพืช เช่น การปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน ปลูกพืชสลักส่งเสริมการปลูกพืชเชิงอนุรักษ์แบบผสมผสาน รวมถึงการเขตกรรม สามารถลดการสูญเสียน้ำดิน ลดการสูญเสียดูอาหารพืช และเก็บกักน้ำได้ดีขึ้น

| พื้นที่สูง  |   |   |
|---|---|---|
| ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ   | ปรับปรุงบำรุงดิน  | ถ่ายทอดเทคโนโลยี และการบริการ   |
| <p>ที่สูง คือ พื้นที่ที่อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 500 เมตร ขึ้นไป หรือ มีความลาดเทมากกว่าร้อยละ 15 ส่วนมากเป็นพื้นที่ต้นน้ำ เป็นที่ป่า หรือพื้นที่ที่กรมพัฒนาที่ดิน จำแนกเป็น SLOPE COMPLEX</p> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. การปรับปรุงบำรุงดิน ด้วยปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และการไถกลบตอซัง</li> <li>2. การปรับปรุงบำรุงดิน ด้วยปุ๋ยพืชสด</li> <li>3. การพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยว โดยใช้ปูนมาร์ล</li> <li>4. ปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยว ดินเค็มภาคใต้ โดยใช้หินปูนฝุ่น</li> <li>5. ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด โดยใช้โดโลไมท์</li> </ol> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เครือข่ายหมอดินอาสา (ประจำหมู่บ้าน ประจำตำบล ประจำอำเภอ และประจำจังหวัด) ยุวหมอดิน</li> <li>2. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน</li> <li>3. สนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร เช่น ผลิตภัณฑ์ สารเร่ง พด. เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด</li> <li>4. บริการ เช่น การวิเคราะห์ดิน แผนที่ และข้อมูลทางแผนที่</li> </ol> |
| <p>คุ้มน้ำ<br/>ขอบเขา</p>   | <p>ขั้น<br/>บันไดดิน</p>  | <p>ปลูกพืช<br/>คลุมดิน</p>  |





## พื้นที่ลุ่ม-คอน

### ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ที่ดอน คือ พื้นที่ลาดเชิงเขา มีระดับความสูงต่ำกว่า 500 เมตร จากระดับน้ำทะเล หรือมีความลาดเทตั้งแต่ร้อยละ 3-15

ที่ราบลุ่ม คือ พื้นที่ที่ต่ำกว่าและต่อเนื่องจากที่ลาดเชิงเขา มีความลาดเทไม่เกินร้อยละ 3 มีน้ำท่วมขังเป็นครั้งคราว ส่วนมากใช้ทำนา ปลูกผัก หรือไร่นาสวนผสม พื้นที่ราบจะมีปัญหาการระบายน้ำซึ่งไหลบ่าจากที่ดอนที่สูงมารวมในที่ราบ

แหล่งน้ำ  
ในไร่นา

การสร้าง  
คันดิน

ปลูกพืช  
สลับ

ทางลำเลียง  
ในไร่นา

### ปรับปรุงบำรุงดิน

1. การปรับปรุงบำรุงดิน ด้วยปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และการไถกลบตอซัง
2. การปรับปรุงบำรุงดิน ด้วยปุ๋ยพืชสด
3. การพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยว โดยใช้ปูนมาร์ล
4. ปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้ โดยใช้หินปูนฝุ่น
5. ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด โดยใช้โดโลไมท์

### ถ่ายทอดเทคโนโลยี และการบริการ

1. เครือข่ายหมอดินอาสา (ประจำหมู่บ้าน ประจำตำบล ประจำอำเภอ และประจำจังหวัด) ยุวหมอดิน
2. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
3. สนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร เช่น ผลิตภัณฑ์ สารเร่ง พด. เมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด
4. บริการ เช่น การวิเคราะห์ดิน แผนที่ และข้อมูลทางแผนที่





## ตัวอย่างความสำเร็จในการบริหารจัดการทรัพยากรดิน



กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายขับเคลื่อนศาสตร์พระราชา ในพื้นที่ 5 กลุ่มน้ำของประเทศไทย ได้แก่ กลุ่มน้ำปิง กลุ่มน้ำน่าน กลุ่มน้ำยม กลุ่มน้ำป่าสัก และกลุ่มน้ำปราจีน (กลุ่มน้ำย่อยห้วยโสมง) เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้เกษตรกร ลดการทำลายสภาพแวดล้อม พัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ และมีความมั่นคงในที่ดินทำกินอย่างยั่งยืน โดยให้น้อมนำศาสตร์พระราชาในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่มาบูรณาการในรูปแบบประชารัฐ โดยเน้นการอนุรักษ์ดินและน้ำ การเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ และบริหารจัดการพื้นที่ให้สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมแต่ละพื้นที่

โดยกรมพัฒนาที่ดิน ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร) ให้เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนนโยบายการดำเนินงานพัฒนาระบบกสิกรรมด้วยศาสตร์พระราชา ในพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน ประกอบด้วยพื้นที่นาร่อง ได้แก่ จังหวัดน่าน (อำเภอสองแคว อำเภอท่าวังผา) และจังหวัดอุตรดิตถ์ (ตำบลน้ำพี้ ตำบลปาคาย อำเภอทองแสนขัน) จากพื้นที่ทั้งลุ่มน้ำน่าน 21,676,276 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 11 จังหวัด (กำแพงเพชร พะเยา แพร่ น่าน เลย สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์ และนครสวรรค์)

ลุ่มน้ำน่าน ตั้งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย เป็นลำน้ำสาขาที่สำคัญ พื้นที่ทั้งหมดนี้เป็นพื้นที่ที่ราษฎรใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งอาจมีพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก หรืออยู่ในพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบปัญหาการผันแปรของปริมาณน้ำฝนทำให้เกิดภาวะภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง การขยายตัวของพื้นที่เพาะปลูก น้ำท่วมในพื้นที่ตอนบนลุ่มน้ำและลุ่มน้ำสาขาต่างๆ และมีพื้นที่บางส่วนที่ราษฎรรุกเข้าไปในเขตป่าอนุรักษ์ที่ประกาศตามกฎหมายอีกด้วย

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญและเร่งรัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยบูรณาการในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งนำหลักการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในการให้ความร่วมมือ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการบุกรุกป่า ขยายป่าชุมชน การชะล้างหน้าดิน และการปลูกพืชเศรษฐกิจ โดยใช้แนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ประยุกต์ การวิเคราะห์ออกแบบโมเดลที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกร ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการสนับสนุนการพัฒนาระบบกสิกรรมด้วยศาสตร์พระราชา การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สอดคล้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรดิน และการอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามแผนยุทธศาสตร์ของกรมพัฒนาที่ดิน ดังนั้น สถานีพัฒนาที่ดินน่านจึงได้จัดงานรณรงค์เพื่อขยายผลการพัฒนาระบบกสิกรรมด้วยศาสตร์พระราชา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และเกษตรกร เป็นการขับเคลื่อนนโยบายการแก้ไขปัญหาพื้นที่เกษตรกรรม อีกทั้งเป็นการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับวันดินโลกและความสำคัญของทรัพยากรดินและเป็นการสร้าง



ความตระหนักแก่เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ในการนำแนวทางหรือทฤษฎีสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานเปิดงานรณรงค์เพื่อขยายผลการพัฒนาระบบกสิกรรมด้วยศาสตร์พระราชา พื้นที่ลุ่มน้ำน่าน “เอามื้อสามัคคี จอบเปลี่ยนน่าน” โดยมี นายสุรเดช เตียวตระกูล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน นายปราโมทย์ ยาใจ รองอธิบดีด้านปฏิบัติการ นายรัตนะ สวามีชัย รองเลขาธิการ สปก. ข้าราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดน่าน ผู้อำนวยการ สพข./สพด. ข้าราชการและเจ้าหน้าที่



ร่วมกิจกรรม ภายในงานมีการร่วมกิจกรรม สร้างกลไกความร่วมมือเพื่อการขับเคลื่อนศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาปฏิรูปเกษตรกรรม จัดทำฐานเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาที่ดิน การพัฒนาระบบกสิกรรมด้วยศาสตร์พระราชาพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน ประกอบด้วยฐานเรียนรู้ 4 ฐาน

ฐานที่ 1 ฐานอนุรักษ์ป่า : ปลูปลูกป่า 3 อย่างเพื่อประโยชน์ 4 อย่าง

ฐานที่ 2 ฐานอนุรักษ์น้ำ : การทำคลองไส้ไก่กระจายน้ำและหนองน้ำ

ฐานที่ 3 ฐานอนุรักษ์พระแม่ธรณี : การสาธิตการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพจากสารเร่งซูเปอร์ พด.2 และ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง

ฐานที่ 4 ฐานพึ่งพาตนเอง : การผลิตน้ำยาอเนกประสงค์ สบู่ แชมพู

โดยการสาธิตการขุดนาและคลองไส้ไก่ พื้นที่ 1 ไร่ ให้เป็นจุดสาธิตดูงานแก่เกษตรกรทั่วไป ลักษณะกิจกรรมการจัดการระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ ปรับรูปแบบนาแบบที่ 2 บ่อดักตะกอนดิน และทางระบายน้ำ



## การดำเนินงานระบบกสิกรรมด้วยศาสตร์พระราชา พื้นที่ลุ่มน้ำน่าน "เอามื้อสามัคคี จอบเปลี่ยนน่าน" ในพื้นที่จังหวัดน่าน



วันที่ 4 เมษายน 2561 บ้านน้ำพัน หมู่ 9 ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน



วันที่ 12 พฤษภาคม 2561 บ้านท่าคำ หมู่ 7 ตำบลริม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน



วันที่ 24-25 พฤษภาคม 2561 บ้านนาหมื่น หมู่ 4 ตำบลแม่จริม อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน



วันที่ 7 มิถุนายน 2561 บ้านน้ำตัม หมู่ 6 ตำบลสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน



วันที่ 15 มิถุนายน 2561 บ้านผาสุก หมู่ 3 ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน



วันที่ 5 กรกฎาคม 2561 บ้านราษฎร์สามัคคี หมู่ 8 ตำบลเมืองจัน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

# โครงการปลูกพืชปุ๋ยสด ฤดูนาปรัง ปี 2561

## ภายใต้โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่การปลูกพืชให้เหมาะสม แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ปี 2560/61 (ด้านการผลิต)

จากสถานการณ์การผลิตสินค้าข้าว มีปริมาณผลผลิตข้าวเกินความต้องการของตลาด คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการข้าว (นบข.) จึงมีนโยบายให้ลดรอบการปลูกข้าว โดยจัดทำแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร (ด้านการผลิต) เพื่อการบริหารจัดการผลผลิตข้าวให้มีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเพื่อการปฏิรูปภาคการเกษตรในระยะยาว

กรมพัฒนาที่ดิน ได้จัดทำโครงการปลูกพืชปุ๋ยสด ฤดูนาปรัง ปี 2561 (โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่การปลูกพืชให้เหมาะสม) เพื่อลดพื้นที่ทำนาปรัง และลดอุปทานข้าวเปลือก ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เป้าหมาย 200,000 ไร่ ดำเนินการในพื้นที่ 22 จังหวัดลุ่มน้ำเจ้าพระยา และลุ่มน้ำแม่กลอง ภาคเหนือ 7 จังหวัด ได้แก่ อุตรดิตถ์ นครสวรรค์ กำแพงเพชร ตาก สุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร ภาคกลาง 15 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี นครปฐม ชัยนาท สระบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา และสมุทรสาคร

**ผลการดำเนินโครงการ** เกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 14,767 ราย พื้นที่ดำเนินการ 171,697.90 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 85.85

### ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

- 1) ด้านการลดพื้นที่การปลูกข้าวในฤดูนาปรังปี 2561 สามารถลดพื้นที่ปลูกข้าวได้ 171,697.90 ไร่ และลดปริมาณความต้องการขายข้าวได้ 110,573.45 ตันข้าวเปลือก
- 2) ด้านการใช้น้ำ ลดปริมาณการใช้น้ำชลประทานได้ประมาณ 206 ล้านลูกบาศก์เมตร (การเพาะปลูกข้าว 1 ไร่ ใช้น้ำชลประทาน 1,200 ลูกบาศก์เมตร)



3) ด้านการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้พืชปุ๋ยสด เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

(1) สามารถลดต้นทุนการผลิต (ค่าปุ๋ย) ในฤดูกาลทำนารอบถัดไปได้ประมาณ 50% หรือประมาณ 500 บาท/ไร่ สามารถช่วยเกษตรกร ลดต้นทุนการผลิตค่าปุ๋ยในฤดูกาลทำนารอบถัดไป ได้ประมาณ 77.46 ล้านบาท

(2) สามารถเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินได้เฉลี่ยประมาณ 0.2 เปอร์เซ็นต์ต่อไร่

(3) ประเมินมูลค่าธาตุอาหารโดยคิดจากต้นพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) คิดเป็นปริมาณ N P K ต่อพื้นที่โครงการได้ 2,138 170 และ 1,859 ตัน ตามลำดับ

(4) คิดเป็นมูลค่าแม่ปุ๋ยเคมี ยูเรีย ปุ๋ยทรีปเปิลซูเปอร์ฟอสเฟต และโพแทสเซียมคลอไรด์ ได้ 348.31 29.13 และ 345.24 บาทต่อไร่ ตามลำดับ รวมเป็นมูลค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ยประมาณ 722.68 บาทต่อไร่

4) ด้านอื่นๆ ช่วยลดวงจรระบาดของศัตรูพืชในนาข้าว

#### ผลการประเมินของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับ “มากที่สุด” ด้านการส่งเสริมและให้ความรู้ด้านการปลูกพืชปุ๋ยสด และเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับ “มาก” เกี่ยวกับระยะเวลาที่เกษตรกรได้รับเงินค่าไถ การลดปัญหาการขัดแย้งเรื่องน้ำ และการลดความเสี่ยงจากการขายข้าวเปลือกได้ราคาต่ำ พร้อมทั้งได้มีข้อเสนอแนะ สมควรให้มีการสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นโครงการที่เกษตรกรได้รับประโยชน์ในการปรับปรุง/บำรุงดิน ทำให้คุณภาพดินดีขึ้น ซึ่งจะสามารถลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรได้



# โครงการไทยนิยม ยั่งยืน

ผลจากการประชุมมอบนโยบายและแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการ “ไทยนิยม ยั่งยืน” เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2561 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี โดยมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เปิดการประชุมและมอบแนวทางในการขับเคลื่อนงานตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยได้มุ่งเน้นให้มีการบูรณาการงานร่วมกันของหน่วยงานรัฐ ลดความซ้ำซ้อนการทำงาน สร้างการรับรู้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้วยการบริหารงานในรูปแบบ “ไทยนิยม ยั่งยืน” อันมีกลไกสำคัญ 4 ระดับ ทำหน้าที่เป็นแกนหลักขับเคลื่อนและติดตามงานสำคัญในพื้นที่เป้าหมาย 83,151 หมู่บ้าน/ชุมชน คือ 1) ระดับชาติ 2) ระดับจังหวัด 3) ระดับอำเภอ และ 4) ระดับตำบล ทำหน้าที่สร้างการรับรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง และสร้างความร่วมมือกับกลไกของหน่วยงานต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ทั้งมิติด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอแผนงานโครงการตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวน 2 แผนงาน 22 โครงการ งบประมาณรวมทั้งสิ้น 24,993.7718 ล้านบาท ประกอบด้วยแผนงานที่ 1 ยุทธศาสตร์ปฏิรูปโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร จำนวน 20 โครงการ งบประมาณ 24,300.6955 ล้านบาท และแผนงานที่ 2 ยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยกระทรวงการคลังเป็นเจ้าภาพหลัก จำนวน 2 โครงการ งบประมาณ 693.0773 ล้านบาท ในส่วนของกรมพัฒนาที่ดินมีส่วนร่วมในการดำเนินงานดังกล่าวโดยได้รับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ปีงบประมาณ 2561 จำนวน 3 โครงการ งบประมาณรวมทั้งสิ้น 150.4777 ล้านบาท จำแนกตามแผนงาน ดังนี้

**แผนงานที่ 1** แผนงานยุทธศาสตร์ปฏิรูปโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร จำนวน 2 โครงการ คือ

1. โครงการสร้างฝายชะลอน้ำและจัดหาแหล่งน้ำชุมชน



แนวทางการสร้างฝายชะลอน้ำ แบบมีส่วนร่วมของประชาชน

## 2. โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าวเพื่อผลิตสินค้าเกษตรอื่นที่เหมาะสม

**แผนงานยุทธศาสตร์ปฏิรูปโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร**  
**โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าวเพื่อผลิตสินค้าเกษตรอื่นที่เหมาะสม**  
**กิจกรรมจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อปรับเปลี่ยนการผลิตพืชในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม**

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ Call Center 1760

**เกษตรกร**  
**รายได้เพิ่มขึ้น 860 ราย**  
**ลดพื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่เหมาะสม 6,832 ไร่**

**4. สถานที่ดำเนินการ**  
 พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกข้าว (พื้นที่ N)  
 13 จังหวัด นำร่อง (บูรณาการ)  
 6,832 ไร่

**3. เกษตรกร**  
**มีส่วนร่วม**  
 - ส่วนราชการ  
 - วางแผนและเสนอแนวทาง  
 การปรับเปลี่ยน  
 การผลิตพืช

**1. สถานีพัฒนาที่ดิน**  
 + ตรวจสอบความไม่เหมาะสมของพื้นที่ ในภาคสนาม  
 + คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ  
 - เป็นเกษตรกรที่ปลูกข้าวในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N)  
 - มีเอกสารสิทธิ์ เป็นของตนเอง  
 - สมัครใจที่จะร่วมพัฒนาพื้นที่กับ พต.  
 + วางแผนการปรับเปลี่ยนในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม  
 ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกร  
 + ประชุมชี้แจง ภายในจังหวัดพื้นที่ดำเนินการ

**2. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต**  
 + ออกแบบและวางแผนการ  
 จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ  
 + ขอบเขตและถ่ายทอดเทคโนโลยี  
 การพัฒนาที่ดิน  
 + ติดตาม ให้คำปรึกษา  
 แนะนำแก่เกษตรกร

**จัดทำระบบอนุรักษ์ดิน  
 และน้ำเพื่อปรับเปลี่ยน  
 การผลิตพืชในพื้นที่  
 ไม่เหมาะสม**

## แนวทางการปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าวเพื่อผลิตสินค้าเกษตรอื่นที่เหมาะสม

แผนงานที่ 2 แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 1 โครงการ คือ

1. โครงการเพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

**แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิต**  
**โครงการเพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์**  
**กิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ "การถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาศักยภาพ"**

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ Call Center 1760

**เกษตรกร 9,600 ราย**  
**มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรดิน  
 เพื่อการเกษตรอย่างเหมาะสมและยั่งยืน**

**6. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร**  
 ดักตา / ประเมินผล

**5. รายงานผล**  
 - ทำรายงานเป็นรูปเล่ม และ Digital  
 - เน้นพร้อม Web Site กรมพัฒนาที่ดิน

**4. สถานีจัดฝึกอบรม**  
 - สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12  
 - ศูนย์ศึกษาวิจัยและพิพิธภัณฑ์ดิน  
 - ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ  
 - ศูนย์วิจัยการอนุรักษ์ดินและน้ำ ปทุมธานี  
 - ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง

**3. จัดฝึกอบรมตามแผน**  
**หลักสูตรการฝึกอบรม**  
**วิชาเลือก**  
 1. สนับสนุนเชิงพาณิชย์ธุรกิจ LBD Zoning  
 2. ความหมายของดิน  
 3. การวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยตาม  
 ศักยภาพดิน  
 4. การจัดการดินมีวัตถุประสงค์  
 5. การจัดการดินด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ  
 6. การบริหารจัดการน้ำ  
**วิชาบังคับ**  
 7. การประยุกต์ใช้ที่ดินทางการเกษตร  
 8. การนำผลการอบรมไปใช้ในการ  
 ประโยชน์ Application กรมพัฒนาที่ดิน

**2. คัดเลือกเกษตรกร**  
 "กินหน่อประชารัฐอยู่" คัดเลือกเกษตรกร  
 - เป็นผู้ที่อยู่อาศัยหรือมีที่ทำการเกษตรอยู่ในพื้นที่กับดินถาวร  
 ของสถานที่ฝึกอบรม  
 - นำเกณฑ์ "กินหน่อประชารัฐอยู่"

**1. ประชาสัมพันธ์/รับสมัคร**  
**สถานีพัฒนาที่ดิน**  
 - ประชาสัมพันธ์การรับสมัคร  
 - รับสมัครตามวัน เวลา สถานที่  
 - ประชุมชี้แจง และจัดทำแผนบริหารโครงการ  
 - เตรียมทีมวิทยากร

**Start**

แนวทางการอบรมเพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์



# 1. โครงการ สร้างฝายชะลอน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน กิจกรรมสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ งบประมาณเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

## ขอบเขตการดำเนินงาน

ก่อสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ จำนวน 1,097 แห่ง ในพื้นที่ 45 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี จันทบุรี ชลบุรี ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ นครราชสีมาหนองคาย ขอนแก่น อุตรดิตถ์ มหาสารคาม กาฬสินธุ์ สกลนคร หนองบัวลำภู บึงกาฬ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน น่าน แพร่ พะเยา เชียงราย เพชรบูรณ์ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ เลย พิจิตร สุโขทัย ตาก กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี กาญจนบุรี เพชรบุรี (ศูนย์ปฏิบัติการโครงการจัดการพัฒนาที่ดินตามพระราชประสงค์ หนองพลับ-กัลดหลวง) และประจวบคีรีขันธ์ (โครงการปลูกป่าชายพัฒนา แม่ฟ้าหลวง) กระบี่ นครศรีธรรมราช ชุมพร ระนอง พังงา สุราษฎร์ธานี ตรัง สงขลา และพัทลุง

## กิจกรรมสนับสนุน

1. ก่อสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้แก่ทรัพยากรดินในบริเวณพื้นที่ดำเนินโครงการส่งผลให้ระบบนิเวศรอบจุดก่อสร้างเกิดความสมดุล ชะลอการไหลของน้ำ กักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ได้นานขึ้น และลดปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดินเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำ
2. ถ่ายทอดองค์ความรู้การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม ให้เกษตรกรในพื้นที่รับประโยชน์จากฝายชะลอน้ำ รวมถึงเกษตรกรผู้เป็นแรงงานดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำ ให้ได้รับความรู้เรื่องการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ และเกิดความตระหนักที่จะหวงแหน และช่วยกันดูแลรักษาให้สามารถใช้ประโยชน์จากฝายชะลอน้ำ ได้อย่างยั่งยืน

## ผลการดำเนินงานและผลสำเร็จ

ก่อสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำแล้วเสร็จ จำนวน 884 แห่ง  
สร้างงานสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ร่วมโครงการ จำนวน 8,489 ราย  
เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ จำนวน 31,075 ราย





## 2. โครงการ ปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าวเพื่อผลิตสินค้าเกษตรอื่นที่เหมาะสม

### ขอบเขตการดำเนินงาน

ช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว ให้ปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อผลิตสินค้าเกษตรอื่นที่เหมาะสม เป็นการลดความต้องการขาย (Supply) ส่วนเกินจากตลาดที่เป็นผลทำให้ผลผลิตข้าวมีราคาตกต่ำ และไม่มีคุณภาพ เป้าหมาย 13 จังหวัด สามารถช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างน้อย 860 ราย พื้นที่ทางการเกษตร 6,832 ไร่ งบประมาณ 29.6801 ล้านบาท

### กิจกรรมสนับสนุน

จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว เพื่อปรับเปลี่ยนไปผลิตสินค้าเกษตรอื่นที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ เช่น การปรับรูปแปลงนาและปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว ปรับเปลี่ยนการผลิตพืชในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวเป็นปลูกข้าวโพด ปรับเปลี่ยนการผลิตข้าวเป็นพืชผสมผสาน เป็นต้น

### ผลการดำเนินงานและผลสำเร็จ

ดำเนินการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว ได้จำนวน 7,138.98 ไร่ สามารถลดพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว เพื่อปรับเปลี่ยนไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามความเหมาะสมของพื้นที่



การปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ตำบลชุมพล อำเภอสีทิงพระ และตำบลเชิงแส อำเภอกะเสสิญธุ์ จังหวัดสงขลา

### 3. โครงการ เพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ หลักสูตร "การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน"

#### ขอบเขตการดำเนินงาน

ลักษณะโครงการเป็นโครงการให้ความช่วยเหลือระยะที่ 2 แก่ผู้ผ่านการตรวจสอบในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการฝึกอบรมหลักสูตร "การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน" เพื่อให้เกษตรกรมีการวางแผนการใช้ที่ดินและการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรอย่างเหมาะสมตามสภาพของดินและสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับมาตรการโครงการรองรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต มิติที่ 2 การฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงรุกสู่เกษตรกรโดยมีเป้าหมายเกษตรกรผู้ผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติจากคณะทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐประจำอำเภอ (ที่หมอบประชารัฐ) จำนวน 9,600 ราย

#### กิจกรรมสนับสนุน

อบรมเพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐในหลักสูตร "การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน" จำนวน 8 รายวิชา ได้แก่

##### วิชาเลือก

- 1) แผนที่ทางเลือกพืชเศรษฐกิจ LDD Zoning
- 2) ความเหมาะสมของดิน
- 3) การวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- 4) การจัดการที่ดินที่มีปัญหาพร้อมสาธิตการวิเคราะห์ดิน
- 5) การจัดการดินด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ
- 6) การบริหารจัดการน้ำ

##### วิชาบังคับ

- 7) การประยุกต์ใช้ที่ดินตามศาสตร์พระราชา
- 8) การเข้าถึงสารสนเทศและการใช้ประโยชน์ Application กรมพัฒนาที่ดิน

#### ผลการดำเนินงาน

เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ทั่วประเทศ จำนวน 8,050 ราย เข้ารับการอบรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน โดยเกษตรกรที่เข้ารับการอบรม มีข้อเสนอแนะต้องการให้รัฐสนับสนุนส่งเสริมให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ เหมือนกับโครงการนี้ตลอดไป เกษตรกรต้องการให้เพิ่มภาคปฏิบัติในการอบรม เช่น การจัดการที่ดินที่มีปัญหาเพิ่มมากขึ้นหลังจากได้รับความรู้ทางภาคทฤษฎีเรียบร้อยแล้ว



การเพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกร "การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน"



# การพัฒนาระบบเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบ Linkage Center ของกรมการปกครอง และการพัฒนาโปรแกรมสำหรับอ่านข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชน

## การเชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบ Linkage Center ของกรมการปกครอง

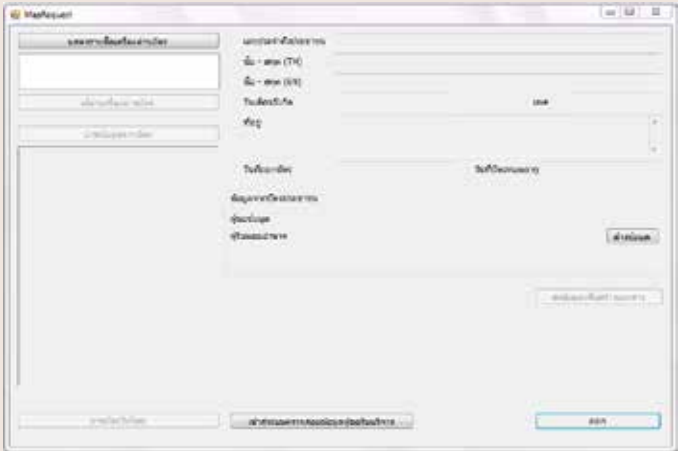
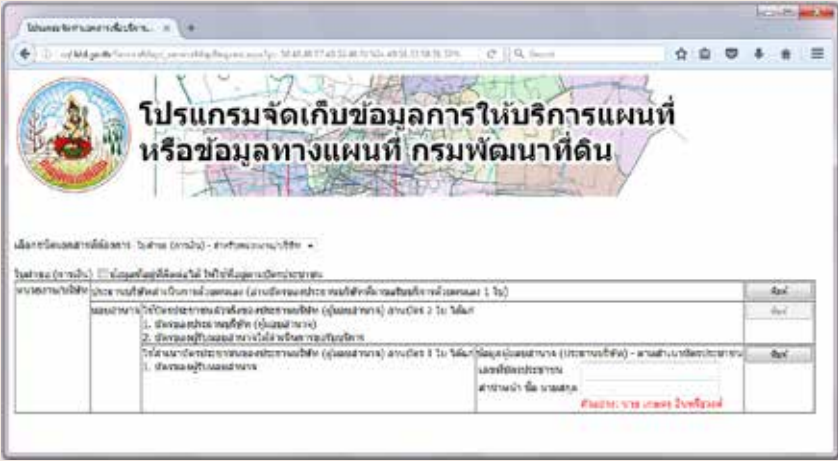
กรมพัฒนาที่ดินได้เชื่อมโยงฐานข้อมูลหมอดินอาสา ผ่านระบบ Linkage Center ของกรมการปกครอง เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ สามารถบูรณาการใช้ข้อมูลผ่านระบบ Linkage Center ร่วมกันได้



## การพัฒนาโปรแกรมสำหรับอ่านข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชน

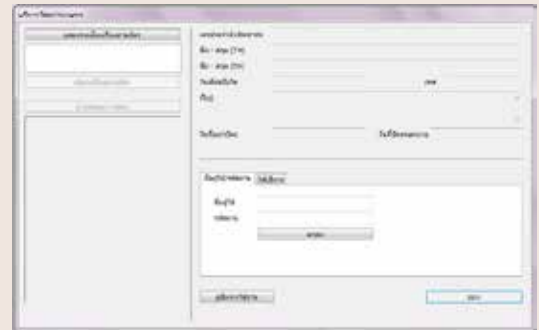
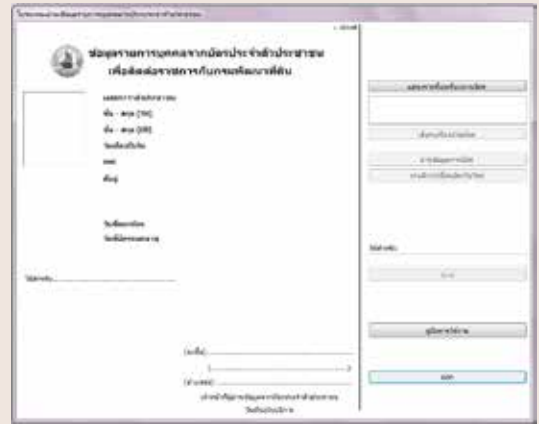
### 1) โปรแกรมจัดเก็บข้อมูลการให้บริการแผนที่หรือข้อมูลทางแผนที่ กรมพัฒนาที่ดิน

เพื่อให้สามารถบริการประชาชนที่มามีติดต่อการขอรับบริการแผนที่หรือข้อมูลทางแผนที่ของกรมพัฒนาที่ดิน โดยไม่ขอสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน โปรแกรมนี้ใช้งานร่วมกับเครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อเก็บข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ขอรับบริการเข้าสู่ระบบโดยตรงและจัดทำเอกสารสำหรับให้บริการ ได้แก่ ใบคำขอ และข้อตกลงการใช้งานแผนที่



## 2) โปรแกรมอ่านข้อมูลรายการบุคคลจากบัตรประจำตัวประชาชน

เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชนโดยไม่ต้องเรียกสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนจากผู้มาติดต่อหรือขอรับบริการ โดยเจ้าหน้าที่สามารถเก็บหลักฐานการติดต่อหรือขอรับบริการได้โดยการอ่านข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชนและสิ่งพิมพ์เอกสาร



## 3) โปรแกรมบริการวัสดุการเกษตร เพื่ออำนวยความสะดวก

ในการให้บริการประชาชนที่ขอรับบริการวัสดุการเกษตร จากกรมพัฒนาที่ดิน โดยไม่ต้องเรียกสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนจากผู้มาติดต่อหรือขอรับบริการ ซึ่งเจ้าหน้าที่สามารถอ่านข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชนผู้มาขอรับบริการ

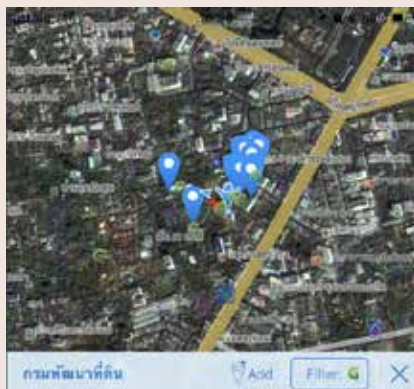
โดยใช้เครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชน (Smart Card Reader) ทำให้สามารถตรวจสอบการยืนยันตัวตนของผู้รับบริการ และเป็นการลดความผิดพลาดของข้อมูลประชาชน เนื่องจากโปรแกรมจะทำการดึงข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชนลงในแบบฟอร์มการขอรับบริการโดยอัตโนมัติ นอกจากนี้โปรแกรมจะทำการเก็บข้อมูลผู้มาขอรับบริการไว้ที่ฐานข้อมูลกลาง เพื่อใช้ในการตรวจสอบข้อมูลในภายหลังได้

## การปักหมุดพิกัดจุดให้บริการของกรมพัฒนาที่ดิน ในระบบ CITIZENinfo

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ร่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) แจ้งให้ทุกส่วนราชการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ (Citizen Feedback) และโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร (No Copy) โดยในระยะแรก ให้ดำเนินการปักหมุดเพื่อระบุพิกัดหน่วยงาน และทำแบบสำรวจความพร้อมการลดสำเนาเอกสารบัตรประจำตัวประชาชนและทะเบียนบ้าน

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้ดำเนินการปักหมุดจุดให้บริการของกรมพัฒนาที่ดิน และตอบแบบสำรวจความพร้อมการให้บริการ จำนวนทั้งสิ้น 109 หน่วยงาน ประกอบด้วย

- 1) หน่วยงานส่วนกลาง จำนวน 14 หน่วยงาน
- 2) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต จำนวน 12 เขต
- 3) สถานีพัฒนาที่ดิน จำนวน 77 จังหวัด
- 4) ศูนย์ศึกษา/โครงการ จำนวน 6 หน่วยงาน



# ส่วนที่ 4

## ผลงานดีเด่น



# งานด้านวิชาการ และด้านการต่างประเทศ

## ด้านวิชาการ

### โครงการวิจัยที่โดดเด่น จากการประชุมวิชาการกรมพัฒนาที่ดิน ประจำปี 2561

#### ผลงานภาคบรรยาย

รางวัลชนะเลิศ สาขานุรักษ์ดินและน้ำ

#### โครงการเปรียบเทียบพันธุ์หญ้าแฝกและพืชคลุมดินต่อการฟื้นฟู และการปรับปรุงสมบัติทางกายภาพและเคมีของดิน

ผู้รับผิดชอบโครงการ คือ นางสาวภรณ์พร นพมาลัย

กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน

ดำเนินการทดลองที่ศูนย์วิจัยการอนุรักษ์ดินและน้ำ ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ชุดดินวังสะพุง กลุ่มชุดดินที่ 55 ระหว่างปี 2557 - 2559

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงสมบัติทางเคมีและทางกายภาพของดินจากการปลูกหญ้าแฝกและพืชคลุมดิน วางแผนการทดลองแบบ RCBD 3 ซ้ำ 12 ดำรับการทดลอง คือ 1) แปลงควบคุม 2) หญ้าแฝกดอนพันธุ์นครสวรรค์ 3) หญ้าแฝกดอนพันธุ์ร้อยเอ็ด 4) หญ้าแฝกดอนพันธุ์ราชบุรี 5) หญ้าแฝกดอนพันธุ์ประจวบคีรีขันธ์ 6) หญ้าแฝกกลุ่มพันธุ์พระราชทาน 7) หญ้าแฝกกลุ่มพันธุ์สุราษฎร์ธานี 8) หญ้าแฝกกลุ่มพันธุ์สงขลา 3 9) หญ้าแฝกกลุ่มพันธุ์ศรีลังกา 10) หญ้าแฝกกลุ่มพันธุ์ตรัง 2 11) ถั่วปิ่นโต และ 12) ถั่วเวอร์นาโน



ผลการศึกษาพบว่า มวลชีวภาพใบหญ้าแฝกมากกว่าพืชคลุมดิน เมื่ออายุ 32 เดือน หญ้าแฝกดอนพันธุ์ราชบุรีมีมวลชีวภาพสูงสุดเท่ากับ 582.52 กิโลกรัมต่อไร่ มีความแตกต่างกันทางสถิติ เมื่ออายุ 48 เดือนหญ้าแฝกดอนพันธุ์ราชบุรี และพันธุ์ประจวบคีรีขันธ์ มีมวลชีวภาพรากสูงสุดเท่ากับคือ 154.07 กิโลกรัมต่อตารางเมตร การปลูกหญ้าแฝกทำให้ดินมีปริมาณอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้นมากกว่าการปลูกพืชคลุมดิน และแปลงควบคุม หญ้าแฝกกลุ่มพันธุ์ศรีลังกาจะมีปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 2.94 เปอร์เซ็นต์ หญ้าแฝกช่วยลดความหนาแน่นรวมของดินได้มากกว่าพืชคลุมดินและแปลงควบคุม โดยหญ้าแฝกดอนพันธุ์นครสวรรค์ พันธุ์ร้อยเอ็ด และหญ้าแฝกกลุ่มพันธุ์ศรีลังกา ลดความหนาแน่นรวมของดินสูงสุดเท่ากัน มีค่าอยู่ที่ 1.08 กรัมต่อลูกบาศก์เซนติเมตร ปริมาณความชื้นดิน หญ้าแฝกพันธุ์กลุ่ม และพันธุ์ดอน พบว่า มีปริมาณความชื้นที่เป็นประโยชน์ในดินมากกว่าพืชคลุมดิน และแปลงควบคุม หญ้าแฝกกลุ่มพันธุ์สงขลา 3 หญ้าแฝกดอนพันธุ์ร้อยเอ็ด และพันธุ์ราชบุรีมีความชื้นในดินสูงสุด ที่ระดับความลึก 0-40 เซนติเมตร หญ้าแฝกกลุ่มพันธุ์สงขลา 3 และหญ้าแฝกดอนพันธุ์ร้อยเอ็ด มีความชื้นในดินสูงสุด ที่ระดับความลึก 0-100 เซนติเมตร



## โครงการ การจัดการดินและปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิตและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดอุตรดิตถ์ (กลุ่มชุดดินที่ 35)

ผู้รับผิดชอบโครงการ คือ นางทรายแก้ว อนาคต สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงสมบัติทางเคมีบางประการของดิน และผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยการใช้ปุ๋ยพืชสดชนิดต่างๆ ร่วมกับปุ๋ยเคมีและปูนตามคำแนะนำโปรแกรมปุ๋ยรายแปลงตามค่าวิเคราะห์ดินสำหรับข้าวโพด และวิเคราะห์เปรียบเทียบผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ทำการทดลองในแปลงเกษตรกรหมู่ที่ 3 บ้านวังโป่ง ตำบลฝักขวง อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ ระหว่างเดือนตุลาคม 2556 ถึงเดือนกันยายน 2559 โดยวางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block (RCB) จำนวน 3 ซ้ำ มีตำรับการทดลอง 7 ตำรับ คือ ตำรับที่ 1 แปลงควบคุม (ไม่ใส่ปุ๋ย) ตำรับที่ 2 วิถีเกษตรกร (N-P<sub>2</sub>O<sub>5</sub>-K<sub>2</sub>O อัตรา 17-5.5-7.25 กิโลกรัมต่อไร่) ตำรับที่ 3 ใส่ปุ๋ยเคมีและปูนตามคำแนะนำโปรแกรมปุ๋ยรายแปลงตามค่าวิเคราะห์ดิน (N-P<sub>2</sub>O<sub>5</sub>-K<sub>2</sub>O อัตรา 10-10-10 กิโลกรัมต่อไร่ และปูนโดโลไมท์ 300 กิโลกรัมต่อไร่ ก่อนการทดลองปีที่ 1) ตำรับที่ 4 ใส่ปุ๋ยเคมีและปูนเช่นเดียวกับตำรับที่ 3 ร่วมกับการปลูกพื้งก่อนปลูกข้าวโพด 60 วัน ตำรับที่ 5 ใส่ปุ๋ยเคมีและปูนเช่นเดียวกับตำรับที่ 3 ร่วมกับการปลูกถั่วพรางก่อนปลูกข้าวโพด 60 วัน ตำรับที่ 6 ใส่ปุ๋ยเคมีและปูนเช่นเดียวกับตำรับที่ 3 ร่วมกับการปลูกพื้งหลังปลูกข้าวโพด 15-20 วัน และตำรับที่ 7 ใส่ปุ๋ยเคมีและปูนเช่นเดียวกับตำรับที่ 3 ร่วมกับการปลูกถั่วพรางหลังปลูกข้าวโพด 15-20 วัน

ผลการศึกษาพบว่า ค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดินหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 3 ปี โดยตำรับที่ 3 4 5 6 และ 7 มีการใส่ปูนโดโลไมท์ 300 กิโลกรัมต่อไร่ ก่อนการทดลองในปีที่ 1 ทำให้ระดับความเป็นกรดเปลี่ยนแปลงจากระดับกรดรุนแรงมาก (pH 3.7-4.0) เป็นระดับกรดจัดจนถึงระดับกรดเล็กน้อย (pH 5.1-6.4) ปริมาณธาตุฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ในปีที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยตำรับที่ 3 ทำให้ปริมาณธาตุฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์สูงสุดเท่ากับ 23.7 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม เนื่องจากค่าความเป็นกรดเป็นด่างเพิ่มขึ้นจากระดับกรดรุนแรงมาก (pH 3.9) เป็นระดับกรดจัด (pH 5.5) ทำให้ความเป็นประโยชน์ของธาตุฟอสฟอรัสเพิ่มขึ้น ส่วนตำรับที่ 1 และ 2 ไม่มีการใส่ปูนโดโลไมท์ ทำให้ปริมาณธาตุฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่ำที่สุดเท่ากับ 7.7 และ 11.3 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ตามลำดับ ปริมาณอินทรีย์วัตถุ และปริมาณธาตุโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ ก่อนการทดลอง และหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตทั้ง 3 ปี ไม่มีความแตกต่างทางสถิติสำหรับผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า ตำรับที่ 5 ทำให้ผลผลิตที่ความชื้น 14.5 เปอร์เซ็นต์ สูงที่สุดทั้ง 3 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 590 กิโลกรัมต่อไร่ ทำให้ค่าเฉลี่ยมูลค่าผลผลิต ค่าเฉลี่ยต้นทุนผันแปร และค่าเฉลี่ยผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับตำรับที่ 2 วิถีเกษตรกรจะพบว่า





ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของวิธีเกษตรกรขาดทุนทั้ง 3 ปี โดยขาดทุนเฉลี่ย 1,448 บาทต่อไร่ หากวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกษตรกรสามารถดำเนินการเองได้ คือ การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว พบว่าตำรับที่ 5 ทำให้ค่าเฉลี่ยผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรสูงที่สุด เท่ากับ 2,378 บาทต่อไร่ ส่วนตำรับที่ 2 ทำให้ค่าเฉลี่ยผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร เท่ากับ 852 บาทต่อไร่ ซึ่งน้อยกว่าตำรับที่ 5 เท่ากับ 1,526 บาทต่อไร่ สำหรับการใส่ปุ๋ยสดและปุ๋ยไนโตรเจนเพื่อปรับปรุงบำรุงดินจะเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตในระยะแรก แต่มีแนวโน้มทำให้สมบัติทางเคมีบางประการของดินดีขึ้น และผลตอบแทนเพิ่มขึ้นในระยะยาว หากมีการปรับปรุงบำรุงดินอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการดินและปุ๋ยในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดอุดรธานี (กลุ่มชุดดินที่ 35) ด้วยการใส่ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยตามคำแนะนำโปรแกรมปุ๋ยรายแปลงตามค่าวิเคราะห์ดินร่วมกับการปลูกถั่วพรางก่อนปลูกข้าวโพด 60 วัน จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด

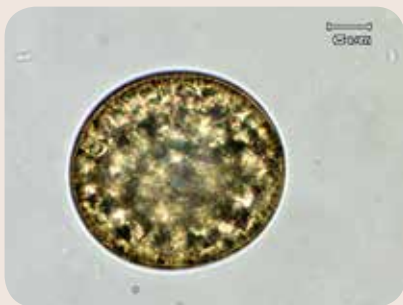




### โครงการเชื้อราอาร์บัสคูลาร์ไมคอร์ไรซาส่งเสริมการดูดใช้ธาตุอาหาร และเพิ่มผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ผู้รับผิดชอบโครงการคือ นางจันจิรา แสงสีเหลือง กองเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน

ผลเชื้อราอาร์บัสคูลาร์ไมคอร์ไรซาส่งเสริมการดูดใช้ธาตุอาหาร และเพิ่มผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดำเนินงานระหว่างปี 2558 - 2559 พื้นที่ทดสอบ ตำบลบ้านยาง อำเภอท่ามะขาม จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษาประสิทธิภาพเชื้อราอาร์บัสคูลาร์ไมคอร์ไรซาต่อการเจริญเติบโต และผลผลิตของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ปลูกในชุดดินกำแพงแสน วางแผนการทดลองแบบ RCBD ประกอบด้วย 6 ตำรับทดลอง จำนวน 3 ซ้ำ ดังนี้ ตำรับ 1 control ตำรับ 2 ปุ๋ยเคมี 100 เปอร์เซ็นต์ ตำรับ 3 ไมคอร์ไรซาอัดเม็ด (G-AMF) ตำรับ 4 ไมคอร์ไรซาอัดเม็ด (G-AMF)+แบคทีเรียสร้างฮอโมนพืช (PGPR)+แบคทีเรียตรึงไนโตรเจน (NFB) ตำรับ 5 ไมคอร์ไรซาอัดเม็ด (G-AMF)+ปุ๋ยเคมี 50 เปอร์เซ็นต์ ตำรับ 6 ไมคอร์ไรซาอัดเม็ด (G-AMF)+แบคทีเรียสร้างฮอโมนพืช (PGPR)+ แบคทีเรียตรึงไนโตรเจน (NFB)+ปุ๋ยเคมี 50 เปอร์เซ็นต์



ผลการทดลองพบว่า การใช้เชื้อราอาร์บัสคูลาร์ไมคอร์ไรซาแบบอัดเม็ด เพิ่มความเป็นประโยชน์ของฟอสฟอรัสในดิน มีค่าระหว่าง 21.73 - 24.32 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และการใช้เชื้อราอาร์บัสคูลาร์ไมคอร์ไรซา มีผลต่อการสะสมธาตุอาหารในลำต้นและเมล็ดของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สูงกว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับการใส่ปุ๋ยเคมี 100 เปอร์เซ็นต์ โดยส่งเสริมให้พืชดูดธาตุอาหารฟอสฟอรัส เพิ่มขึ้น 34-40 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่การใช้เชื้อราอาร์บัสคูลาร์ไมคอร์ไรซา ร่วมกับแบคทีเรียตรึงไนโตรเจน และสร้างฮอโมนพืช ส่งเสริมให้พืชดูดใช้ไนโตรเจนเพิ่มขึ้น และการใช้เชื้อราอาร์บัสคูลาร์ไมคอร์ไรซา สามารถลดการใช้ปุ๋ยเคมีได้ 50 เปอร์เซ็นต์ เพิ่มผลผลิต 31 เปอร์เซ็นต์ ให้ผลผลิต 1,498 กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับการเข้าร่วมกับแบคทีเรียตรึงไนโตรเจน และสร้างฮอโมนพืช สามารถเพิ่มผลผลิต 25 เปอร์เซ็นต์ ให้ผลผลิต 1,382 กิโลกรัมต่อไร่



**โครงการการประเมินความเสื่อมโทรมของดินโดยใช้ตัวชี้วัด Land Degradation Neutrality (LDN) จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย**

ผู้รับผิดชอบโครงการ คือ นางสาวศศิรินทร์ ศรีสมเขียว กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาความอุดมสมบูรณ์ของดินและผลผลิตในประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการเกษตร หน่วยงานภาครัฐได้มีการจัดตั้งโครงการพัฒนาต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของดินในประเทศไทย อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) ได้จัดทำโครงการที่มีเป้าหมายเพื่อลดความเสื่อมโทรมของดิน (Land Degradation Neutrality : LDN) การประเมินของ LDN ได้กำหนดตัวชี้วัดพื้นฐาน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการให้ผลผลิตของที่ดิน และการเปลี่ยนแปลงปริมาณคาร์บอนสะสมในดิน การวิจัยนี้ต้องการประยุกต์ใช้วิธีการประเมิน LDN เพื่อประเมินหาพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดความเสื่อมโทรมของดินของจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีเนื้อที่จังหวัดรวมทั้งสิ้น 7,298,981 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงมีลักษณะลาดชันไม่เหมาะสำหรับการเกษตร

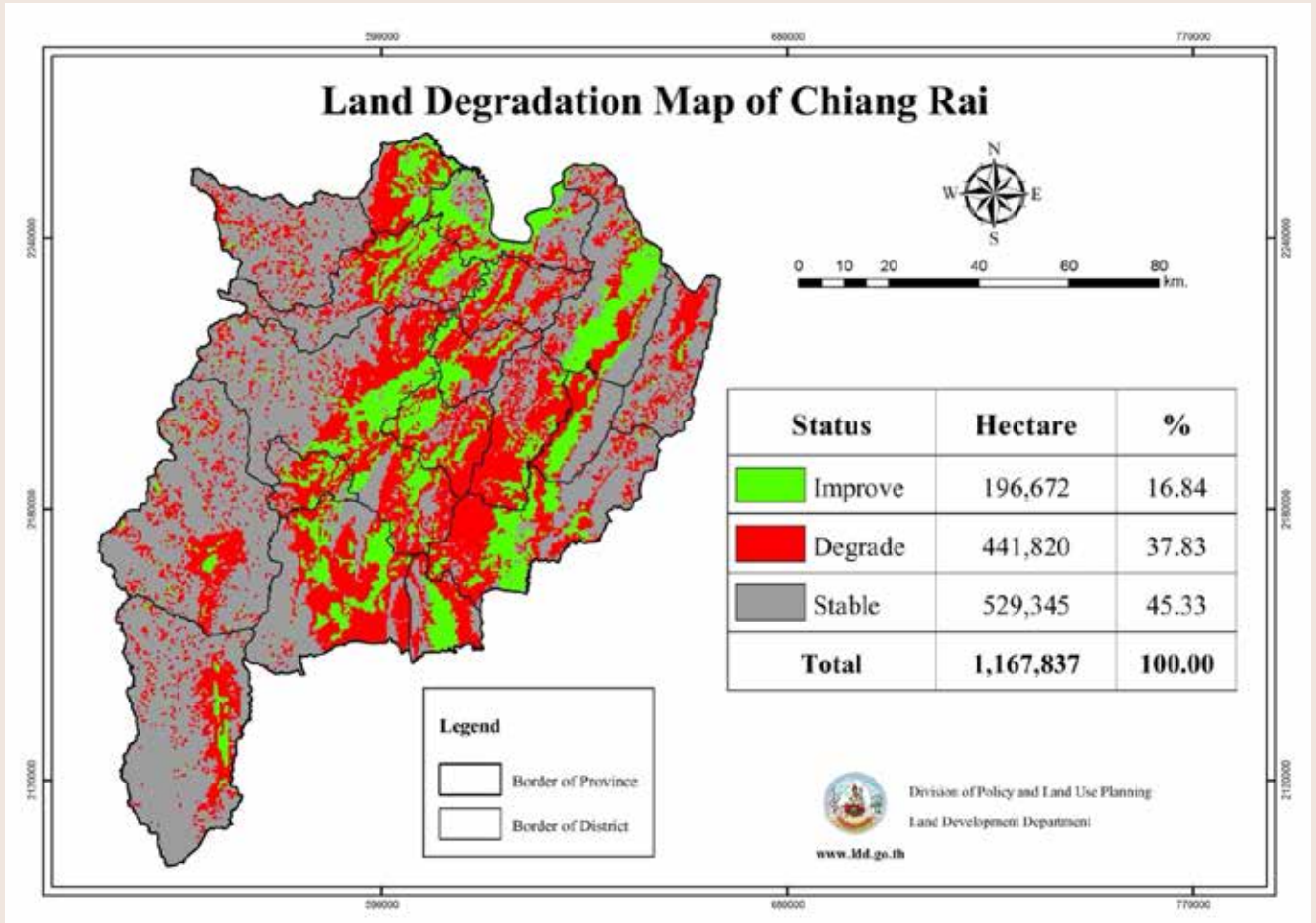
ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดเชียงราย ในปี พ.ศ. 2550 ถึงปี พ.ศ. 2559 พบว่า ในปี พ.ศ. 2550 มีพื้นที่ป่าไม้ครอบคลุมร้อยละ 48.49 ของเนื้อที่ทั้งหมด แต่ในปี พ.ศ. 2559 พื้นที่ป่าไม้ลดลงร้อยละ 39.07 โดยเฉพาะพื้นที่ภูเขาที่มีความลาดชันไม่มาก เกษตรกรเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากพื้นที่ป่าไม้ไปเป็นพื้นที่เพาะปลูก ในขณะที่พื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นร้อยละ 51.32 และพื้นที่ที่ใช้ตั้งถิ่นฐานเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.31 ในปี พ.ศ. 2559

การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการให้ผลผลิตของที่ดินสามารถประเมินจากการผลิตขั้นปฐมภูมิสุทธิของพืช (Net Primary Productivity : NPP) ของจังหวัดเชียงรายในปี พ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2557 จากภาพถ่ายดาวเทียม MODIS พบว่า NPP สูง มีเนื้อที่ร้อยละ 32.55 ในปี พ.ศ. 2550 ลดลงเหลือร้อยละ 23.78 ในปี พ.ศ. 2557 ในขณะที่ NPP ปานกลาง มีเนื้อที่ร้อยละ 65.96 ในปี พ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 74.70 ในปี พ.ศ. 2557 เช่นเดียวกับ NPP ต่ำ มีเนื้อที่ร้อยละ 1.49 ในปี พ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.52 ในปี พ.ศ. 2557

การเปลี่ยนแปลงปริมาณคาร์บอนสะสมในดินของจังหวัดเชียงราย ในการวิจัยนี้ประเมินจากแผนที่ชุดดิน มาตราส่วน 1:25,000 และจากฐานข้อมูลดินที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากกรมพัฒนาที่ดิน พบว่า SCS (Soil Carbon Stock) ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.01-10.00 ตันต่อไร่ มีเนื้อที่ร้อยละ 1.80 ในปี พ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 11.71 ในปี พ.ศ. 2554 เช่นเดียวกับ SCS ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 10.01-20.00 ตันต่อไร่ มีเนื้อที่ร้อยละ 5.89 ในปี พ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 14.09 ในปี พ.ศ. 2554 ในขณะที่ SCS ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 20.01-30.00 ตันต่อไร่ มีเนื้อที่ร้อยละ 27.53 ในปี พ.ศ. 2550 ลดลงเหลือร้อยละ 10.42 ในปี พ.ศ. 2554 และ SCS ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 40.01-50.00 ตันต่อไร่ มีเนื้อที่คงเดิมคือ ร้อยละ 64.78 ในปี พ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2554



การประเมินพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดความเสี่ยงโทรมของดินในจังหวัดเชียงราย โดยใช้ตัวชี้วัด LDN สามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบ จากผลการวิจัยพบว่า พื้นที่ได้รับการปรับปรุง มีเนื้อที่ร้อยละ 16.84 ของเนื้อที่ทั้งจังหวัด ในขณะที่พื้นที่เสี่ยงต่อการเสื่อมโทรมของดิน มีเนื้อที่ ร้อยละ 37.83 และพื้นที่ไม่เสี่ยงต่อการเกิดความเสี่ยงโทรมของดิน มีเนื้อที่ร้อยละ 45.33 นอกจากนี้การใช้วิธีการประเมิน LDN สามารถระบุตำแหน่งพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดความเสี่ยงโทรมของดินและสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสี่ยงโทรมของดิน ซึ่งข้อมูลนี้มีประโยชน์อย่างมาก ในการใช้แก้ไขปัญหาคือความเสี่ยงโทรมของดินและการวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมในอนาคต

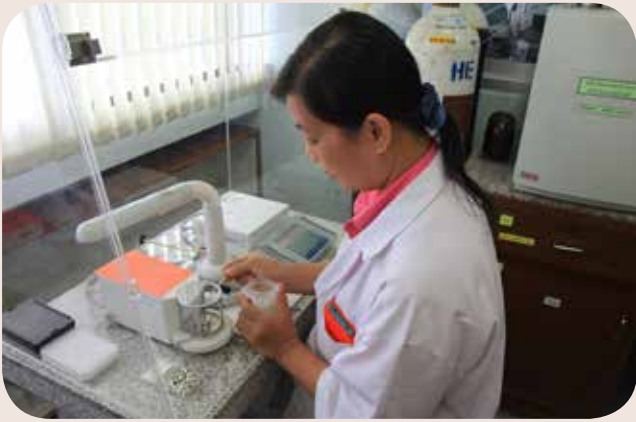


### รางวัลชนะเลิศ สาขาวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม

**โครงการสหสัมพันธ์ระหว่างการหาปริมาณอินทรีย์คาร์บอนในดินด้วยวิธี Walkley & Black กับวิธีใช้เครื่องวิเคราะห์คาร์บอนอัตโนมัติ**

ผู้รับผิดชอบโครงการ คือ นายสุทธิเดช ขุนทอง สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน

ศึกษาสหสัมพันธ์ระหว่างการหาปริมาณอินทรีย์คาร์บอนโดยวิธี Walkley & Black กับการใช้เครื่องวิเคราะห์คาร์บอนอัตโนมัติ ในกลุ่มดินเนื้อหยาบ ปานกลาง และกลุ่มดินเนื้อละเอียด และตรวจสอบปริมาณอินทรีย์คาร์บอนที่ถูกออกซิไดซ์จากการใช้วิธี Walkley & Black สำหรับนำสมการที่ได้ มาใช้เพิ่มความแม่นยำการหาอินทรีย์คาร์บอนในดินประเทศไทย ทำการศึกษาในตัวอย่างดินทั้งหมด จำนวน 1,787 ตัวอย่าง แบ่งเป็นกลุ่มดินเนื้อหยาบ เนื้อปานกลาง และกลุ่มดินเนื้อละเอียด จำนวน 926 370 และ 491 ตัวอย่าง ตามลำดับ การหาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการในแต่ละกลุ่มเนื้อดิน ใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยแบบเส้นตรงเชิงเดี่ยวของข้อมูลตัวอย่าง



ผลการศึกษา พบว่า การหาปริมาณอินทรีย์คาร์บอนในกลุ่มดินเนื้อหยาบ ปานกลาง เนื้อละเอียด และรวมทุกกลุ่มเนื้อดิน จากวิธี Walkley & Black กับวิธีใช้เครื่องวิเคราะห์คาร์บอนอัตโนมัติมีความสัมพันธ์กันสูง ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ได้ค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.89, 0.92, 0.92 และ 0.91 ตามลำดับ แต่ละกลุ่มเนื้อดินได้สมการแสดงความสัมพันธ์  $y = -0.00(\pm 0.03) + 1.33(\pm 0.02)x$ ,  $y = -0.04(\pm 0.05) + 1.34(\pm 0.03)x$ ,  $y = 0.08(\pm 0.04) + 1.26(\pm 0.02)x$  และ  $y = 0.02(\pm 0.02) + 1.30(\pm 0.01)x$  ตามลำดับ เมื่อ x คือ ปริมาณอินทรีย์คาร์บอนจากวิธี Walkley & Black ส่วน y คือ ปริมาณอินทรีย์คาร์บอนทั้งหมดจากเครื่องวิเคราะห์คาร์บอนอัตโนมัติ สมการดังกล่าวสามารถนำไปหาปริมาณอินทรีย์คาร์บอนทั้งหมด

จากการใช้วิธี Walkley & Black ในแต่ละกลุ่มเนื้อดินได้โดยตรง หรือสามารถใช้ค่า CF คูณกับปริมาณอินทรีย์คาร์บอนจากวิธี Walkley & Black เพื่อหาปริมาณอินทรีย์คาร์บอนที่แท้จริง ซึ่งค่าที่ได้ในแต่ละกลุ่มเนื้อดิน ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ จึงสามารถใช้ค่า 1.31 ซึ่งเป็นค่า CF เฉลี่ย ของตัวอย่างดินทั้งหมด สำหรับคูณปริมาณอินทรีย์คาร์บอนจากวิธี Walkley & Black ได้ทุกกลุ่มเนื้อดิน การใช้เครื่องวิเคราะห์คาร์บอนอัตโนมัติมีความเหมาะสมในการนำมาหาปริมาณอินทรีย์คาร์บอน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้วิธี Walkley & Black มีข้อดีและข้อจำกัดแตกต่างกัน วิธี Walkley & Black ใช้อุปกรณ์และเครื่องมือราคาถูก แต่ใช้สารเคมีอันตรายในกระบวนการวิเคราะห์ ในขณะที่การใช้เครื่องวิเคราะห์คาร์บอนอัตโนมัติ เครื่องมือมีราคาแพง แต่ใช้สารเคมีและระยะเวลาในการวิเคราะห์น้อยกว่าวิธี Walkley & Black



### โครงการการวางแผนการผลิตพืชในเขตเกษตรน้ำฝน โดยวิธีโปรแกรมเชิงเส้น

ผู้รับผิดชอบโครงการ คือ นางสาวจันทนา สงวนสิทธิ์ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

สภาพทั่วไปการผลิตในพื้นที่บ้านห้วยแล้ง หมู่ที่ 2 ตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ซึ่งปลูกข้าวไร่ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในช่วงฤดูฝน โดยเกษตรกรในพื้นที่มีการทำการเกษตรและรับจ้างในภาคการเกษตร และนอกเหนือจากนั้น ในช่วงนอกฤดูการผลิต เกษตรกรยังมีการหารายได้นอกภาคการเกษตรร่วมด้วย จึงก่อให้เกิดรายได้ในครัวเรือนเพิ่มขึ้นหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว

การวิเคราะห์จะประกอบด้วยรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดสูงสุด และจำนวนปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย การใช้ที่ดิน การใช้แรงงาน และการใช้เงินทุน ของแต่ละกิจกรรมการผลิต สำหรับแผนการผลิตที่เหมาะสมที่ได้จากแบบจำลองลิเนียร์โปรแกรมมิ่ง (Linear Programming Model) แสดงได้ดังนี้

สำหรับแผนการผลิตที่เหมาะสมจากแบบจำลองลิเนียร์โปรแกรมมิ่ง (Linear Programming Model) ในแต่ละแบบจำลอง (Model) ข้างต้น และมีข้อจำกัดในการผลิตพืช 3 ชนิด ได้แก่ ยางพารา ข้าวไร่ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนี้ เกษตรกรมีที่ดินในการทำการเกษตรเฉลี่ย 8.50 ไร่ต่อครัวเรือน ใช้แรงงานในการทำการเกษตรเฉลี่ย 120 วันต่อครัวเรือน หรือ 960 ชั่วโมงต่อครัวเรือน มีทุนในการผลิตพืชเฉลี่ย 20,000.00 บาทต่อครัวเรือน มีรายได้ในภาคการเกษตรนอกภาคการเกษตรร่วมด้วย ต้องผลิตข้าวไร่เพื่อใช้ในการบริโภคในครัวเรือน และเกษตรกรมีรายได้จากการผลิตพืช โดยทั้งหมดสามารถสรุปแผนการผลิตที่เหมาะสม คือ เกษตรกรควรปลูกยางพารา 4.30 ไร่ ข้าวไร่ 1.18 ไร่ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 1.80 ไร่ รวมใช้ที่ดินทั้งหมด 7.27 ไร่ ใช้แรงงานทั้งสิ้น 120 วัน หรือ 960 ชั่วโมงต่อครัวเรือน ในการเพาะปลูกพืชทั้งสามชนิด ใช้เงินทุน 20,000.00 บาทต่อไร่ ส่งผลให้เกษตรกรจะได้รับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเท่ากับ 35,460.43 บาท ทั้งนี้เกษตรกรควรหารายได้เสริมทั้งในและนอกภาคการเกษตรร่วมด้วย โดยจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง



## ผลงานภาคนิทรรศการ

ประเภทหน่วยงาน คือ โครงการผลสำเร็จของการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างยั่งยืน

กรณีศึกษา : นายบอว์ พิมสารี

ผู้รับผิดชอบโครงการ คือ สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

การส่งเสริมการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำแบบมีส่วนร่วม ในพื้นที่ทำการเกษตรของนายบอว์ พิมสารี บ้านปากาย หมู่ที่ 2 ตำบลห้วยเขย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 22 ไร่ ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - 2560 มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินบริเวณขอบบ่อและบริเวณขึ้นบันไดดิน รักษาความชื้นในดินให้กับพืชผักและไม้ผล ลดการสูญเสียดินและธาตุอาหารพืช ช่วยปรับปรุงบำรุงดิน และเป็นแปลงตัวอย่างในการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างยั่งยืนให้กับเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง สภาพพื้นที่มีความลาดชันสูงทำให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดินรุนแรง เกิดการสูญเสียดินและธาตุอาหารพืช ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลกจึงดำเนินการส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกพันธุ์ศรีลังกา จำนวน 43,000 กล้า ดังนี้



- 1) ปลูกหญ้าแฝกตามแนวขึ้นบันไดดิน โดยปลูกเป็นแถวตามแนวคันดินจำนวน 1 แถว ใช้ระยะห่างระหว่างต้น 5 เซนติเมตร จำนวน 18 คัน รวมระยะทางประมาณ 2,000 เมตร
- 2) ปลูกหญ้าแฝกรอบขอบบ่อ โดยปลูกบริเวณขอบบ่อ 2 แถว แถวที่ 1 ปลูกห่างจากขอบบ่อประมาณ 50 เซนติเมตร แถวที่ 2 ปลูกที่ระดับทางน้ำเข้า ใช้ระยะห่างระหว่างต้น 5 เซนติเมตร จำนวน 9 บ่อ
- 3) ปลูกหญ้าแฝกตามทางลำเลียง โดยปลูก 1 แถว บริเวณข้างทางลำเลียงใช้ระยะห่างระหว่างต้น 5 เซนติเมตร เมื่อหญ้าแฝกเจริญเติบโตทำการตัดใบหญ้าแฝกให้มีความสูงประมาณ 30 เซนติเมตร เพื่อเร่งให้หญ้าแฝกมีการเจริญเติบโต แดกกอเร็วขึ้น และใช้ใบหญ้าแฝกคลุมดินเพื่อรักษาความชื้นให้กับพืชผักและไม้ผล และมีการผลิตปุ๋ยหมักจากหญ้าแฝกเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน



ผลการดำเนินงาน พบว่า หญ้าแฝกสามารถลดการชะล้างพังทลายของดิน โดยสังเกตจากชั้นดินใต้ดินยังคงมีสภาพสมบูรณ์ ขอบบ่อที่หญ้าแฝกแตกกอสมบูรณ์ทำให้ ตะกอนดินในบ่อลดน้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับบ่อที่ยังปลูกหญ้าแฝกไม่รอบหรือหญ้าแฝกเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที และหญ้าแฝกในพื้นที่ทำการเกษตรมีความชื้น และอินทรีย์วัตถุในดินเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถทำการเกษตรแบบผสมผสานได้ตลอดทั้งปี มีรายได้เฉลี่ย 15,000 บาทต่อเดือน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของครอบครัวดีขึ้น จากประโยชน์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว สร้างความสนใจให้กับเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงนำหญ้าแฝกไปปลูกในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองเพิ่มขึ้น ปัจจุบันแปลงของนายบอวร พิมสารี เป็นจุดเรียนรู้ด้านการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในพื้นที่เกษตรกรรมให้แก่เกษตรกรนักเรียน นักศึกษา หมอดินอาสา และประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ยังประสบความสำเร็จได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดการปลูกหญ้าแฝกประเภทเกษตรกรดีเด่น กรมพัฒนาที่ดิน ประจำปี 2561





**ประเภทบุคคล คือ การประเมินคุณภาพของดินชั้น (ดินที่มีความไม่ต่อเนื่องทางธรณีวิทยา) เพื่อการใช้ประโยชน์ทางการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

ผู้รับผิดชอบโครงการ คือ นายอรรถพร พุทธิโส กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน รายละเอียดดังนี้

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินลักษณะและสมบัติเชิงคุณภาพของดินที่มีความไม่ต่อเนื่องทางธรณีวิทยาต่อการใช้ประโยชน์ทางการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาการจัดเรียงตัวหน้าตัดดิน สมบัติกายภาพ และเคมีดิน ความเหมาะสมของดินในการปลูกพืชร่วมกับการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ผลพบว่า ดินชั้นสามารถแยกออกตามชั้นอนุภาคดินเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย 1) ดินร่วนปนลูกรังทับอยู่บนดินเหนียว 2) ดินร่วนละเอียดทับอยู่บนดินเหนียว และ 3) ดินร่วนหยาบทับอยู่บนดินเหนียว



ซึ่งมีการจัดเรียงตัวของหน้าตัดดินที่มีชั้นดินเหนียวที่มีอนุภาคดินเหนียวสูง (>60 เปอร์เซ็นต์) ภายในความลึกประมาณ 90 เซนติเมตร โดยมีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 9.75 ของเนื้อที่ภาค ความอุดมสมบูรณ์ของดินอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง อินทรีย์วัตถุในดินต่ำธาตุอาหารฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่ำ (<6 mgkg<sup>-1</sup>) อัตราร้อยละความอิ่มตัวเบสต่ำในขณะที่ค่า CEC สูงขึ้นตามความลึกดิน โดยเฉพาะชั้นดินเหนียว (10-31 cmol kg<sup>-1</sup>) ซึ่งสัมพันธ์กับปริมาณอนุภาคดินเหนียว เมื่อพิจารณาความเหมาะสมสำหรับปลูกพืช พบว่า ดินมีข้อจำกัดเรื่องการระบายน้ำในการปลูกข้าว ในขณะที่ปริมาณธาตุอาหารในระดับต่ำ และปริมาณกอนกรวดปะปน 35-60 เปอร์เซ็นต์ โดยปริมาตร ซึ่งเป็นข้อจำกัดสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ผลการศึกษาครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นว่า เพื่อให้สามารถใช้พื้นที่อย่างยั่งยืนและลดต้นทุนการผลิตควรได้รับการพิจารณาในเรื่องของการจัดการดิน น้ำ และปุ๋ยเป็นกรณีพิเศษทั้งพืชระบบรากสั้นและรากยาว

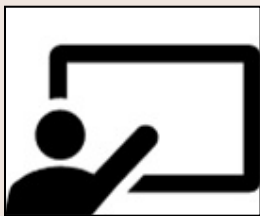
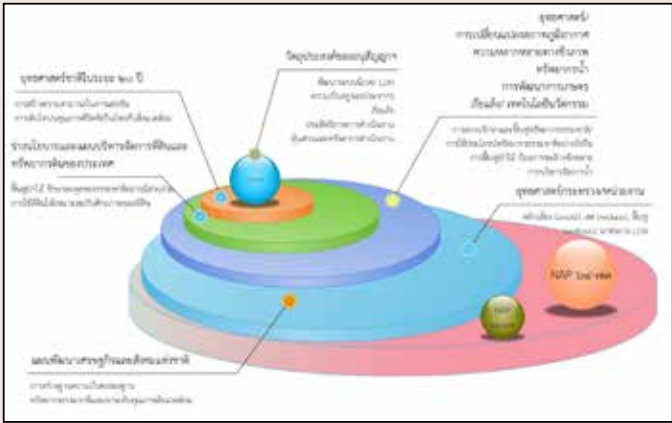


# ด้านการต่างประเทศ



## การจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ปี 2562 – 2564

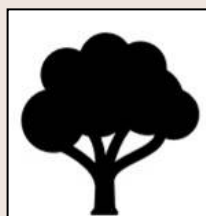
จากมติที่ประชุมคณะกรรมการอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2560 ได้เห็นชอบให้จัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาปี 2562-2564 โดยทบวงสถานการณ์ นอกจากนี้ให้เตรียมการด้านงบประมาณสำหรับการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายปี 2564 – 2573 และจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ปี 2561 – 2573 (the UNCCD 2018 – 2030 Strategic Framework) โดยแผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย เป็นเครื่องมือเชิงนโยบายในการบูรณาการกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการหลีกเลี่ยง ลดผลกระทบ และฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน มีวัตถุประสงค์เพื่อ



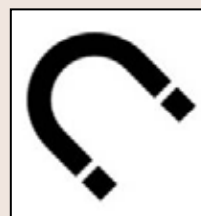
สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของที่ดิน



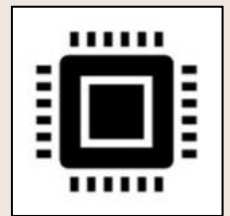
พัฒนาองค์ความรู้เพื่อป้องกันลดผลกระทบ และฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน



วางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่



พัฒนาฐานข้อมูล



พัฒนาการบริหารจัดการ

### ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติ มีดังนี้

1. ทำการจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาฯ ปี 2562 - 2564
2. จัดทำร่างแผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาฯ
3. รวบรวมข้อเสนอแนะต่อร่างแผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาฯ จากหน่วยงานในคณะกรรมการอนุสัญญาฯ
4. เสนอร่างแผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาฯ ต่อคณะกรรมการอนุสัญญาฯ ด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติ และคณะกรรมการอนุสัญญาฯ พิจารณา
5. เสนอคณะรัฐมนตรีรับทราบแผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาฯ ปี 2562 - 2564



### ผลการดำเนินงานของการจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาฯ ในปี 2561

กรมพัฒนาที่ดินในฐานะหน่วยงานหลักในการดำเนินงานอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติภายใต้คณะกรรมการอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติ โดยมีนางสาวพรรณนิต บ่วงนาวา ผู้อำนวยการกองแผนงาน เป็นประธานคณะทำงาน

คณะทำงาน ซึ่งเป็นผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการดิน น้ำ ป่าไม้ และภัยแล้ง และผู้อำนวยการกลุ่มงานอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย เป็นคณะทำงานและเลขานุการ โดยคณะทำงานได้ร่วมกันพิจารณากรอบเนื้อหาของร่างแผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาฯ แผนงานและกิจกรรม และจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาฯ ปี 2562 - 2564 ซึ่งฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการอนุสัญญาฯ ด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติ จะเสนอร่างแผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาฯ ปี 2562 - 2564 ให้คณะอนุกรรมการอนุสัญญาฯ พิจารณาต่อไป

### วิสัยทัศน์

พัฒนาการดำเนินงานอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายอย่างมีส่วนร่วม และลดความเสี่ยงภัยของที่ดินและลดผลกระทบจากภัยแล้ง

### วัตถุประสงค์

สร้างความตระหนัก พัฒนาองค์ความรู้ วางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ พัฒนาลานข้อมูล และการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ข้างต้น

### แผนงานหลัก

- การสร้างความตระหนักและประชาสัมพันธ์
- การพัฒนางานวิจัยและฐานข้อมูล
- การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศ
- การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน





# ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการวิจัยดินแห่งภูมิภาคเอเชีย

## Center of Excellence for Soil Research in Asia (CESRA)



สืบเนื่องจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization (FAO) of the United Nations) ได้จัดตั้งสมัชชาความร่วมมือด้านดินของโลก (Global Soil Partnership หรือ GSP) เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน ระหว่างประเทศสมาชิก ประเทศไทย ซึ่งเป็นหนึ่งใน 14 ประเทศสมาชิกในกลุ่มความร่วมมือด้านดินของภูมิภาคเอเชีย Asian Soil Partnership หรือ ASP ได้ตระหนักถึงประโยชน์สูงสุดในการบูรณาการข้อมูลวิจัยทางด้านดินของประเทศสมาชิก จึงเสนอให้มีการจัดตั้ง “ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการวิจัยดินแห่งภูมิภาคเอเชียหรือ Center of Excellence for Soil Research in Asia (CESRA) และได้รับความเห็นชอบจากประเทศสมาชิกให้ประเทศไทยเป็น

ผู้นำในการดำเนินการจัดตั้งศูนย์ CESRA ขึ้นในประเทศไทย

กรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ภายใต้การกำกับโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนและดำเนินการศูนย์ CESRA เพื่อส่งเสริมการจัดการทรัพยากรดินให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

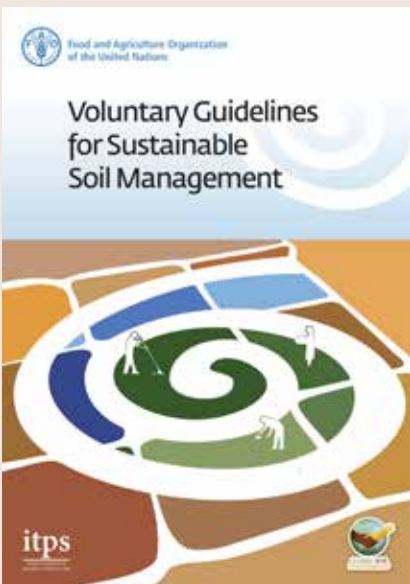


### วิสัยทัศน์ของ CESRA

“เป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือด้านการวิจัยดินระดับภูมิภาคเอเชีย เพื่อการจัดการดินอย่างยั่งยืน”

### พันธกิจของ CESRA

การสนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมด้านต่างๆ ของทรัพยากรดิน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการดินอย่างยั่งยืน โดยจะเป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือดำเนินแผนงาน/โครงการ รวมถึงแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคเอเชียด้านทรัพยากรดิน ตลอดจนความร่วมมือและข้อตกลงร่วมต่างๆ ในภูมิภาคที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการดินอย่างยั่งยืน



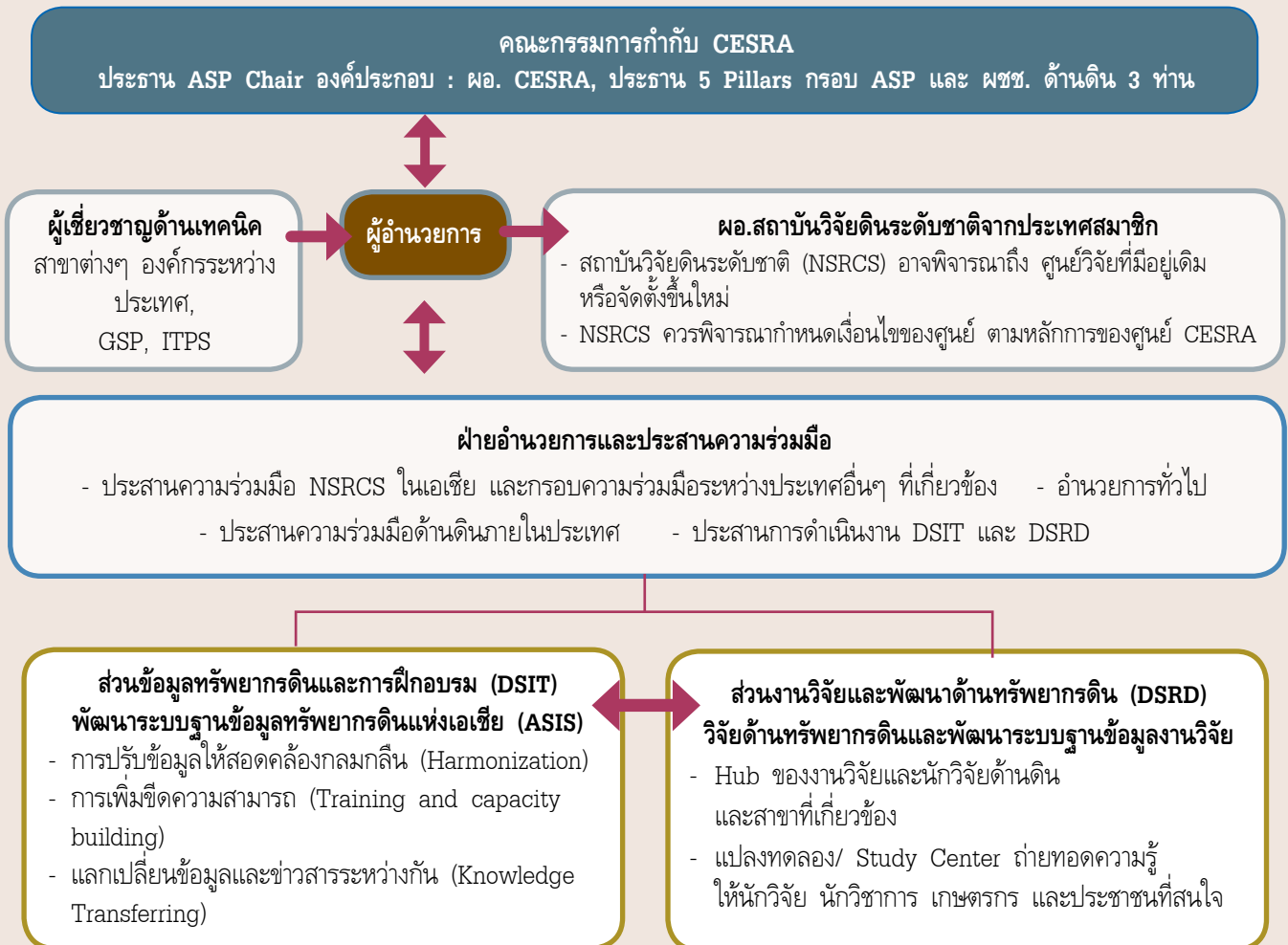
## วัตถุประสงค์หลักของ CESRA

- 1) เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูล การวิจัย และนวัตกรรมด้านทรัพยากรดินของภูมิภาคเอเชีย
- 2) เพื่อส่งเสริมงานวิจัยด้านทรัพยากรดินหลากหลายสาขา และสร้างเครือข่าย ศูนย์วิจัยด้านการบริหารจัดการทรัพยากรดินในภูมิภาคเอเชีย
- 3) เพื่อเป็นศูนย์กลางเครือข่ายความร่วมมือของนักวิจัยด้านทรัพยากรดินของประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชีย
- 4) เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลด้านทรัพยากรของ นักวิทยาศาสตร์ดินในภูมิภาคเอเชีย ที่สนับสนุนการพัฒนาระบบฐานข้อมูล ทรัพยากรดินแห่งเอเชีย (Asian Soil Information System: ASIS) ให้สามารถ เชื่อมโยงกับระบบข้อมูลทรัพยากรดินโลก (Global Soil Information System: GLOSIS)
- 5) เพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามแนวปฏิบัติการจัดการดินอย่างยั่งยืนของ ภูมิภาคเอเชีย (Voluntary Guidelines on Sustainable Soil Management: VGSSM) นำไปสู่การบรรลุ ผลสำเร็จตามกฎบัตรดินโลก (World Soil Charter) ที่กำหนดโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ



## การขับเคลื่อนศูนย์ CESRA

โครงสร้าง ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการวิจัยดินแห่งภูมิภาคเอเชีย (CESRA) และความเชื่อมโยงกับสถาบันวิจัยดินระดับชาติ (NSRC) จากประเทศสมาชิก



## รางวัลวันดินโลก World Soil Day Award

องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้วันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เป็นวันดินโลก ตามข้อเสนอขอประเทศไทย ด้วยประจักษ์ในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำริด้านการจัดการดินอย่างยั่งยืนที่สามารถแก้ไขปัญหาดินอย่างยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นที่มาของการทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลนักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม (The Humanitarian Soil Scientist) เป็นพระองค์แรกและพระองค์เดียว



ของโลก ประเทศไทยและกลุ่มสมัชชาความร่วมมือดินโลก (Global Soil Partnership) ซึ่งเป็นองค์กรภายใต้ต้องการอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ หรือ FAO ร่วมกันพิจารณาจัดตั้งรางวัลวันดินโลก World Soil Day Award เพื่อหวังให้เกิดการกระตุ้นให้ทั่วโลกมีกิจกรรมด้านการจัดการดินอย่างยั่งยืน เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงทางอาหาร และการขจัดความอดอยากหิวโหย ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ผ่านทางการจัดกิจกรรมเนื่องในวันดินโลกของทุกปี

ในปี 2561 กรมพัฒนาที่ดินในฐานะประเทศสมาชิกสมัชชาความร่วมมือด้านดินโลก (Global Soil Partnership: GSP) และประธานสมัชชาความร่วมมือด้านทรัพยากรดินแห่งเอเชีย (Asian Soil Partnership หรือ ASP) ได้เข้าร่วมการประชุมสมัชชาความร่วมมือทรัพยากรดินโลก (Global Soil Partnership Plenary Assembly : GSP PA) ครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 11 - 16 มิถุนายน 2561 ณ กรุงโรม สาธารณรัฐอิตาลี ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ไทยจัดตั้งรางวัลวันดินโลก (World Soil Day Award) และได้หารือกับกรมราชเลขาในการในพระองค์ และกองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานพระราชนุญาตเชิญพระปรมาภิไธย พระบรมฉายาลักษณ์ และพระราชดำรัสคัดัดตอนของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เป็นชื่อรางวัลและประดิษฐ์ฐานเป็นแบบในการจัดสร้างเหรียญรางวัล โดยมีสำนักษาปณ์ กรมธนารักษ์ เป็นผู้ออกแบบและจัดทำเหรียญรางวัล

### เกณฑ์การตัดสินกำหนดโดย FAO ประกอบด้วย

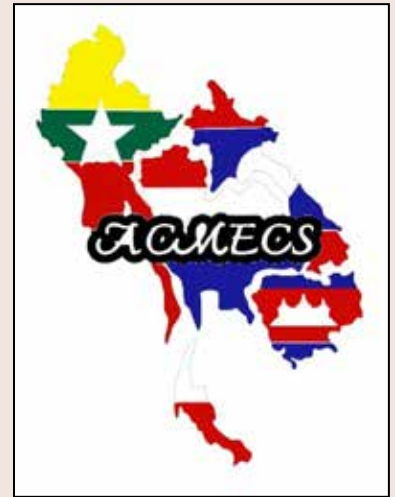
- 1) ด้านการจัดกิจกรรม พิจารณาจากความคิดสร้างสรรค์ คุณภาพของวัสดุที่ใช้ประกอบชิ้นงาน ภาพรวมของการจัดงาน ผลการประเมินผลการจัดกิจกรรม
- 2) ด้านการสร้างตระหนักรู้ พิจารณาจากสื่อ (material) ที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้สร้างความตระหนักรู้ ส่วนแบ่งการตลาดของสื่อสังคมออนไลน์ที่เลือกใช้ ยอดการตอบกลับ และช่องทางการเผยแพร่
- 3) ด้านความพึงพอใจของผู้ร่วมงาน พิจารณาจากจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลการตอบแบบประเมิน
- 4) ด้านการเผยแพร่กิจกรรม พิจารณาจากโอกาสในการสร้างข่าวหรือการเป็นที่ปรากฏในสื่อ
- 5) ด้านการสร้างการรับรู้ในสื่อดิจิทัล พิจารณาจากจำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์หรือสื่อออนไลน์ และเนื้อหาของ การเผยแพร่
- 6) ด้านการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ พิจารณาจากความหลากหลายของหน่วยงานที่ร่วมจัดกิจกรรม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ และการจัดให้มีพิธีเฉลิมฉลองระดับประเทศ



## โครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ

### ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS)

เป็นยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศลุ่มแม่น้ำอิรวดี เจ้าพระยาและแม่โขง 5 ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยไทยเป็นผู้ริเริ่ม ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการโครงการ ACMECS อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ผ่านการถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยี รวมทั้งการฝึกอบรมและให้ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากประเทศสมาชิก 3 ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา



ในปีงบประมาณ 2561 กรมพัฒนาที่ดินจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องกระบวนการวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอย่างยั่งยืนให้แก่เจ้าหน้าที่กัมพูชา ลาว และเมียนมา ประเทศไทย และได้เดินทางไปตรวจสอบสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความเหมาะสมของดินในการปลูกพืช รวมถึงการเก็บข้อมูลด้านการผลิต ณ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ผลของการดำเนินการทำให้นักวิชาการของกรมฯ ได้พัฒนาศักยภาพจากการเป็นวิทยากรให้ความรู้ ซึ่งถือเป็นการยกระดับนักวิชาการไทย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของทั้งสามประเทศได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพเชิงวิชาการด้านการพัฒนาที่ดิน ซึ่งช่วยลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาในกลุ่มประเทศที่ได้ชื่อว่าเป็นประเทศพัฒนาน้อยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สร้างความเข้มแข็งและอำนาจต่อรองให้แก่ภูมิภาคในเวทีโลกได้

### ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบัน IRD ประเทศฝรั่งเศส

กรมพัฒนาที่ดินดำเนินโครงการความร่วมมือด้านการเกษตรและวิทยาศาสตร์ทางดินกับสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาแห่งประเทศฝรั่งเศส (Institut de recherche pour le developpement : IRD) มาตั้งแต่ปี 2538 และมีการดำเนินงานต่อเนื่องถึงปัจจุบัน

สำหรับปี 2561 กรมพัฒนาที่ดินได้รับการสนับสนุนและนักวิจัยมาทำการวิจัยในโครงการ Land Use Dynamic and Subsequent Impact on Soil Erosion on Small Hilly Catchments ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง จังหวัดเชียงราย และโครงการ Use of Biochar diversity on sandy grounds under tropical climate, characterization ณ กรมพัฒนาที่ดิน มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมปฏิบัติงานจำนวน 2 คน ได้แก่ Dr. Claude Hammecker และ Dr. Jean Louis

ผลจากการดำเนินงานทำให้นักวิชาการของกรมฯ ได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์เชิงวิชาการกับผู้เชี่ยวชาญฝรั่งเศส รวมทั้งเพิ่มโอกาสในการรับทุนศึกษาฝึกอบรมในสาขาต่างๆ





## โครงการภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านการเกษตรระดับกระทรวง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านการเกษตรกับกระทรวงเกษตรของต่างประเทศจำนวนกว่า 50 ฉบับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ข้อมูล และบุคลากรด้านการเกษตรระหว่างกัน ในปี 2561 กรมพัฒนาที่ดินมีการดำเนินการโครงการความร่วมมือด้านการเกษตรภายใต้ข้อตกลงดังกล่าวจำนวน 6 ประเทศ ดังนี้

1. ฟิลิปปินส์ มีการดำเนินโครงการ Application of Geographical Information System (GIS) Technology for Sustainable Soil and Water Conservation
2. อินโดนีเซีย มีการดำเนินโครงการ 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการ Use Biochar on the Rehabilitation of Degraded Soil for Climate Friendly 2) โครงการ Exchange Knowledge and Technology on Tropical Soil to Manage Soil and Fertilizer Efficiency
3. ใต้หวัน มีการดำเนินโครงการมาตรการ/วิธีการในการป้องกันการเกิดดินถล่มและการชะล้างพังทลายของดินในประเทศไทย
4. ภูฏาน มีการดำเนินโครงการ Production of soil maps using digital techniques and generation of aerial photographs for land use planning in Bhutan
5. เวียดนาม มีการดำเนินโครงการ Sustainable Land Use Planning for Agricultural Risk Management and Adaptation
6. จีน มีการดำเนินโครงการ Circular Auricular and Utilization Of Organic Fertilizer Resource



ผลจากการดำเนินโครงการภายใต้กรอบความร่วมมือด้านการเกษตร ทำให้กรมพัฒนาที่ดิน มีโอกาสในการสร้างเครือข่ายทางวิชาการกับต่างประเทศ ส่งผลถึงการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร รวมทั้งการเรียนรู้แนวโน้มการพัฒนาด้านทรัพยากรดินของโลก เพื่อนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติงานในประเทศไทย

## โครงการภายใต้กรอบแผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย (Indonesia - Malaysia - Thailand Growth Triangle Summit - IMT-GT)

เป็นกรอบความร่วมมือที่ทั้ง 3 ประเทศได้เห็นชอบที่จะให้ผลักดันการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในลักษณะไตรภาคีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่าง 3 ประเทศ ให้มีการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นความร่วมมือด้านการผลิต การส่งเสริมการลงทุน และการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของพื้นที่ IMT - GT ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้มีการดำเนินโครงการ IMT - GT Cooperation on Oil Palm ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการจัดทำเขตการใช้ที่ดินสำหรับปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการในการบริหารจัดการปาล์มน้ำมัน





# รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ กรมพัฒนาที่ดิน ร่วมพิธีมอบรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี พ.ศ. 2561 โดยมี นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธี พร้อมกล่าวปาฐกถาพิเศษ และมอบรางวัลให้แก่หน่วยงานที่ได้รับรางวัล ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์อิมแพคพอร์ม เมืองทองธานี โดยหน่วยงานที่มีสิทธิ์สมัครขอรับรางวัลจะต้องเป็นส่วนราชการ ระดับกระทรวง/ กรม /จังหวัด / สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานของรัฐประเภทอื่น โดยผ่าน Certified FL และต้องเป็นหน่วยงานที่เป็นที่ชื่นชม ไม่มีกรณีเสื่อมเสียจนเป็นที่ประจักษ์ในสังคม ซึ่งมีขั้นตอน การสมัคร ดังนี้



ซึ่งกรมพัฒนาที่ดิน เป็น 1 ใน 5 ของหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยที่ได้รับ “รางวัลเลิศรัฐ” และรางวัลอื่นๆ อีก 3 สาขา ได้แก่ สาขาบริการภาครัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และสาขาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) รวมทั้งสิ้น 10 รางวัล

## รางวัลเลิศรัฐ

เป็นรางวัลแห่งเกียรติยศที่มอบให้หน่วยงานที่ได้มุ่งมั่นปฏิบัติราชการจนประสบความสำเร็จมีความเป็นเลิศแห่งหน่วยงานรัฐทั้งปวง



**สาขาบริการภาครัฐ** เป็นรางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐที่มีผลการพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพื่อประชาชนได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม และเป็นที่ยังพอใจ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทรางวัล ได้แก่

**1. ประเภทการบริการที่เป็นเลิศ ระดับดีเด่น จำนวน 1 รางวัล**

โดยมีเกณฑ์การพิจารณาจากผลการดำเนินการที่เป็นภาพรวมของหน่วยงาน ที่มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ โดยเป็นผลงานที่แสดงความมุ่งมั่นในการให้บริการประชาชน/ผู้รับบริการ ซึ่งสะท้อนผ่านโครงการ/ผลงาน ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และประสบความสำเร็จจนเป็นที่ยอมรับ ซึ่งมีการเชื่อมโยงและบูรณาการการทำงาน และก่อให้เกิดประโยชน์ และส่งผลกระทบสูง (High Impact) ต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ที่มีผลลัพธ์ (Outcome) ที่สามารถส่งเสริมยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ และป้องกันแก้ไขปัญหาที่สำคัญของประเทศได้

**ชื่อผลงาน “การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)”**



หน่วยงาน : กณพ./สพด.ขอนแก่น สพข. 5

**2. ประเภทพัฒนาการบริการ จำนวน 3 รางวัล**

โดยมีเกณฑ์การพิจารณาจากผลการดำเนินงานที่สามารถรักษาคุณภาพ และมาตรฐานการให้บริการของหน่วยงานได้เป็นระยะเวลา 3 ปี นับตั้งแต่ผลงานได้รับรางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2558 ระดับดีเด่น และสามารถรักษาผลการดำเนินการได้ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่เคยได้รับ และมีการให้บริการที่ดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

**ผลงาน “วังม่วง-ปราสาทใต้ หมู่บ้านต้นแบบพิชิตความยากจน” ระดับดีเด่น**



หน่วยงาน : สพด. นครราชสีมา สพข. 3

### ผลงาน “ชลวิถี : วิธีส่งน้ำบนดอย (Highland Irrigation System)” ระดับดีเด่น



หน่วยงาน : ศฟล. สฟข. 6

### ผลงาน “ต้นแบบการจัดการดินและน้ำตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง” ระดับดี



หน่วยงาน : สฟต.กระบี่ สข. 11

สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เป็นรางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารราชการบนพื้นฐานความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของ ประชาชน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยแบ่งออกเป็น 2 รางวัล ได้แก่

#### 1. ประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) จำนวน 3 รางวัล

เป็นรางวัลที่มอบให้หน่วยงานภาครัฐ เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเปิดระบบราชการ ที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนการทำงาน แบบมีส่วนร่วมในระดับการเข้ามามีเกี่ยวข้อง (Involve) ไปจนถึงระดับความร่วมมือ (Collaborate) ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง/การพัฒนาที่มี นัยสำคัญหรือผลกระทบสูง (High Impact) กับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารงานภาครัฐและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เป็นรูปธรรม

### ผลงาน “ปลูกชักท้องถิ่น หมอดินอินทรีย์วิถีโสธร” ระดับดีเด่น



หน่วยงาน : กวจ./สฟต.ยโสธร



## ผลงาน “โครงการธนาคารปูอินทรีย์จังหวัดสตูล สร้างชุมชนคนสตูลเข้มแข็งและยั่งยืน” ระดับดี



หน่วยงาน : สพด.สตูล สฟช. 12

## ผลงาน “แหล่งน้ำ สร้างดินสู่การพัฒนาที่ดินแบบมีส่วนร่วม” ระดับชมเชย



หน่วยงาน : สพด.ชุมพร สฟช. 11

## 2. ประเภทรางวัลผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen)

เป็นรางวัลที่มอบให้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อสร้างความภูมิใจของการเข้ามาเป็นผู้นำ หรือเป็นกลไกสำคัญ (Key Actor) ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือขับเคลื่อน/ผลักดันการดำเนินงานหรือการพัฒนาบนฐานการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ

## กลุ่มเครือข่ายหมอดินอาสา ตำบลหลุมพุก อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร ระดับชมเชย



หน่วยงาน : สพด.ยโสธร สฟช. 4

### สาขาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

โดยมีเกณฑ์การประเมิน คือ ผลงานต้องมีความโดดเด่น สามารถเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในหมวดที่เสนอขอรับรางวัล โดยหน่วยงานต้องผ่านการรับรองคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐาน (Certified FL) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นที่ยอมรับ

โดยในปี 2561 กรมพัฒนาที่ดิน ได้รับรางวัลใน

PMQA หมวด 2 การวางแผนยุทธศาสตร์และการสื่อสารเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ



หน่วยงาน : กพง./ศทส./กกจ./กพร./คณะทำงาน PMOA



## รางวัลหน่วยงานต้นแบบที่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการเสริมสร้าง และพัฒนาให้ ผู้ได้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันมิให้ผู้ได้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย



ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา สำนักงาน ป.ป.ช. ได้รับการสนับสนุนแผนที่ภาพถ่ายออร์โธรีซีเชิงเลข และข้อมูลแบบจำลองระดับสูงเชิงเลข ซึ่งแผนที่ภาพถ่ายออร์โธรีซีเชิงเลขมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยนำไปใช้ในการติดตามสภาพปัญหาด้านการบุกรุกครอบครองสาธารณะสมบัติของแผ่นดินโดยมิชอบ ซึ่งแผนที่ภาพถ่ายออร์โธรีซีเชิงเลข และข้อมูลแบบจำลองระดับสูงเชิงเลขเป็นหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถนำไปพิสูจน์ตามขั้นตอนของกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ



เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2561 สำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดพิธีมอบรางวัล “NACC Awards 2018” ซึ่งกรมพัฒนาที่ดิน ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติอันดับหนึ่ง โดยได้รับมอบโล่เชิดชูเกียรติ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อแสดงว่า ได้ทำคุณงามความดีในการส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยรางวัลที่ได้รับเป็นรางวัลจากการที่กรมพัฒนาที่ดิน ได้ให้การสนับสนุนและให้บริการแผนที่และ/หรือข้อมูลทางแผนที่ในพื้นที่ดำเนินการและพื้นที่เกี่ยวเนื่องตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. ขอรับการสนับสนุนข้อมูล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบัน ดังนี้

1. แผนที่ภาพถ่ายออร์โธรีซีเชิงเลข
2. ข้อมูลแบบจำลองระดับสูงเชิงเลข (Digital Elevation Model : DEM)



## การประกวดผลการดำเนินงานเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ การปลูกหญ้าแฝก และโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กรมพัฒนาที่ดินมีนโยบายรณรงค์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูดินและทรัพยากรดิน การรักษาสภาพแวดล้อมตามแนวพระราชดำริ การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ในพื้นที่ เกษตรกรรม รวมถึงการจัดทำเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ ด้วยการวิเคราะห์และวางแผนการใช้ที่ดิน โดยนำกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินบูรณาการ พัฒนาและแก้ไขปัญหาในเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ เช่น การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน การฟื้นฟู ดินเสื่อมโทรมตามสภาพปัญหาของพื้นที่ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน และเพื่อให้ดำเนินการเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง เป็นไปตามหลักวิชาการ จึงจัดให้มีการประกวดผลการดำเนินงานดังกล่าว โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประกวด ผลการดำเนินงาน และพิจารณาตัดสิน ผลการประกวดสรุปได้ ดังนี้

### ผลการดำเนินงานเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำดีเด่น

รางวัลชนะเลิศ : เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองนอกท่า - คลองบ้านตาล ลุ่มน้ำสาขาภาคใต้ฝั่งตะวันออกส่วนที่ 4 ลุ่มน้ำหลักภาคใต้ ฝั่งตะวันออก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยสถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการกำหนดแผนการพัฒนาเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ เพื่อ แก้ปัญหาในเรื่อง การชะล้างพังทลายดินในระดับรุนแรงมาก โดยจัดเป็นกิจกรรม ประกอบด้วย (1) การจัดทำเขตการใช้ที่ดิน (2) การพัฒนา หมออดินอาสาและยุวมอดิน (3) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน (4) คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ (5) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้าง พังทลายของดิน (6) ปรับปรุงคุณภาพดิน (7) พัฒนาพื้นที่เฉพาะ (8) ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร (9) พัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (10) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (11) การปรับปรุงระบบข้อมูล โดยวิเคราะห์ตามความต้องการ ของชุมชน และนโยบายด้านการเกษตรของรัฐบาล ดำเนินการให้ทุกกิจกรรมเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน สามารถเป็นต้นแบบสาธิตการดำเนินการ ให้กับเกษตรกรต่อไป





## ผลงานการปลูกหญ้าแฝกดีเด่น

โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทหน่วยงานของกรมพัฒนาที่ดิน และประเภทเกษตรกร

### ประเภทหน่วยงานของกรมฯ

**รางวัลชนะเลิศ :** สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ชุดลอกหนองจวง บ้านดงงาม หมู่ที่ 13 ตำบลหนองหมี อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ เนื่องจากสถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ สามารถบริหารจัดการดำเนินงานพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกได้อย่างยั่งยืน โดยผลการปลูกหญ้าแฝกมีอัตราการรอดตายร้อยละ 91-95 การเจริญและแตกกอของหญ้าแฝกที่เรียงชิดติดกันแน่น เสมือนกำแพงมีชีวิต เป็นสิ่งชั่วคราวได้ว่า แนวหญ้าแฝกนี้จะยังอยู่เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินต่อไป การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ การมีส่วนร่วมในการปลูกแฝก จะสนับสนุนให้มีความยั่งยืนในการอนุรักษ์ดินและน้ำที่ยั่งยืนด้วย



### ประเภทเกษตรกร

**รางวัลชนะเลิศ :** นายบอวร พิมสารี บ้านป่าคาย หมู่ที่ 2 ตำบลห้วยเสี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากการปลูกหญ้าแฝกของเกษตรกรมีการเจริญเติบโตดีมีอัตราการรอดตายร้อยละ 91 และพื้นที่ของเกษตรกรเป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันค่อนข้างสูงจึงทำให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูง การปลูกหญ้าแฝกสามารถลดการชะล้างพังทลายของดินได้ดี ซึ่งสังเกตได้จากขอบบ่อที่หญ้าแฝกแตกกอสมบูรณ์ทำให้ตะกอนดินในบ่อลดน้อยลง เสริมด้วยแถบหญ้าแฝกในแนวชั้นบันไดดินจะช่วยลดการชะล้างพังทลายได้มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงสนใจที่จะนำหญ้าแฝกไปปลูกในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองมากขึ้น



## ผลงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานดีเด่น

**รางวัลชนะเลิศ :** นายสุจิตต์ เนตรนภากร บ้านไม้สูง หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประยุกต์ใช้ในการปลูกพืชแบบผสมผสาน และสามารถสำรองน้ำเก็บน้ำจากคลองส่งน้ำในโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กไว้ใช้ในยามขาดแคลน ช่วงฤดูแล้งกว่า 5 ไร่





# หมอดินอาสาดีเด่นและหมอดินอาสาดีเด่นเฉพาะสาขา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีนโยบายให้ส่วนราชการคัดเลือกเกษตรกรที่มีผลงานดีเด่น ในแต่ละสาขาอาชีพ ผู้ที่ได้รับคัดเลือกจะได้รับการยกย่อง และประกาศเกียรติคุณ เพื่อเผยแพร่ผลงานดีเด่นให้สาธารณชนทั่วไปได้รู้จัก ยึดถือเป็นแบบอย่างในแนวทางการปฏิบัติงานด้านการเกษตร โดยเกษตรกรที่ได้รับคัดเลือกจะได้เข้ารับพระราชทานโล่รางวัล ในงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง ซึ่งนับว่าเป็นวันเกษตรกรแห่งชาติ

**เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาการพัฒนาที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปี 2561**

**หมอดินอาสาดีเด่น รางวัลชนะเลิศ**

**นายสัญญา หิรัญวดี**

**หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน หมู่ที่ 5 บ้านนาก**

**ตำบลคลอง อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล**



พื้นที่ทำการเกษตร 15 ไร่ ปลูกพืชแบบผสมผสาน ลักษณะพื้นที่มีความลาดชันสูง หน้าดินเป็นดินร่วนปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ มีการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ดินเป็นกรดจัด ทำการปรับปรุงด้วยปูนโดโลไมท์ จัดทำขั้นบันไดดินเพื่อใช้ปลูกยางพารา และลดการชะล้างพังทลายของดิน ด้วยการปลูกหญ้าแฝก ปลูกผักเหลียง เป็นพืชเสริมแซมระหว่างแถวของยางพารา รากของผักเหลียงสามารถยึดผิวดินเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน มีการปรับปรุงบำรุงดินโดยการใช้ปุ๋ยหมักมีการเพาะเห็ดแบบครบวงจร มีการรวมตัวกันในชุมชนตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์และก้อนเห็ด นอกจากนี้ยังผลิตน้ำหมักชีวภาพโดยใช้สารเร่งซูเปอร์ พด.6 เพื่อใช้บำบัดน้ำเสีย ปัจจุบันมีการจัดตั้งเป็นธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาดิน เป็นแหล่งดูงานให้กับผู้สนใจ รายได้เฉลี่ยตลอดปีที่ผ่านมา 800,000 บาท





## หมอดินอาสาดีเด่น รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1

นายภิรมย์ แก้ววิเชียร

หมอดินอาสาประจำตำบลวังไทร อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี



พื้นที่ทำการเกษตร 12 ไร่ มีผลงานเด่นในการจัดการดินดินเพื่อปลูกพริกไทย จากสภาพเป็นดินดินมีหน้าดินเพียง 10 เซนติเมตร ดินชั้นล่าง มีเศษหิน ก้อนกรวดปะปน ดินเป็นกรดจัด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ในช่วงเตรียมหลุมปลูกใส่โดโลไมท์ พร้อมกับการใส่ปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพเจือจาง โดยบ่มดินไว้ก่อนแล้วปลูกพริกไทยและมีการฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพไปกับระบบน้ำสปริงเกอร์ นอกจากนี้มีการใส่เชื้อขยายซูปเปอร์ พด.3 ป้องกันโรครากเน่า โคนเน่า ใช้ซูปเปอร์ พด.7 หมักกับดอกดาวเรืองป้องกัน ไล่เดือนฝอย และปลูกถั่วพัวเป็นพืชคลุมดินแซมระหว่างแถวพริกไทย โดยใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมีอัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ ช่วงกระตุ่นการออกดอก มีรายได้จากการขายพริกไทยแห้ง และยอดพันธุ์ประมาณ 2 - 2.3 ล้านบาท/ปี



## หมอดินอาสาดีเด่น รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2

นายอเนก ประสม

หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน หมู่ที่ 2 บ้านแจ้คอน

ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภोज้ำห่ม จังหวัดลำปาง



พื้นที่ทำการเกษตร 56 ไร่ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นลูกคลื่นลอนลาด มีปัญหา ดินดิน ขาดความอุดมสมบูรณ์ ได้มีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้อยู่ในรูปแบบของ เกษตรผสมผสาน คือ การปลูกพืชที่มีความหลากหลายมากขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงของราคา ผลผลิตและโรคพืช ได้มีการปรับปรุงความเป็นกรดของดินโดยใช้ปูนโดโลไมท์ ในส่วนที่ ปลูกพืชไร่หลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต ได้ทำการไถกลบตอซังพืช ในสวนลำไยหลังจาก ตัดแต่งกิ่งได้นำกิ่งลำไยมากองบริเวณระหว่างทรงพุ่มต้นลำไย โดยวางขวางความลาดเท ของพื้นที่ แล้วนำมูลสุกรมาหว่านพร้อมรดด้วยสารเร่งซูปเปอร์ พด. 1 มีการผลิตน้ำหมัก ชีวภาพ เพื่อใช้เป็นสารเร่งการเจริญเติบโตร่วมกับปุ๋ยหมัก และฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพทางใบ สามารถบังคับให้ลำไยและมะนาว ออกนอกฤดูได้ ด้วยการให้น้ำ (แบบ น้ำหยด) การให้ปุ๋ยทางดิน และการ ให้ฮอร์โมนทางใบ รายได้เฉลี่ยตลอด ปีที่ผ่านมามี 2,190,000 บาท



## หมอดินอาสาดีเด่นชนะเลิศ สาขาการอนุรักษ์ดินและน้ำ

นางสมบัติ มีเพชร

หมอดินอาสาประจำตำบลบ่อภาค อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก



มีที่ดิน 15 ไร่ ทำการเกษตรแบบผสมผสาน สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นชันถึงเนินเขา มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ การชะล้างพังทลายของดินสูง ได้เข้าร่วมกิจกรรมจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำของกรมพัฒนาที่ดิน และดำเนินการจัดทำคันดินเบนน้ำ คันคูรับน้ำ ขอบเขา ขึ้นบันไดดินแบบต่อเนื่อง บ่อดักตะกอนดิน อาคารชะลอความเร็วของน้ำ ทางลำเลียงในไร่นา ปลูกหญ้าแฝกตามแนวคันดิน ปลูกพืชปุ๋ยสดเพื่อคลุมดินและปรับปรุงดิน ใส่ปูนโดโลไมท์ เมื่อหญ้าแฝกเจริญเติบโตและได้ทำงานร่วมกับระบบอนุรักษ์ดินและน้ำวิธีกล พบว่าสามารถลดการชะล้างพังทลายของดินได้ดี ทำให้ดินมีความชุ่มชื้นดีขึ้น สามารถลดต้นทุนการผลิตและผลิตผลมีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด



## หมอดินอาสาดีเด่นชนะเลิศ สาขาการปรับปรุงบำรุงดิน

นายณรงค์เวทย์ กระแสร์ญาณ

หมอดินอาสาประจำตำบลห้วยแห้ง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี



มีพื้นที่ทำการเกษตร 43 ไร่ พบปัญหาดินค่อนข้างเป็นทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ดินแข็งกระด้างโครงสร้างแน่นทึบ น้ำซึมผ่านได้ยาก ดินบนเป็นกรดจัด และขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง แก้ปัญหาโดยการศึกษาค้นคว้าดิน เก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์ โดยร่วมกับการจัดการดินจากแอปพลิเคชัน LDD Soil Guide มีการขุดสระน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง ปลูกหญ้าแฝกป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และมีแปลงขยายพันธุ์หญ้าแฝก ปรับปรุงบำรุงดินโดยการไถกลบตอซัง ปลูกปอเทือง ถั่วเขียว แล้วไถกลบร่วมกับน้ำหมักชีวภาพ





หมอดินอาสาดีเด่นชนะเลิศ  
 สาขาการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการเกษตร  
 นายวุฒิศักดิ์ ศิริเกตุ  
 หมอดินอาสาประจำตำบลหินตั้ง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น



ทำการเกษตรแบบผสมผสาน พื้นที่ทำการเกษตรพบปัญหาดินทราย การระบายน้ำดีเกินไป ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ โครงสร้างไม่ดี ถ้าฝนตกหน้าดินถูกชะล้างพังทลายได้ง่ายจนเป็นร่องลึก ดินเป็นกรดจัด และขาดแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร แก้ปัญหาโดยมีการขุดสระน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง มีการปลูกหญ้าแฝกระหว่างแถวไม้ผลตามแนวระดับขวางความลาดเทของพื้นที่ เพื่อช่วยรักษาความชุ่มชื้นในดิน และช่วยลดการชะล้างพังทลายของดิน ปลูกหญ้าแฝกที่โคนไม้ผล เพื่อรับน้ำและตะกอนที่ไหลบ่ามา ปลูกหญ้าแฝกขอบสระน้ำ ป้องกันการชะล้างพังทลายของดินขอบสระน้ำ และปลูกหญ้าแฝกรอบแปลงปลูกพืช มีการตัดใบหญ้าแฝกทุก 4 เดือน ใช้คลุมโคนต้นไม้ผลเพื่อรักษาความชื้นในดิน และใช้ทำปุ๋ยหมักและช่วยลดความถี่ในการให้น้ำแก่พืช ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมักที่ผลิตจากใบหญ้าแฝก



# ข้าราชการพลเรือนดีเด่นของกรมพัฒนาที่ดิน



**ชื่อ - สกุล**

นายสถาพร ใจอารีย์

**วันเริ่มรับราชการ**

เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2527

**ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง**

ผู้อำนวยการกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน

**กอง/สำนัก**

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน

**วุฒิการศึกษาสูงสุด**

Ph.D. (Environmental Technology)

**จากสถาบันการศึกษา**

สาขาสิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

**โทรศัพท์ที่ทำงาน**

02-579-5122

**ผลงานดีเด่น**

เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการจัดทำแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) ซึ่งตอบสนองนโยบาย Thailand 4.0 และเป็นผู้ผลักดันในการศึกษาการกักเก็บคาร์บอนในดินในพื้นที่เกษตรมีบทบาทต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนทั้งในประเทศและนานาชาติ



**ชื่อ - สกุล**

นายวิษณุ พิมพ์บำรุง

**วันเริ่มรับราชการ**

เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2547

**ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง**

เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน

**กอง/สำนัก**

สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

กรมพัฒนาที่ดิน

**วุฒิการศึกษาสูงสุด**

ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการจัดการสำหรับนักบริหาร

**จากสถาบันการศึกษา**

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

**โทรศัพท์ที่ทำงาน**

077-380785-6

**ผลงานดีเด่น**

1. ปรากฏเกียรติของแผ่นดินระดับเขตตรวจราชการที่ 6 สาขาปรากฏเกียรติผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการต่อภาคการเกษตรไทยประจำปี พ.ศ. 2560
2. ประกวดผลงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกองทัพไทยประจำปี พ.ศ. 2560 ประเภทศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยงานทหารหรือตำรวจ
3. ส่งเสริมการใช้น้ำหมักชีวภาพ พด.6 บำบัดน้ำเสียในพื้นที่ประสบภัยอุทกภัยจังหวัดสุราษฎร์ธานี

# ส่วนที่ 5

## กิจกรรมสำคัญในรอบปี



# การประชุมสำคัญของกรมพัฒนาที่ดิน

## งานวันดินโลก (World Soil Day)

สืบเนื่องจากองค์การสหประชาชาติ ได้มีมติเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2556 รับรองให้วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปีเป็นวันดินโลก (World Soil Day) ตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นไป ประเทศสมาชิก องค์การสหประชาชาติกว่า 200 ประเทศจะจัดงานเฉลิมฉลอง วันดินโลกพร้อมกัน โดยในปี พ.ศ. 2559 การจัดงานวันดินโลก ในประเทศไทยยังเป็นการสวดิติพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

การจัดงานวันดินโลก ปี พ.ศ. 2560 ในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในเรื่องการจัดการทรัพยากรดินเชิงสุขภาพ พระเกียรติยศในฐานะทรงเป็นนักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม เนื่องในงานวันดินโลก 5 ธันวาคม และสร้างความตระหนัก เรื่องความสำคัญของดินให้สาธารณชนรับทราบและช่วยกันดูแล รักษาอย่างถูกวิธี ภายใต้หัวข้อ “Caring for the planet starts from the ground” เป็นหัวข้อที่ FAO กำหนด สำหรับการจัดงานวันดินโลกทั่วโลก ส่วนประเทศไทยได้กำหนด หัวข้อการจัดงานเป็นภาษาไทยในชื่อ “รักษ์โลก เริ่มจาก



รักษ์ดิน สู่ความยั่งยืน” จัดระหว่างวันที่ 5 - 6 ธันวาคม 2560 ณ ศูนย์ศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในงานมีกิจกรรมดังนี้

1. การจัดพิธีน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
2. การจัดนิทรรศการ “ตามรอยพระราชปณิธาน ปราชญ์แห่งดิน” ประกอบด้วย
  - 1) “สหประชาชาติสดุดี” แสดงภาพเหรียญรางวัลที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายโดยนานาประเทศ โดยเฉพาะเหรียญนักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม หรือ Humanitarian Soil Scientist และภาพความเป็นมาของวันดินโลก 5 ธันวาคม
  - 2) “ฟื้นฟูพื้นที่ด้วยพระปรีชาพอ” แสดงแบบจำลองสภาพพื้นที่ก่อนและหลังมีโครงการพระราชดำริ รวมทั้งแนวพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาดินที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่ซึ่งแสดงถึงพระปรีชาสามารถและพระมหากรุณาธิคุณ



ที่มีต่อการพัฒนาที่ดินของไทย โดยแสดงแบบจำลองของพื้นที่ที่ศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริโดยเฉพาะ



ที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ดินที่สำคัญ 3 แห่ง ได้แก่ การพัฒนาพื้นที่ดินทรายจัดที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ การพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวจัดที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และการพัฒนาพื้นที่ดินเสื่อมโทรมที่ศูนย์ศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ



3) “สานต่องานพ่อทำ” แสดงภาพโปสเตอร์และแบบจำลองงานพระราชดำริและพระราชกรณียกิจด้านการเกษตรในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร เพื่อแสดงพระราชปณิธานอันแน่วแน่ในการสืบสาน รักษา และต่อยอดแนวพระราชดำริของรัชกาลที่ 9

4) “น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่ความยั่งยืน” แสดงผลงานตัวอย่างความสำเร็จของเกษตรกรที่ได้น้อมนำแนวพระราชดำริไปปรับใช้จนเกิดความยั่งยืน รวมทั้งบอร์ดนิทรรศการของหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการการดำเนินงานในพื้นที่ศูนย์ศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

3. การจัดเสวนาทางวิชาการ
4. การจัดการสาธิตกิจกรรมการปั้นโอ่ง และเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์เด่นของจังหวัดราชบุรี
5. การจัดตลาดนัดสินค้าเกษตร และสินค้าแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร
6. การประกวดสุนทรพจน์ และการประกวดวาดภาพระดับเยาวชน
7. การจัดกิจกรรมนำชมสถานที่สำคัญภายในศูนย์ศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การประเมินผลเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เข้าร่วมชมงาน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่าน QR Code มีผู้เข้าร่วมงานทำแบบประเมินออนไลน์ จำนวน 1,045 ราย ประกอบด้วย นักเรียน/นักศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ เกษตรกร/หมอดินอาสา และประชาชนทั่วไป ผลการประเมิน พบว่า ผู้เข้าร่วมชมงานมีความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดงานอยู่ในระดับมาก นิทรรศการที่ได้รับการชื่นชมมากที่สุด 3 อันดับ คือ 1) “ฟื้นฟูปลูพืช ด้วยพระปรีชาพอ” 2) “สานต่องานพ่อทำ” และ 3) “สหประชาชาติสดุดี” ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมงาน ผู้เข้าร่วมชมงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าได้ทราบถึงพระมหากรุณาธิคุณในด้านการพัฒนาที่ดิน รวมทั้งเข้าใจหลักการทรงงานตามแนวพระราชดำริ ที่ได้พระราชทานไว้ให้แก่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่างๆ มากที่สุด รองลงมา ได้ทราบความเป็นมาของวันดินโลก และพระปรีชาสามารถในด้านการพัฒนาที่ดินเป็นที่ประจักษ์ในระดับสากล และได้รับความรู้ ความเข้าใจ พร้อมทั้งได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรดินที่จะต้องได้รับการปกป้องดูแลรักษาเพื่อความยั่งยืนต่อไป







## วันคล้ายวันสถาปนากรมพัฒนาที่ดิน ครบรอบ 55 ปี

กรมพัฒนาที่ดินได้จัดงานวันสถาปนากรมพัฒนาที่ดินครบรอบ 55 ปี ภายใต้ชื่องาน “55 ปี นวัตกรรมพัฒนาที่ดินก้าวไกล ไทยยั่งยืน” ในระหว่างวันที่ 23 - 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ณ กรมพัฒนาที่ดิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเป็นสิริมงคลสร้างความผูกพันของบุคลากรภายในองค์กร และเครือข่าย นำเสนอเผยแพร่ผลงานและนวัตกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน รวมทั้งเป็นการสร้างความสามัคคี ตลอดจนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมพัฒนาที่ดิน ในปี 2561 กรมพัฒนาที่ดินได้นำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการ จำนวน 26 เรื่อง โดยแบ่งออกเป็น 5 โซน ได้แก่ Zone A และ E : ปูม - เป็น - เปลี่ยน (เป็นการกล่าวถึงความเป็นมาของกรมพัฒนาที่ดินตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันว่ามีการพัฒนานวัตกรรมอย่างไรบ้าง) Zone B : ตลาดนำการผลิตแสดงผลสำเร็จและนวัตกรรม (เป็นการเล่าเรื่องราวของการนำนวัตกรรมของกรมพัฒนาที่ดินไปสู่การปฏิบัติ) Zone C: เกษตรอินทรีย์ (เป็นการนำเสนอผลงานของกรมพัฒนาที่ดินที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรแบบอินทรีย์) และ Zone D : ศาสตร์พระราชานำเสนอผลงานของศูนย์ศึกษาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ) โดยมีผู้เข้าร่วมชมงานประกอบด้วย ผู้บริหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้บริหารกรมพัฒนาที่ดิน เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภายนอกประชาชนทั่วไป และนักเรียนนักศึกษา



การประเมินผลการจัดงานฯ เก็บรวบรวมข้อมูลผู้เข้าร่วมชมงานโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่าน QR Code มีผู้เข้าร่วมงานทำแบบประเมินออนไลน์ จำนวน 1,486 ราย (ร้อยละ 56.25) จากผู้ลงทะเบียนเข้าชมนิทรรศการทั้งหมด 2,642 ราย ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน (เจ้าหน้าที่จากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค) จำนวน 1,289 ราย (ร้อยละ 86.74) และบุคคลภายนอก (ประชาชนทั่วไป นักเรียน/นักศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานภายนอก และหมอดินอาสา) จำนวน 197 ราย (ร้อยละ 13.26) ผลการประเมินพบว่า หลังจากการเข้าชมงาน ผู้เข้าร่วมงานได้รับความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา ผลสำเร็จและนวัตกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน รวมทั้งเกษตรอินทรีย์ และศาสตร์พระราชานำเสนอผลงานอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.43)



## วันดินโลกรวมศาสตร์ของพ่อ เชื่อมต่อดินมีปัญหา น้อมนำวิถีราชา ต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (World Day to Combat Desertification) ปี 2561

เนื่องจากสหประชาชาติได้ประกาศให้วันที่ 17 มิถุนายนของทุกปีเป็นวันแห่งการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายโลก (The World Day to Combat Desertification) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งวันแห่งการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายโลก สำนักงานเลขาธิการอนุสัญญาจึงเชิญชวนประเทศภาคีสมาชิกจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและการดำเนินงานของอนุสัญญาในประเทศของตน ในปี 2561 สำนักเลขาธิการอนุสัญญาได้กำหนดหัวข้อของการรณรงค์ในเรื่อง “Land has true value – invest in it” ในปีนี้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ดินในมิติต่างๆ จากหัวข้อการรณรงค์ในปี 2561 กรมพัฒนาที่ดินมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหัวข้อการบริหารจัดการดินเค็มที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการดินเค็มอย่างยั่งยืนโดยมีการพัฒนาในด้านวิชาการ การวิจัย มาตรการในการแก้ปัญหาดินเค็ม เชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ เช่น การแปรรูปข้าวหอมมะลิในพื้นที่ดินเค็ม ดังนั้น การรณรงค์วันแห่งการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายโลก ปี 2561 จัดร่วมกับการติดตามผลการดำเนินงานโครงการปลูกไม้ยืนต้นทนเค็ม (เมืองเพียว) ปีงบประมาณ 2560/2561 เพื่อสะท้อนภาพของการปฏิบัติงานสร้างความเข้าใจในเรื่องการดำเนินงานอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายกับการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่



### วัตถุประสงค์

1. จัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์ในวันดินโลก (World Soil Day) และวันแห่งการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายโลก ในปี 2561 (World Day to Combat Desertification)
2. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เข้าร่วมรับฟัง เข้าร่วมเสนอความคิดเห็น เข้าร่วมนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการ และรูปแบบการบรรยาย
3. เพื่อสร้างเครือข่ายนักวิชาการด้านดินเค็มและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ดินเค็มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เพื่อกำหนดทิศทางกรวิจัยและการพัฒนาพื้นที่ดินเค็มภาคตะวันออกเฉียงเหนือในอนาคต



## กิจกรรมในการสัมมนา

1. การบรรยายและเสวนา ในหัวข้อ
  - 1) สารจากผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการอนุสัญญา UNCCD
  - 2) การดำเนินงานอนุสัญญา UNCCD กับการแก้ปัญหาดินเค็มเพื่อป้องกันการแปรสภาพเป็นทะเลทราย
  - 3) ภาพทัศน์การจัดการดินเพื่อการเกษตรในประเทศไทย
  - 4) การแก้ปัญหาดินเค็มเพื่อป้องกันการแปรสภาพเป็นทะเลทราย
  - 5) การเสนอผลงานวิจัย
2. การจัดนิทรรศการอนุสัญญา UNCCD นิทรรศการ FAO และผลงานวิจัย ผลงานที่ประสบความสำเร็จในการจัดการดินเค็ม



## ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เผยแพร่กิจกรรมวันดินโลก และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายและบทบาทของกรมพัฒนาที่ดิน และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ให้แก่ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทั่วไปได้รับทราบ
2. สร้างเครือข่ายนักวิชาการด้านดินเค็มและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ดินเค็มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ทิศทางการวิจัยและการพัฒนาพื้นที่ดินเค็มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. ติดตามผลการดำเนินงาน และเผยแพร่ผลงานวิจัยด้านดินเค็ม





# การประชุมวิชาการกรมพัฒนาที่ดิน ปี 2561 "วิชาการพัฒนาที่ดินก้าวไกล ไทยยั่งยืน"

ระหว่างวันที่ 21 – 23 สิงหาคม 2561

ณ โรงแรมแอมบาสเคอร์ซิตี จอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการวิจัยด้านการจัดการทรัพยากรดินและที่ดิน โดยในแต่ละปีมีการดำเนินงานวิจัยสาขาต่างๆ ได้แก่ ด้านอนุรักษ์ดินและน้ำ ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ ปรับปรุงดินเสื่อมโทรม ดินเปรี้ยว ดินอินทรีย์ ดินเค็ม ล้ำรวจ วิเคราะห์ วางแผนการใช้ที่ดิน เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้คำตอบของเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการจัดการทรัพยากรดิน น้ำและพืชในพื้นที่ที่มีปัญหา เพื่อลดต้นทุน เพิ่มคุณภาพและผลผลิตทางการเกษตรโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติในการเพิ่มผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงจัดให้มีการประชุมวิชาการกรมพัฒนาที่ดินขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้นักวิชาการได้นำเสนอผลงานวิชาการในสาขาต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างนักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงานในภาคสนามและผู้เกี่ยวข้อง มีการดำเนินงานทางวิชาการร่วมกัน รวมทั้งนำความรู้ที่ได้รับจากการประชุมไปประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาและจัดการทรัพยากรดินและที่ดินในพื้นที่ของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับ คือ นักวิชาการกรมพัฒนาที่ดินได้เผยแพร่ผลงานวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางวิชาการด้านการเกษตร และการแก้ไขปัญหาด้านดิน ผู้เข้าประชุมมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะนำไปพัฒนาและแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานได้ ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้รับทราบนโยบายการดำเนินงานวิชาการกรมพัฒนาที่ดิน รวมทั้งการนำองค์ความรู้ทางวิชาการที่ได้รับ นำไปพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และถ่ายทอดสู่เกษตรกรเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพได้





# ประชุมเชิงปฏิบัติการ "การจัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณ แผนการบริหารความเสี่ยง และการบริหารงานตามพระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560"

ระหว่างวันที่ 12 - 14 กันยายน 2561

ณ ห้องประชุมกรมพัฒนาที่ดิน 801 อาคาร 8 ชั้น

วันพุธที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2561 เวลา 09.00 น. นายสุรเดช เตียวตระกูล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน เป็นประธานเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ "การจัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณ แผนการบริหารความเสี่ยง และการบริหารงานตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560" พร้อมมอบแนวทางการดำเนินงาน ผู้อำนวยการกองแผนงาน นางสาวพรณิศา บ่วงนาวา กล่าวรายงานวัตถุประสงค์ฯ ซึ่งการจัดประชุมครั้งนี้จัดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง และจัดหาพัสดุให้เป็นไปอย่างถูกต้อง บรรลุวัตถุประสงค์ และถูกต้องตามกระบวนการทำงาน โดยมีนายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง รองอธิบดีด้านวิชาการ นายปราโมทย์ ยาใจ รองอธิบดีด้านปฏิบัติการ นางสาวภัทราภรณ์ โสเจยยะ รองอธิบดีด้านบริหาร ผู้อำนวยการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต สถานีพัฒนาที่ดิน กอง สำนัก ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุม ซึ่งมีการบรรยายเรื่อง แผนการบริหารความเสี่ยง โดยนายไฉไล ศิริรัตน์ไณภาส ผู้ช่วยอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



วันพฤหัสบดีที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2561 การบรรยาย เรื่อง การบริหารงานตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หัวข้อ "ทิศทางและแนวทางการจัดซื้อจัดจ้างฯ แนวใหม่" และหัวข้อ "หลักการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ" โดยนายถนัดชนน ศิริพงษ์สุรภา รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนให้คำปรึกษาและนิติกรรมสัญญา สำนักบริหารคดีและนิติการ (สำนักงาน กสทช.)





# กิจกรรมวันสำคัญในรอบปี

## พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ

### พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ณ บริเวณหน้ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์

วันพฤหัสบดีที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2560

เวลา 09.00 น. นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ด้านวิชาการ พร้อมด้วย นายปรโมทย์ ยาใจ รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านปฏิบัติการ ร่วมพิธีวางดอกไม้จันทน์ พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยมี พลเอกประสาธ สุขเกษตร เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน ณ บริเวณหน้า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์



เวลา 13.00 น. กรมพัฒนาที่ดิน ได้รับ มอบหมายจากกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ให้จัด เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพิธี ถวายดอกไม้จันทน์ของ ประชาชน ในพระราชพิธี ถวายพระเพลิงพระบรมศพ



พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รวมทั้งจัดการรองรับและบริการประชาชน บริเวณหน้าสำนักงานการปฏิรูป ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมี นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านวิชาการ เป็นผู้อำนวยการประจำจุด พร้อมด้วย นางสาวภัทราภรณ์ โสเจยยะ เลขานุการกรมพัฒนาที่ดิน เป็นผู้ควบคุมดูแลการอำนวยความสะดวกและการให้บริการประชาชน ณ บริเวณ หน้าสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

เวลา 18.30 น. นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านวิชาการ เป็นประธานพิธีวางดอกไม้จันทน์ (รอบค่ำ) โดยมี คณะผู้บริหารและข้าราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมวางดอกไม้จันทน์ในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ณ ชุมนวมถวายดอกไม้จันทน์ บริเวณถนนราชดำเนินนอก ด้านหน้ากระทรวงเกษตร และสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร





## พิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ประจำปี 2560

วันอังคารที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2560 เวลา 10.09 น. นายสุรเดช เตียวตระกูล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน เป็นประธานในพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานของกรมพัฒนาที่ดิน ประจำปี 2560 โดยมี คณะผู้บริหาร ข้าราชการ เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน หัวหน้าส่วนราชการ และประชาชนในพื้นที่ร่วมพิธี ณ วัดพระธาตุแช่แห้ง พระอารามหลวง ตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน





## ▶ ทำบุญตักบาตร เนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ 2561

วันศุกร์ที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2561 เวลา 07.00 น. นายสุรเดช เตียวตระกูล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน พร้อมด้วย นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านวิชาการ นายปรโมทย์ ยาใจ รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านปฏิบัติการ นำคณะผู้บริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของ กรมพัฒนาที่ดิน สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำกรมพัฒนาที่ดิน (ศาลพระภูมิ ศาลตา-ยาย และอนุสาวรีย์ ดร.บรรเจิด พलगูร) และร่วมกันทำบุญตักบาตร อาหารแห้ง พระสงฆ์จำนวน 55 รูป เพื่อความเป็นสิริมงคล เนื่องในโอกาส วันขึ้นปีใหม่ 2561 ณ กรมพัฒนาที่ดิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ



## ▶ พิธีรดน้ำและขอพรผู้ใหญ่ เนื่องในเทศกาลสงกรานต์ ประจำปี 2561

วันอังคารที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2561 เวลา 15.00 น. นายสุรเดช เตียวตระกูล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน เป็นประธานพิธีรดน้ำและขอพรผู้ใหญ่ เนื่องในเทศกาลสงกรานต์ โดย นายปรโมทย์ ยาใจ รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านปฏิบัติการ กล่าวรายงานการจัดงานครั้งนี้ เพื่อสืบสานประเพณีสงกรานต์ของไทย ตลอดจนสร้างสายสัมพันธ์ของชาวกรมพัฒนาที่ดิน ต่อจากนั้นอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินนำคณะผู้บริหาร ผู้อำนวยการ สพช./สพด./กอง/สำนัก ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ร่วมกันสร้างน้ำพระและรดน้ำขอพรจากอดีตผู้บริหาร/ผู้อาวุโส ของกรมพัฒนาที่ดิน ณ สวนหย่อมรูปตัวยู กรมพัฒนาที่ดิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ





## กิจกรรมวันต้นไม้ประจำปีของชาติ พ.ศ. 2561

### ปลูกต้นไม้ (Yellow Star) ซึ่งเป็นพรรณไม้ประจำพระองค์

### สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร (รัชกาลที่ 10)

วันพุธที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2561 เวลา 08.30 น. นายสุรเดช เตียวตระกูล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน พร้อมด้วยนายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ด้านวิชาการ นายปราโมทย์ ยาใจ รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านปฏิบัติการ นางสาวภัทราภรณ์ โสเจยยะ รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านบริหาร ร่วมกิจกรรมวันต้นไม้ประจำปีของชาติ พ.ศ. 2561 ปลูกต้นไม้ (Yellow Star) เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ และแสดงความจงรักภักดี เป็นศิริมงคลแก่กรมพัฒนาที่ดิน โดยมีผู้อำนวยการกอง/สำนัก ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน ร่วมดำเนินกิจกรรม ณ บริเวณสนามหญ้าด้านหน้าตึก 6 ชั้น กรมพัฒนาที่ดิน



## มอบต้นไม้ (Yellow Star)



วันเสาร์ที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 เวลา 11.00 น. นายสุรเดช เตียวตระกูล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน เป็นประธานมอบต้นไม้ (Yellow Star) ซึ่งได้รับมอบจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้กับกรมพัฒนาที่ดิน โดยกรมพัฒนาที่ดินได้มอบให้กับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12 เพื่อให้นำไปปลูกยังสถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด และหลังจากนั้นร่วมกันปลูกต้นไม้ (Yellow Star) เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ และความเป็นสิริมงคลของหน่วยงานกรมพัฒนาที่ดิน โดยมีนายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านวิชาการ นายปราโมทย์ ยาใจ รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านปฏิบัติการ นางสาวภัทราภรณ์ โสเจยยะ รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านบริหาร ผู้อำนวยการ สพข./สพด./กอง/สำนัก ข้าราชการและเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินร่วมพิธี



## พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดี และพลังของแผ่นดิน เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 66 พรรษา



ณ ห้องประชุมกรมพัฒนาที่ดิน 801 อาคาร 8 ชั้น วันเสาร์ที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 เวลา 08.00 น. นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ด้านวิชาการ เป็นประธานพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 66 พรรษา โดยมีข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการและเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน ร่วมพิธีดังกล่าว



## กิจกรรมจิตอาสา เราทำความดี ด้วยหัวใจ เพื่อเฉลิมพระเกียรติ และถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

วันเสาร์ที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 เวลา 09.00 น. นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านวิชาการ เป็นประธานกิจกรรมจิตอาสา “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” เพื่อเฉลิมพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน ร่วมใจกันทำความสะอาด ดูแล ปรับปรุง ในบริเวณพื้นที่กรมพัฒนาที่ดิน



# พิธีถวายพระพรชัยมงคล สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เนื่องในโอกาสวันมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 86 พรรษา 12 สิงหาคม 2561



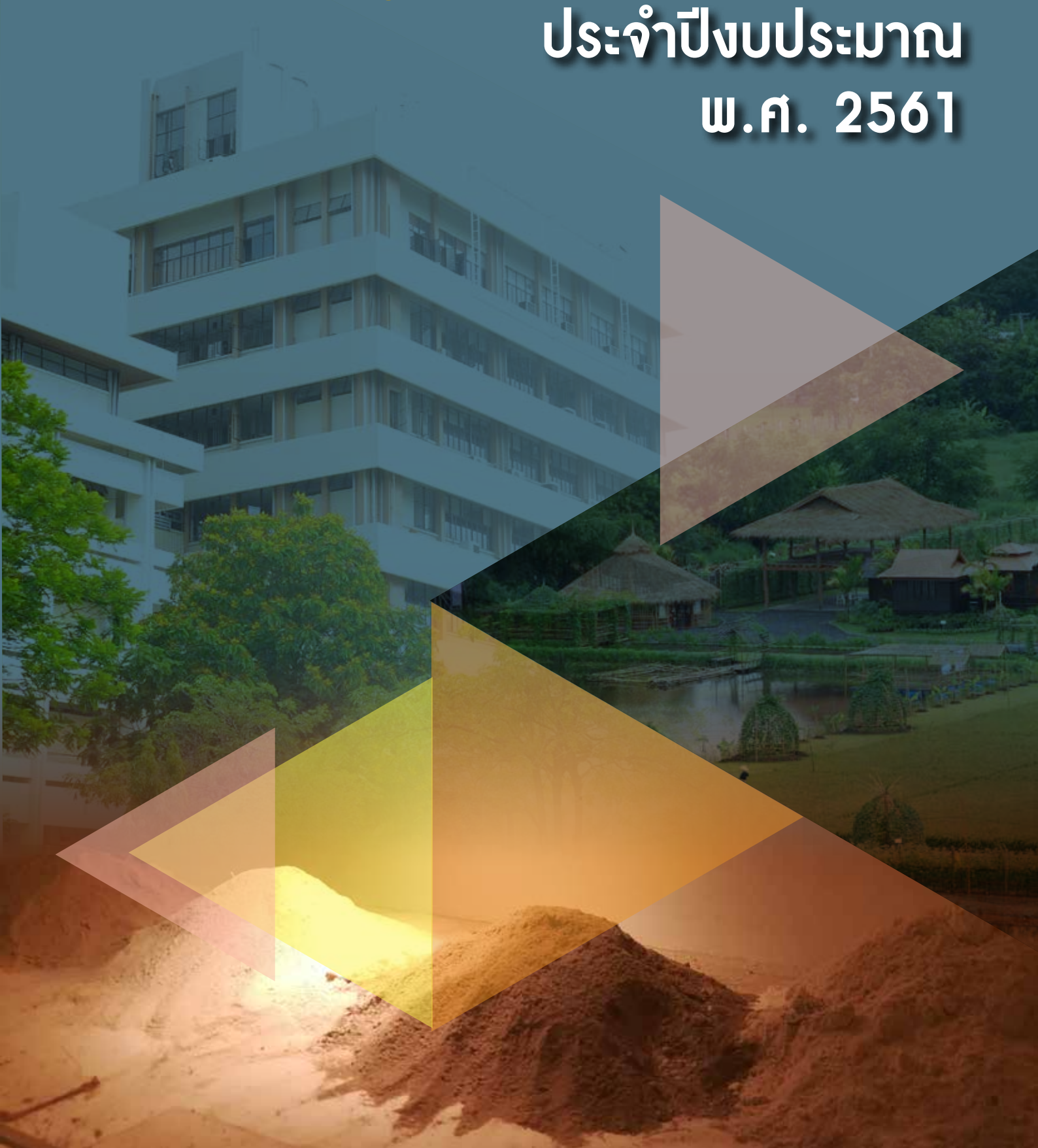
วันพฤหัสบดีที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2561 เวลา 09.00 น. นายสุรเดช เตียวตระกูล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน เป็นประธานพิธีถวายพระพรชัยมงคล สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เนื่องในโอกาสวันมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 86 พรรษา 12 สิงหาคม 2561 โดยอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ประธานในพิธีเปิดกรวยกระทงดอกไม้ ถวายสักการะหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ แล้วถวายความเคารพ พร้อมกราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคล และร่วมร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี จากนั้นร่วมกันลงนามถวายพระพร โดยมี นายปราโมทย์ ยาใจ รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินปฏิบัติการ คณะผู้บริหาร ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน ร่วมพิธีถวายพระพร ณ ห้องประชุมกรมพัฒนาที่ดิน 801 อาคาร 8 ชั้น



# ผู้บริหารระดับจังหวัด

ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. 2561



# ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน



## สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

- |   |  |  |
|---|--|--|
| 1. นางอุษา อุตสาหกุล ผอ.สพด.นครปฐม      | 6. นายศักดิ์ดา จันท์แก้ว ผอ.สพด.สระบุรี          | 11. นายวันชัย วงษา ผอ.สพด.สุพรรณบุรี     |
| 2. นายวัลลพ พงษ์ราศี ผอ.สพด.สิงห์บุรี   | 7. นายวิชัย ทองขาว ผอ.สพด.ชัยนาท                 | 12. นายวัชรระ สิงห์โตทอง ผอ.สพด.ปทุมธานี |
| 3. นายพินิจ งามเนียม ผอ.สพด.นนทบุรี     | 8. นายประวัติน กออีม ผอ.สพด.ลพบุรี               | 13. นายเทวินทร์ รวมสุขนิรันดร์           |
| 4. นายไฉนศักดิ์ ตั้งภูมิ ผอ.สพด.นครนายก | 9. นายศักดิ์ดา ศรีขาว ผอ.สพด.กรุงเทพมหานคร       | ผอ.สพด.สมุทรปราการ                       |
| 5. สมศักดิ์ อิ่มสำราญ ผอ.สพด.อ่างทอง    | 10. นายพิเชษฐ ทรัพย์สุทธิ ผอ.สพด.พระนครศรีอยุธยา |  |
- (เรียงจากซ้ายไปขวา)



## สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

- |                                |                   |
|--------------------------------|-------------------|
| 1. นายพิศุทธิ์ มิกาค           | ผอ.สพด.สระแก้ว    |
| 2. นายโชตินันท์ เทียงสายสกุล   | ผอ.สพด.ฉะเชิงเทรา |
| 3. นายทนง กณะกาศัย             | ผอ.สพด.ระยอง      |
| 4. นายปรีชา โหนแหยม            | ผอ.สพด.จันทบุรี   |
| 5. นายเจษฎา สาระ               | ผอ.สพด.ตราด       |
| 6. นายวิรุฑ คงเมือง            | ผอ.สพด.ชลบุรี     |
| 7. นายอภิวัฒน์ สิทธิภิญญาพัฒน์ | ผอ.สพด.ปราจีนบุรี |
- (เรียงจากซ้ายไปขวา)



## สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

- |                          |                   |
|--------------------------|-------------------|
| 1. นายวิญญู เสมียนรัมย์  | ผอ.สพด.สุรินทร์   |
| 2. นายสิทธิชัย โคตรมา    | ผอ.สพด.ชัยภูมิ    |
| 3. นายสุวัฒน์ ชาติทะนะ   | ผอ.สพด.นครราชสีมา |
| 4. นายสรรเสริญ เจริญศิริ | ผอ.สพด.บุรีรัมย์  |
- (เรียงจากซ้ายไปขวา)



## สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

- |                             |                    |
|-----------------------------|--------------------|
| 1. นายกิตติ ไชยนิมิตร       | ผอ.สพด.ศรีสะเกษ    |
| 2. นายบุญส่ง ชื่นตา         | ผอ.สพด.มุกดาหาร    |
| 3. นายคมกริช จินตามณี       | ผอ.สพด.อำนาจเจริญ  |
| 4. นายบุญถม กุมพล           | ผอ.สพด.อุบลราชธานี |
| 5. นางทองอ่อน งานไฉ         | ผอ.สพด.ยโสธร       |
| 6. นายชัยฤกษ์ อุทาประเสริฐ  | ผอ.สพด.นครพนม      |
| 7. นายอรรถวุฒิ กรุงแสนเมือง | ผอ.สพด.ร้อยเอ็ด    |
- (เรียงจากซ้ายไปขวา)



### สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

- |                           |                    |
|---------------------------|--------------------|
| 1. นายชูเกียรติ คำโสภา    | ผอ.สพด.มหาสารคาม   |
| 2. นายอดุลย์ ศรีสุพรรณ    | ผอ.สพด.หนองบัวลำภู |
| 3. นายสุทธิดิล วงษ์จันทร์ | ผอ.สพด.อุดรธานี    |
| 4. นางนงนุช ศรีพุ่ม       | ผอ.สพด.ขอนแก่น     |
| 5. นายสุริยะ ยืนยง        | ผอ.สพด.สกลนคร      |
| 6. นายวิรัตน์ แสงแก้ว     | ผอ.สพด.กาฬสินธุ์   |
| 7. นางสาวนุชจรี กองพลพรหม | ผอ.สพด.หนองคาย     |
| 8. นายเกรียงไกร ไชยโพธิ์  | ผอ.สพด.บึงกาฬ      |

(เรียงจากซ้ายไปขวา)



### สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

- |                         |                   |
|-------------------------|-------------------|
| 1. นายธีร์รัฐ ไชยเทพ    | ผอ.สพด.เชียงใหม่  |
| 2. นายเพียง พรหมสงฆ์    | ผอ.สพด.ลำพูน      |
| 3. นายพิทยุทธ ไวยท้าวฉน | ผอ.สพด.ลำปาง      |
| 4. นายสงวน พรหมชานา     | ผอ.สพด.แม่ฮ่องสอน |

(เรียงจากซ้ายไปขวา)



### สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

- |                        |                 |
|------------------------|-----------------|
| 1. นายวิจิต ชันธุ์แก้ว | ผอ.สพด.พะเยา    |
| 2. นายศรีศักดิ์ ธานี   | ผอ.สพด.เชียงราย |
| 3. นายเอนก ดีพรมกุล    | ผอ.สพด.น่าน     |
| 4. นายนครินทร์ ชมภู    | ผอ.สพด.แพร่     |

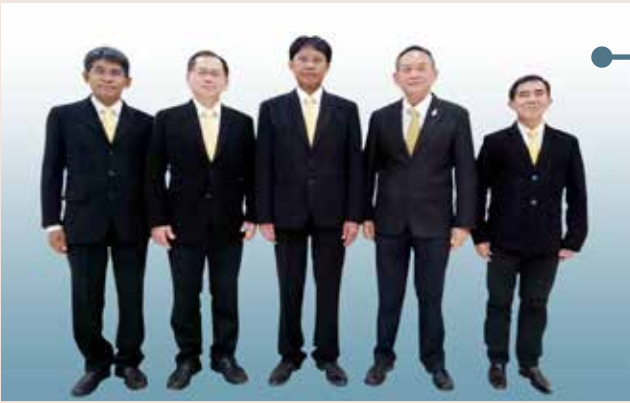
(เรียงจากซ้ายไปขวา)



### สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

- |                        |                  |
|------------------------|------------------|
| 1. นายนิยม เยี่ยมอ่อน  | ผอ.สพด.เลย       |
| 2. นายสนอง คำสอง       | ผอ.สพด.เพชรบูรณ์ |
| 3. นายวิญญู แจ็กชื่น   | ผอ.สพด.พิจิตร    |
| 4. นายสมบูรณ์ ธิจันทร์ | ผอ.สพด.พิษณุโลก  |
| 5. นายพัฒนา อภิญาดา    | ผอ.สพด.อุตรดิตถ์ |

(เรียงจากซ้ายไปขวา)



### สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

- |                             |                  |
|-----------------------------|------------------|
| 1. นายวิโรจน์ บรรเจิดฤทธิ์  | ผอ.สพด.ตาก       |
| 2. นายสุชาติ เจริญทอง       | ผอ.สพด.สุโขทัย   |
| 3. นายตระกูล นามโลมา        | ผอ.สพด.อุทัยธานี |
| 4. นายฐกร กลินจำปา          | ผอ.สพด.นครสวรรค์ |
| 5. นายฉัตรชากร กัณฑ์กฤษกรณ์ | ผอ.สพด.กำแพงเพชร |

(เรียงจากซ้ายไปขวา)



### สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

- |                            |                        |
|----------------------------|------------------------|
| 1. นายวิโรจน์ ชูช่วย       | ผอ.สพด.สมุทรสงคราม     |
| 2. นายสากล ณ ฤทธิ์         | ผอ.สพด.กาญจนบุรี       |
| 3. นายผดุงศักดิ์ เฉลิมชาติ | ผอ.สพด.สมุทรสาคร       |
| 4. นายนิรันดร ทังสฤดี      | ผอ.สพด.เพชรบุรี        |
| 5. นายอัมพร พวงพวา         | ผอ.สพด.ประจวบคีรีขันธ์ |
| 6. นายพินมหา ทองป่อ        | ผอ.สพด.ราชบุรี         |

(เรียงจากซ้ายไปขวา)



### สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

- |                          |                      |
|--------------------------|----------------------|
| 1. นายสามารถ สร้อยทอง    | ผอ.สพด.ระนอง         |
| 2. นายวิเชียร พรหมทอง    | ผอ.สพด.พังงา         |
| 3. นายนิพล เข็มขาว       | ผอ.สพด.นครศรีธรรมราช |
| 4. นายพิสิษฐ์ บำรุงพงษ์  | ผอ.สพด.ภูเก็ต        |
| 5. นายสะอาด บุตรเล็ก     | ผอ.สพด.สุราษฎร์ธานี  |
| 6. นายประสิทธิ์ แสงภักดี | ผอ.สพด.กระบี่        |
| 7. นายจำเริญ นาคคง       | ผอ.สพด.ชุมพร         |

(เรียงจากซ้ายไปขวา)



### สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

- |                           |                 |
|---------------------------|-----------------|
| 1. นายมงคล นิตยบูรณ์      | ผอ.สพด.นราธิวาส |
| 2. นายมงคล ทองจิบ         | ผอ.สพด.สตูล     |
| 3. นายสุชล แก้วเกาะสบ้า   | ผอ.สพด.ตรัง     |
| 4. นางกัญญาภัค เกษตรสุนทร | ผอ.สพด.สงขลา    |
| 5. นายนรา สุขไชย          | ผอ.สพด.ยะลา     |
| 6. นายวีระพจน์ เรืองมี    | ผอ.สพด.ปัตตานี  |
| 7. นายณรงค์ ทองเหล็ก      | ผอ.สพด.พัทลุง   |

(เรียงจากซ้ายไปขวา)



- |                        |  |
|------------------------|--|
| 1. นายบุญช่วย ช่วยระดม | ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม                              |
| 2. นายชาคริต อินนระระ  | ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการโครงการจัดการพัฒนาที่ดินตามพระราชประสงค์ (หนองพลับ - กล็ดหลวง) |
| 3. นางสาวกฤษณา ทิวาตรี | ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการจัดการที่ดินชัยพัฒนา-แม่ฟ้าหลวง                                |



## คณะกรรมการจัดทำหนังสือรายงานประจำปี กรมพัฒนาที่ดิน ปี 2561

|  |                               |
|--|-------------------------------|
| 1. อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน  | ที่ปรึกษา                     |
| 2. รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านวิชาการ                                  | ที่ปรึกษา                     |
| 3. รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านปฏิบัติการ                               | ที่ปรึกษา                     |
| 4. รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านบริหาร                                   | ที่ปรึกษา                     |
| 5. ผู้อำนวยการกองแผนงาน  | ประธานคณะกรรมการ              |
| 6. ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและยุทธศาสตร์                                 | รองประธานคณะกรรมการ           |
| 7. ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน  | คณะกรรมการ                    |
| 8. ผู้อำนวยการกลุ่มโครงการพิเศษ  | คณะกรรมการ                    |
| 9. ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผล                                  | คณะกรรมการ                    |
| 10. ผู้อำนวยการกลุ่มระบบงานวิจัย                                       | คณะกรรมการ                    |
| 11. ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานความร่วมมือกับต่างประเทศ                     | คณะกรรมการ                    |
| 12. ผู้อำนวยการกลุ่มงานอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย | คณะกรรมการ                    |
| 13. ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ           | คณะกรรมการ                    |
| 14. หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป  | คณะกรรมการ                    |
| 15. ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบมาตรฐานงาน                                | คณะกรรมการและเลขานุการ        |
| 16. นางสาววารุณี ก้อนทอง   | คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ |
| 17. นางสาวกุลนรี ถนอมสุข   | คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ |
| 18. นางสาวสิริกุล ศิริพรกุลทรัพย์                                      | คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ |



### คณะผู้จัดทำ

#### ที่ปรึกษา

|                 |           |                                   |
|-----------------|-----------|-----------------------------------|
| นางสาวเบญจพร    | ชาครานนท์ | อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน              |
| นางสาวภัทราภรณ์ | โสเจยยะ   | รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านบริหาร |

#### ผู้เรียบเรียงและจัดทำ

|                                      |                    |                         |                 |
|--------------------------------------|--------------------|-------------------------|-----------------|
| นางสาวพรรณพิศ                        | บัวงนา             | นางสาวสมพิศ             | แสงเพ็ง         |
| นางอรอุมา                            | สรรพสิทธิ์โยธิน    | นายณรงค์ศักดิ์          | จิตติเพิ่มพงศ์  |
| นางกริยาภรณ์                         | เทพหัสติน ฦ อยุธยา | นายฉันทศักดิ์           | มาคะสมิต        |
| นางสาวสุนันท์                        | ไวยพาลี            | นางสาววารุณี            | ก้อนทอง         |
| นางสาวพยัตติกา                       | พลสระคู            | นางสาวสุภาวดี           | ปิ่นกุ่มภีร์    |
| นายวิศิษฐ์                           | งามสม              | นางสาวกุลนรี            | ถนอมสุข         |
| นางสุมลมาลย์                         | จงดี               | นางสาวสิริกุล           | ศิริพรกุลทรัพย์ |
| นายปรเมศร์                           | ชะดี               | นายคนธ์พงษ์             | คณาชัยวิรุจน์   |
| นางสาวฉวีวรรณ                        | พัฒนพงษ์           | นางสาวจันจิรา           | สุทะธง          |
| นางเพ็ญศรี                           | กลางทัพ            | นายธีรทรัพย์            | ดุสิต           |
| นางสาววิไลพร                         | น้อยบุรี           | นางสาววรินทร์ชนัน       | ดวงจันทร์       |
| นายนพพร                              | นวลละออง           | นายกীরติกร              | ฤทธิเกรียง      |
| นายยศ                                | สุคนธมาน           | นางสาวรุ่งตะวัน         | โพธิ์สุข        |
| นางสาวมณฑิรา                         | พฤษภกลำมาศ         | ว่าที่ร้อยตรีหญิงวารุณี | ชุตินันท์กุล    |
| นางสาวธัมมลักษณ์                     | เสื่อคง            | นายรัชชัย               | ขอบรูป          |
| นายกฤษฏา                             | ทัศนานุกุลกิจ      | นางภัญชี่รา             | มีชื่อ          |
| ว่าที่ร้อยตรีภาณุพงศ์                | ดีใจ               | นายภัทร                 | ฤทธิ์พริ้ง      |
| นางสาวพิไลพร                         | ทับเปี้ย           | นางสาวพนิดา             | พลวรางกูร       |
| พนักงานราชการและเจ้าหน้าที่กองแผนงาน |                    |                         |                 |

#### ช่างภาพ

|           |         |           |           |
|-----------|---------|-----------|-----------|
| นายอดิษฐ์ | บุญลาโภ | นายกฤษชภณ | วัฒนาภูมิ |
|-----------|---------|-----------|-----------|

#### บรรณาธิการ

|                |                 |                                     |
|----------------|-----------------|-------------------------------------|
| นางสาวพยัตติกา | พลสระคู         | ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบมาตรฐานงาน |
| นางสาวสิริกุล  | ศิริพรกุลทรัพย์ | นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ  |
| นางสาวสุมาลี   | อัสเจตะนะ       | เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน    |
| นางสาวกวิสรา   | แก้วจันทร์      | เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป          |
| นางสาวศรีมณี   | นิลพิทักษ์      | เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์       |

จัดทำโดย :  
กองแผนงาน  
กรมพัฒนาที่ดิน



Land Development Department  
2003/61 Phahonyothin Road.  
Lard Yao, Chatuchak, Bangkok 10900  
Call Center : 1760  
[www.idd.go.th](http://www.idd.go.th)